

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. "Εκθεσις περί των εν Ελλάδι προκτορίων αλλοδαπών ασφαλιστικών εταιρειών.
2. "Εκθεσις επιθεωρήσεως της δημοσίας εταιρείας ας Λαυρεντιάδης "Ολυμπον".
3. Α' τοπική Εκθεσις Πατρών-1898.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1899

MINISTÈRE DE L'INTÉRIEUR

PUBLICATIONS
DE LA SECTION D'ÉCONOMIE
PUBLIQUE

N° 2

INDEX

1. Rapport (par M. Elie Liacopoulos, chef de la section) sur les compagnies d'assurance étrangères en Grèce.
2. Rapport (par M. E. Liacopoulos) sur la société anonyme «L'Olympe Lauriotique».
3. 1re Exposition locale à Patras-1898.

ATHÈNES
IMPRIMERIE NATIONALE

1899

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Κύριε Υπουργέ,

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1898 ἐπεσκέφθην τὰ ἐν Ἀθήναις λει-
τουργοῦντα πρακτορεῖα ἀλλοδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἐκτίθημι
δὲ ὧδε τὰς ἐντυπώσεις μου.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Βασιλείου μέχρι σήμερον ἐξεδόθησαν
τὰ ἐξῆς Β. Διατάγματα (ἢ ὑπουργικαὶ ἀποφάσεις) δι' ὧν ἐνεκρίθη ἡ
ἐν Ἑλλάδι σύστασις πρακτορείων ἀλλοδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.

1) Β. Δ. 15 Ἰουνίου 1839 (Ἐφ. Κυβ. 1842 σελ. 30) περὶ
συστάσεως πυρασφαλιστικῆς ἐταιρείας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ἀδριατικὴ
ἀσφαλιστικὴ ἐταιρεία ».

2) Β. Δ. 18 Ἰανουαρίου 1883 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 243) περὶ συ-
στάσεως πρακτορείων τῆς ἐν Παρισίοις ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας « Ἐμπι-
στοσύνη » Confiance.

3) Β. Δ. 29 Ἰουνίου 1883 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 1693) περὶ συ-
στάσεως ὑποκαταστημάτων κλπ. τῆς ἐν Λονδίῳ ἀσφαλιστικῆς ἐται-
ρείας « Ἐμπορικῆς Ἐνώσεως ».

4) Β. Δ. 30 Δεκεμβρίου 1885 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 107) περὶ ἐγ-
κρίσεως τῆς συστάσεως Γεν. Πρακτορείου καὶ ὑποκαταστημάτων τῆς
ἐν Τεργέστῃ ἐδρευούσης ἐταιρείας « Assicurazioni Generali ».

5) Β. Δ. 17 Ἀπριλ. 1887 (Ἐφ. Κυβ. 1887 σελ. 297) περὶ
ἐγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς ἐκ Μαγχάιμ τῆς Βάδης
ἰδρυμένης ἀνωνύμου ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας « Mannheimer Versi-
cherung's Gesellschaft ».

6) Β. Δ. 4 Ἰουνίου 1887 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 663) περὶ συστά-
σεως πρακτορείων ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις ἐδρευούσης ἀνωνύμου ἀσφαλ.
ἐταιρείας κατὰ τοῦ πυρὸς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ἡ « Ἐνωσις » Union.

7) Β. Δ. 10 Μαρτίου 1890 (Εφ. Κυβ. σελ. 361) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς ἐν Νέῃ Ὑόρκῃ ἀσφαλιστικῆς τῆς ζωῆς ἐταιρείας Equitable.

8) Β. Δ. 16 Ἰανουαρίου 1891 (Εφ. Κυβ. σελ. 115) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἀμοιβαίας ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας New-York.

9) Β. Δ. 1 Ἰουλίου 1891 (Εφ. Κυβ. σελ. 809) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς New York Life Insurance Company.

10) Ὑπουργ. ἀπόφ. 5 Ὀκτωβρίου 1891 (Εφ. Κυβ. 1091 σελ. 1053) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς ἐν Λονδίνῳ βορείου Βρεττανικῆς ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας (The North British Insurance Company).

11) Β. Δ. 21 Μαρτίου 1892 (Εφ. Κυβ. σελ. 401) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς ἐν Ἀμβούργῳ βορειογερμανικῆς πυρασφαλιστικῆς ἐταιρείας.

12) Β. Δ. 31 Ἰανουαρίου 1895 (Εφ. Κυβ. τευχ. γ' σελ. 117) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως πρακτορείων τῆς Φραγκφουρτικῆς ἀνωνόμου ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας μεταφορῶν, ἀτυχημάτων κλπ.

13) Β. Δ. 4 Σεπτεμβρίου 1895 (Εφ. Κυβ. τευχ. γ' σελ. 355) περί έγκρίσεως τῆς συστάσεως ἐν Πάτραις πρακτορείου τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐδρευούσης ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας «Guardian Fire and Life Assurance Company. (*)

Πάντα τὰ προειρημένα πρακτορεῖα ὀφείλον, συνωδῶς τῇ ἐπισήμῳ πράξει τῆς συστάσεώς των, νὰ ὑποβάλλωσιν ἐτησίως εἰς τὸ Ὑπουργ. τῶν Ἑσωτερικῶν ἀντίτυπον τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργασιῶν των, ὅπως οὕτω πληροφοροῦσι τὴν Κυβέρνησιν περὶ τῆς λειτουργίας των, τίθηται δὲ τὸ Ὑπουργεῖον εἰς θέσιν νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐργασίας των. Ὅμως μακρὰ ἀμέλεια τῶν πρακτορείων περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, καὶ ἡ ἀνοχὴ τοῦ Ὑπουργείου ἐπήνεγκον ὥστε τὰ πλείεστα τούτων νὰ μὴ ὑποβάλλωσι ποτε τοὺς ἐτησίους ἰσολογισμοὺς των εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ἴνα λοιπὸν ἐξακριβώσω τίνα τῶν πρακτορείων λειτουργοῦσι νῦν καὶ τίνα ἔπαυσαν τὰς ἐργασίας των, ἠναγκάσθην

(*) Πρόσφατον ὅλως εἶνε καὶ τὸ Β. Δ. 5 Νοεμβρίου 1898 (Εφ. Κυβ. 1898 τευχ. β' σελ. 105) περί έγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἀνωνόμου ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας Allianz. Δημοσιευθήσεται δὲ μετ' οὗ πολὺ καὶ Β. Δ. περί έγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας Proni-denzia.

νὰ καταφύγω εἰς ἰδιωτικὰς πληροφορίες. Ὡς δ' οὕτως ἐξηκρίθωσα, ἐκ τῶν εἰρημένων πρακτορείων λειτουργοῦσι νῦν τὰ ἀκόλουθα: τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 4 ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 ἐν Πειραιεὶ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὑπ' ἀριθ. 10 καὶ 13 ἐν Πάτραις καὶ Θεσσαλίᾳ, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 12 ἐν Πειραιεὶ· τὰ δὲ πρακτορεῖα ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 2, 3, 6, 7, 9 καὶ 11 διέκοψαν τὰς ἐργασίας των, τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 μηδέποτε λειτουργήσαντος, ἅτε ἀνακληθέντος τῷ ἰδίῳ ἔτει τοῦ τῆς συστάσεως Β. Διατάγματος.

Ἐὰν δὲ ὄντως τὰ τελευταῖα ἑξὶ πρακτορεῖα ἔπαυσαν νὰ ἐργάζωνται, ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάκλησις τῶν σχετικῶν Β. Διαταγμάτων τῆς ἰδρύσεως των. Εἰς τοῦτο δύναται νὰ προβῇ τὸ Ὑπουργεῖον, ἐὰν καὶ μετὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ ἀρξαμένου ἔτους μηδένα ὑποβά-
λῳσιν ἰσολογισμόν.

Ἐν Ἀθήναις, ὡς εἶπον, λειτουργοῦσι νῦν μόνον δύο ἐγκεκριμένα πρακτορεῖα, τὸ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ τὸ τῶν Γεν. Ἀσφαλείων Τεργέστης. Περί τοῦ «Ἠλίου» καὶ ἄλλων τινῶν μὴ ἐγκεκριμένων πρακτορείων ποιοῦμαι λόγον κατωτέρω.

Τῶν δύο ἐν Ἀθήναις πρακτορείων ἐξήτασα λεπτομερῶς τὴν λειτουργίαν, τὰ βιβλία καὶ τοὺς ἐτήσιους ἰσολογισμούς, συνήγαγον δὲ ὅτι ταῦτα, ὡς καὶ πάντα ἐν γένει τὰ ἐν Ἑλλάδι· ἄλλοδαπὰ πρακτορεῖα λειτουργοῦσιν ὑπὸ τοὺς μᾶλλον εὐμενεῖς δι' αὐτὰ ὅρους ἐν σχέσει πρὸς τὴν κυβερνητικὴν ἐπιβλεψιν καὶ τὴν φορολογίαν, ἥ ἵνα ἐκφρασθῶ σαφέστερον, συνήγαγον ὅτι τὰ ἐν Ἑλλάδι πρακτορεῖα ἄλλοδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν δύνανται νὰ πραγματοποιοῦσιν ἐν Ἑλλάδι ὅσαδὴποτε κέρδη, χωρὶς νὰ υποβάλλωνται εἰς τὴν ἐλαχίστην φορολογίαν, πλὴν τοῦ ἀσημάντου φόρου ἐπιτηδεύματος ἐκ δρ. 300. Τοῦτο κατορθοῦται ὡς ἐξῆς. Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὰ πρακτορεῖα ὀφείλουσι νὰ πληρόνωσιν ὡς νόμιμον ἐτήσιον φόρον 5 0/0 ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν των. Ἀλλ' οἱ ἰσολογισμοὶ οὗς ταῦτα υποβάλλουσιν, ἀναγράφουσι σχεδὸν πάντοτε ζημίας, συνεπῶς δὲ καὶ φόρος δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ. Ἐν παραδείγματι ἡ Ἀδριατικὴ ὑπέβαλεν ἰσολογισμούς, ἐφ' ὧν ἀναγράφονται ζημίαι διὰ τὸ 1893 δρ. 81,067 διὰ τὸ 1894 δρ. 89,012, διὰ τὸ 1895 δρ. 113,755 διὰ τὸ 1896 δρ. 47.528, διὰ τὸ 1897 20,702. Παραλείπω τὰ προηγούμενα ἔτη, καθ' ἃ ἐπίσης οἱ ἰσολογισμοὶ τοῦ πρακτορείου τούτου ἔκλειον σχεδὸν πάντοτε μὲ ζημίας. Αἱ Γενικαὶ Ἀσφαλειαὶ ὑπέβαλον ἰσολογισμούς, καθ' οὓς ὑπῆρχε διὰ τὸ ἔτος 1891 ζημία δρ. 40,727.32 διὰ τὸ 1892 ζημία δραχ. 82,768.52 (διὰ τὸ 1893 καὶ 1895 δὲν μοι ἔδοθη πληροφορία) διὰ

τὸ 1894 ζημία δραχ. 26,425.89 διὰ τὸ 1897 ζημία δραχ. 42.89, μόνον δὲ διὰ τὸ 1896 κέρδος δραχ. 33,467.38. Τὸ τῆς Μαγχάιμ ἐν Πειραιεὶ πρακτορεῖον ὑπέβαλεν ἰσολογισμούς, καθ' οὓς ὑπῆρχε διὰ τὸ 1893 ζημία δραχμ. 71.801, διὰ τὸ 1894 ζημία δραχμ. 51.119.87, διὰ τὸ 1895 ζημία δραχμ. 12,371.21, διὰ τὸ 1897 ζημία δραχμ. 22,536.60 καὶ διὰ τὸ 1898 ζημία φρ. χρ. 16,075.82.

Πῶς ἤδη ἐξηγεῖται τὸ παράδοξον φαινόμενον ἐταιρειῶν ἀλλοδαπῶν, αἵτινες ἐργάζονται ἐν Ἑλλάδι μὲ ἀδιαλείπτους ζημίας; Ἐπειδὴ βεβαίως δὲν πρόκειται περὶ σκοποῦ εὐεργετικοῦ, καὶ ἐπειδὴ τὸ χρῆμα μάλιστα τὸ ἀλλοδαπὸν φεύγει τὰς ἐπιζημίους ἐπιχειρήσεις, μεθ' ἧς ταχυτάτος τρέχει πρὸς τὰς ἐπικερδεῖς, ἡ ἐξήγησις ἐγκείται ἀλλαχού. Αἱ ἀλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι εὖρον τὸν τρόπον νὰ διαφύγῃσι τὴν φορολογίαν μὴ ἐνδιαφερόμεναι, ἂν τὸ ἐλληνικὸν δημόσιον ἀπόλλυσι θετικὸν αὐτοῦ καὶ νόμιμον ἔσοδον. Ὁ δὲ τρόπος εἶνε ὁ ἐξῆς. Ἐκαστον ἐν Ἑλλάδι πρακτορεῖον τηρεῖ τακτικῶς τὰ βιβλία τῶν λογαριασμῶν του, εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους στέλλει πρὸς τὴν κεντρικὴν διεύθυνσιν πίνακας, ἐν οἷς ἐμφαίνονται τὰ ἀσφαλισθέντα ποσά, τὰ εἰσπραχθέντα ἀσφάλιστρα, αἱ πληρωθεῖσαι ζημίαι καὶ τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως τοῦ πρακτορείου. Ἐκ τῶν πινάκων τούτων ἡ κεντρικὴ διεύθυνσις καταρτίζει τὸν ἰσολογισμόν τοῦ πρακτορείου ὡς ἐξῆς. Ἐκ τῶν ἐσόδων ἀφαιρεῖ τὰς ἀντασφαλείας, ἃς ἔδωκεν εἰς ἄλλας ἐταιρείας, εἰς δὲ τὰ ἔξοδα προσθεῖται τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως τῆς διευθύνσεως τὰ ἐπιβαρύνοντα τὸ πρακτορεῖον, ἥτοι τὰ ἔξοδα ἐπιθεωρήσεων, τὰ ἔξοδα τῶν ὑπαλλήλων τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως οἵτινες ἐπεξεργάζονται τοὺς λογαριασμούς τῶν πρακτορείων καὶ εἴτι ἄλλο. Τὰ κονδύλια ὅμως ταῦτα γινώσκει ἡ διεύθυνσις καὶ μόνη, κανονίζει δὲ αὐτὰ ὡς αὐτὴ γινώσκει, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ πρακτορείου ἐτοιμαζόμενος οὕτως ἐκεῖ στέλλεται κατόπιν εἰς τὰ πρακτορεῖα ἑτοιμὸς καὶ ἀνεπίδεκτος ἀμφισβήτησεως. τοῦτον δὲ τὸν ἰσολογισμόν ἐμφανίζουνσι τὰ πρακτορεῖα ὡς ἰσολογισμόν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργασιῶν των, καὶ ἐπ' αὐτοῦ βασίζεται τὸ ἐλληνικὸν δημόσιον διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς φορολογίας. Βεβαίως περὶ ἐξελέγχσεως τοῦ τοιούτου ἰσολογισμοῦ οὐδὲ σκέψις δύναται νὰ γείνη διὰ πολλοὺς καὶ εὐνόητους λόγους.

Εἰς τὴν ἐξήγησιν δὲ ταύτην δὲν ἀντίκειται οὐδὲ τὸ γεγονός ὅτι τινὲς ἀλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι, ἀφοῦ ἱδρυσαν ἐν Ἑλλάδι πρακτορεῖα κατήργησαν εἴτα αὐτά. Ἐκ τῶν καταργηθέντων πρακτορείων, τὰ μὲν τῆς Equitable καὶ τῆς Life Insurance ἔδει ἀναγκάτως νὰ ἀποτύχῃσι,

διότι ἡ ἀσφάλεια τῆς ζωῆς ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶνε εἰσέτι γενικῶς νοητή. Τὰ δὲ λοιπὰ πρακτορεῖα ἄλλα μὲν ἡστόχησαν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν πρακτόρων των, ἀνθρώπων ξένων τοῦ τόπου, ἄλλα δὲ ἔσχον τὴν ἀτυχίαν νὰ πληγῶσιν εὐθὺς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεώς των ὑπὸ μεμονωμένων σοβαρῶν πραγματικῶν ζημιῶν, αἵτινες ἐνέπνευσαν εἰς τὰς κεντρικὰς διευθύνσεις τὸ δέος.

Ὡστε ἀναντίρρητον μένει, ὅτι αἱ ἐν Ἑλλάδι ἀλλοδαπαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι ἐργάζονται ἐπικερδῶς χωρὶς νὰ φορολογῶνται. Ὅμως οὕτω τίθενται εἰς μοῖραν κρείσσονα τῆς μιᾶς ἐγγωρίου ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας, τῆς ἐθνικῆς, καὶ πάσης τυχόν ἄλλης συσταθσομένης. Κατὰ τὸ 1839 ὅτε ἑλληνικὴ ἀσφαλιστικὴ ἐταιρεία οὔτε ὑπῆρχεν οὔτε νὰ ὑπάρξῃ ἦν δυνατόν, ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἀδριατικῆς ἔδει νὰ χαιρετισθῇ διὰ θερμῆς ὑποδοχῆς· εὐλόγως δέ, νομίζομεν, τῇ ἐδόθη τότε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀποκλειστικὸν προνόμιον ἀσφαλειῶν ἐπὶ ὠρισμένην σειρὰν ἐτῶν. Ὅμως σήμερον ὅτε καὶ κεφάλαια ἐγγώρια ὑπάρχουσι, καὶ συνεταυρισμοὶ τοιοῦτου εἶδους συνεπήγησαν καὶ νὰ συμπαγῶσιν ἔτι δύνανται, νομίζω, ὅτι τὸ νὰ τίθενται αἱ ἀλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι εἰς κρείσσονα μοῖραν τῶν ἐγγωρίων, ἀποτελεῖ ἀδίκημα ἀσύγνωστον κατὰ τῶν τελευταίων. Περὶ ἀποκλεισμοῦ βεβαίως τῶν ἀλλοδαπῶν ἐταιρειῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐργάζωνται ἐν Ἑλλάδι οὐδὲ λόγος δύναται νὰ γείνη. Εἴμεθα συνδεδεμένοι μετὰ τῶν ἄλλων Κρατῶν διὰ συνθηκῶν ἀμοιβαιότητος καὶ ὀφείλομεν νὰ παρέχωμεν αὐτοῖς ἀνοικτὰς τὰς πύλας πρὸς ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ ἐπιχειρήσεις (εἰ καὶ ἀκριβῶς ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος ἐκ τῆς κατὰ τοὺς νόμους ΧΠΑ' τοῦ 1861 καὶ ΒΚΑ' τοῦ 1881 παροχῆς ἀμοιβαιότητος, ἡμεῖς μὲν ἰδανικὸν ὅλως ποριζόμεθα ὄφελος, μόναι δὲ αἱ ξέναι ἐταιρεῖαι ἀποκτῶσιν ἐν Ἑλλάδι ἐλευθέρον ἐργασίας στάδιον, καὶ καρποῦνται πραγματικὰ ὠφελήματα.) Ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει δικαιοῦμεθα νομίζω καὶ ὀφείλομεν νὰ προλαμβάνωμεν τοῦλάχιστον πᾶν ὅτι ἄγει εἰς ἀνισότητα δυσμενῆ διὰ τὴν ἐγγώριον ἐργασίαν καὶ ἐπιχειρηματικότητα τοῦτο πράττουσιν ὅλα τὰ κράτη, οὐδεὶς δὲ ἤθελε ψέξει καὶ ἡμᾶς ἂν οὕτω πράττωμεν.

Δεδομένου λοιπὸν ὅτι καὶ αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι αἱ ἐργαζόμεναι ἐν Ἑλλάδι πρέπει νὰ υποβάλλωνται εἰς φορολογίαν πραγματικὴν ὡς καὶ αἱ ἑλληνικαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι, καὶ προσέτι ὅτι ἡ νῦν ἐπιβαλλομένη φορολογία τῶν 5 % ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν ἀστοχεῖ τελείως τοῦ σκοποῦ, ἐνδείκνυται ἡ ἀνάγκη τῆς μεταβολῆς τῆς βάσεως διὰ τὴν φορολογίαν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐταιρειῶν. Ἀντί

δὲ ν' ἀναζητῶμεν τὰ καθαρὰ κέρδη τῶν ἐν Ἑλλάδι πρακτορείων αὐτῶν, — ὅπερ κατὰ τὰ προεκτεθέντα τυγχάνει καὶ ἀνέφικτον — δυνάμεθα κατ' ἐμὴν γνώμην νὰ λάβωμεν ὡς βάσιν φορολογίας τὰς ἐτησίως ἀσφαλιζομένας ἀξίας καὶ ἐπ' αὐτῶν νὰ ἐπιβάλλωμεν φορολογίαν τόσῃν, ὥστε ν' ἀντιστοιχῇ πρὸς τὴν ἤδη ὀνομαστικῶς ἐπιβαλλομένην τῶν 5 % ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν. Τὰς ἐτησίως ἀσφαλιζομένας ὑφ' ἐκάστου πρακτορείου ἀξίας δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ γινώσκωμεν. διότι τὰ πρακτορεῖα συντάσσουν ἀσφαλιστήρια συμβόλαια, ἐφ' ὧν ἀναγράφεται ἡ ἀξία τοῦ ἀσφαλιζομένου ἀντικειμένου, εὐχερεστάτη δὲ εἶνε ἡ ἐξεύρεσις τρόπου, δι' οὗ θὰ ματαιῶται πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀποκρύψιν ἢ μείωσιν τῶν ἀσφαλισθεῖσων ἀξιῶν.

Ἄν ὅμως τὸ σύστημα τοῦτο κριθῇ ἀκατάλληλον, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ ἐφαρμοζόμενον, καθ' ὃ πᾶσα ἄλλοδαπὴ ἐταιρεία, πρὶν ἰδρύσῃ ἐν Ἰταλίᾳ πρακτορεῖα, πληρώνει 10 χιλ. φρ. ἀπαξ διὰ παντός. Τὸ Δημόσιον θ' ἀπολαμβάνῃ οὕτω τοῦλάχιστον θετικόν τι καὶ ὠρισμένον ἔσοδον, ἐνῶ κατὰ τὸ κρατοῦν σύστημα οὐδὲν σχεδὸν ἀπολαμβάνει. Ὅμως τότε διατὶ νὰ μὴ κηρυχθῇ ἡ πλήρης ἀτέλεια τῶν ἄλλοδαπῶν ἐταιρειῶν, ὡς ἐν ἄλλοις Κράτεσι;

Ἡλιος. — Ἐν Ἀθήναις ὑπάρχει πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν λειτουργίᾳ καὶ πρακτορεῖον τῆς ἀγγλικῆς ἐταιρείας ὁ « Ἡλιος » (Sun Fire office). Ὅμως ἡ ἐταιρεία αὕτη δὲν εἶνε ἀνώνυμος ἀλλ' ὁμόρρυθμος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φορολογία τῶν 5 % ἐπιβάλλεται εἰς τὰς ἀνωνύμους μόνον ἐταιρείας, τὸ ρηθὲν πρακτορεῖον τοῦ Ἡλίου εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιβαρύνειν ὑποβάλλεται πλὴν τῶν δρ. 300 λόγῳ φόρου ἐπιτηδεύματος.

Πρακτορεῖα ἄνευ ἀδείας. — Ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐνεργοῦσιν ἀσφαλείας καὶ ἄλλαι ἄλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι διὰ πρακτόρων εἴτε ἐχόντων εἴτε μὴ φανερά καὶ σταθερά γραφεῖα. Ἐταιρεῖαι οὕτως ἐργαζόμεναι ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἤκουσα, εἶνε ἡ Italia, ἡ Ancre, ἡ Esperance, ὁ αὐστριακὸς Φοῖνιξ, ἡ Underwriting, ἡ Βουλγαρία (*) καὶ εἰ τις ἄλλη. Πασῶν τῶν ἐταιρειῶν τούτων αἱ ἐν Ἑλλάδι ἐργασίαι ἐννοεῖται ὅτι διαφεύγουσι πᾶσαν φορολογίαν, ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιτηδεύμα συνήθως δὲν πληρόνουσιν οἱ οὕτω λεληθότως σχεδὸν ἐργαζόμενοι ξένοι πράκτορες. Ὅμως ὑπάρχει καὶ ἐτέρη ἀποψις τοῦ ζητήματος ὡς πρὸς αὐτούς. Αἱ ἄλλοδαπαὶ ἐταιρεῖαι ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐργάζωνται ἐν Ἑλλάδι καὶ παρίστανται πρὸ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων ὡς ἐνάγουσαι ἢ ἐναγόμεναι, εἴτε δυνάμει συνθήκης

(*) Αὕτη ἐζήτησεν ἥδη νὰ τύχῃ ἐγκρίσεως καὶ ἡ αἴτησις αὐτῆς μελετᾶται.

ἀμοιβαιότητος ὑφισταμένης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τοῦ Κράτους εἰς ὃ ὑπάγονται αἱ ἐταιρεῖαι (τοιαύτη λ. χ. συνθήκη ὑφίσταται μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας (1888) Βελγίου 1895) εἴτε συνήθως δυνάμει Β. Διατάγματος, ὅπερ ἐκδιδόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων ΧΠΑ' τοῦ 1861 καὶ ΘΚΑ' τοῦ 1881 παρέχει εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρεῖας ὠρισμένου κράτους τὴν ἄδειαν νὰ ἐργάζωνται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ὅμως οὔτε τῆς συνθήκης οὔτε τοῦ γενικοῦ τούτου Β. Διατάγματος ἡ ὑπαρξὶς ἀρκεῖ· ἀπαιτεῖται ἐκάστοτε νὰ ἐκδίδηται καὶ ἕτερον προσωπικὸν οὕτως εἶπεῖν Β. Διάταγμα διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν ἐκείνην ἐταιρείαν, ἥτις θὰ ἐξή-
τει νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τοῦ πλεονεκτήματος, ὅπερ τῇ παρέχει τὸ τῆς γενικῆς ἀδείας Β. Διάταγμα.

Αὕτη εἶνε ἡ κρατήσασα ἀνέκαθεν περὶ τούτου διοικητικὴ νομο-
λογία, αὕτη δὲ εἶνε καὶ ἡ δικαστικὴ νομολογία παρ' ἡμῖν τε (ἔδε ἀπόφ.
'Αρ. Πάγου ἀριθ. 29 τοῦ 1898) καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει ὁμοίου
τῷ ἡμετέρῳ νόμου τοῦ 1857 (ἀπόφ. Ἀκυρωτ. τῆς 1 Αὐγ. 1860
καὶ 19 Μαΐου 1863). Καὶ εὐλόγως. Ἀφοῦ κατὰ τὴν ἡμετέραν νο-
μοθεσίαν ἵνα συσταθῇ καὶ λειτουργῇ ἐν Ἑλλάδι ἀνώνυμος ἐταιρεία
ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ εἰδικὸν περὶ αὐτῆς Β. Διάταγμα, κατ' ἴσον
ἂν μὴ καὶ κρείσσονα λόγον ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ τοιοῦτον, ὅταν πρό-
κηται ἀλλοδαπὴ ἐταιρεία νὰ ἐργασθῇ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Κυβέρνησις
ἡμῶν ὑποχρεοῦται ὑπὲρ ὧν Κρατῶν ὑφίσταται συνθήκη, ἢ παρεχωρήθη
ἡ ἀμοιβαιότης διὰ Β. Διατάγματος, νὰ μὴ ἀποκλείῃ τῶν Κρατῶν
τούτων τὰς ἀνωνύμους ἐταιρεῖας ἀπὸ τοῦ νὰ ἐργάζωνται ἐν Ἑλλάδι.
Ὅμως ἡ αὐτὴ Κυβέρνησις ἐκ λόγων δημοσίου συμφέροντος ἐνδέχεται
νὰ ἔχῃ λόγους νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς ὠρισμένην ἀλλοδαπὴν ἐταιρείαν
Κράτους τινὸς ἐκ τῶν εἰρημένων νὰ ἐργάζηται ἐν Ἑλλάδι, εἴτε λόγῳ
τῆς ἀφαιρεγγυότητος αὐτῆς, εἴτε διότι τὸ καταστατικὸν τῆς περιέχει
διατάξεις ἀντικειμένους τῇ ἐγγωρίῳ νομοθεσίᾳ, εἴτε δι' ἄλλον εἰδικὸν
λόγον. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀπορρέει τὸ δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ
νὰ ἐκδίδηται εἰδικῶς ἐκάστοτε Β. Διάταγμα παρέχον εἰς τὰς ἀλλοδα-
πὰς ἐταιρεῖας τὴν ἄδειαν πρὸς ἐργασίαν ἐν Ἑλλάδι. Τούτου δοθέντος
αἱ προειρημέναι ἐταιρεῖαι ἢ μᾶλλον οἱ ἐν Ἑλλάδι πράκτορες αὐτῶν ἐνε-
ργοῦντες ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας ἄνευ προηγουμένης περὶ τούτου ἐπισή-
μου ἀδείας, τίθενται ἐκτὸς τοῦ νόμου καὶ εἶνε οὐ μόνον ἀπαράδεκτοι
πρὸ τῶν δικαστηρίων ὡς ἐνάγοντες λόγῳ ἐλλείψεως νομιμοποιήσεως,
ἀλλὰ καὶ καταδιώξιμοι, ὡς μετερχόμενοι ἐπάγγελμα ἄνευ τῆς προ-
απαιτουμένης νομίμου ἀδείας (ἄρθρ. 533 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου).

Ἐννοεῖται ὅτι, ἂν ἡ ἐνταῦθα ἐκτιθεμένη γνώμη εἶνε ἡ ὀρθή, ἐπι-

βάλλεται ἡ ἐπέκτασις αὐτῆς καὶ εἰς πᾶσαι παντὸς εἶδους ἀνώνυμον ἀλλοδαπὴν ἐταιρείαν ἐργαζομένην ἐν Ἑλλάδι. Ἐὰν δηλ. αὕτη μὴ κέκτηται προηγουμένην πρὸς τοῦτο ἄδειαν διὰ Β. Διατάγματος, πρέπει νὰ θεωρῇται νομικῶς ἐστερημένη νομιμοποιήσεως, ἀνύπαρκτος διὰ τε τὴν διοίκησιν καὶ τὰ δικαστήρια, μόνον δὲ πρὸς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην ἔχουσα νὰ λογοδοτήσῃ. Καὶ ὅμως ἐπεκράτησεν ἀνεκάθεν σύστημα ἀνοχῆς ἄμετρον, ἦλθον δὲ ἐνεκατεστάθησαν καὶ ἐργάζονται ἐν Ἑλλάδι συμβαλλόμενα μετὰ ἰδιωτῶν, μετὰ δῆμων καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ Δημοσίου ἀλλοδαπαὶ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, μηδέποτε ζητήσασαι μηδὲ λαβοῦσαι τὴν νόμιμον ἄδειαν. Καιρὸς νομίζω εἶναι, ἢ νὰ ἀναπληρωθῇ ἡ προκειμένη ἔλλειψις, ἢ νὰ κηρυχθῇ ἐπισήμως διὰ νομοθετικῆς πράξεως, ὅτι ἐν Ἑλλάδι δύναται ἐλευθέρως νὰ ἐργάζεται πᾶσα ἀλλοδαπὴ ἀνώνυμος ἐταιρεία ἀνεξετάστως τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῆς.

Ἀνάγκη νόμου. — Τὰ ζητήματα ταῦτα, ὡς καὶ ἐν γένει τὰ περὶ ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν, τυγχάνουσι παρ' ἡμῖν ἀόριστα καὶ ἀσύντακτα νομοθετικῶς, ὡς ὑπάρχουσιν ἀσύντακτα ἐν γένει τὰ ἀφορῶντα τὰς ἐταιρεῖας. Καὶ ὅμως ἡ ἔλλειψις τοιούτου νόμου εἰδικοῦ παρ' ἡμῖν, ὑπῆρξε μία τῶν πρώτων αἰτιῶν, δι' ἃς πολλοὶ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι κατεστράφησαν συμπαρασύρασαι εἰς τὸν ὄλεθρον περιουσίας ὅλας ἀθῶων μετόχων.

Καθ' ἐκάστην παρουσιάζονται τῇ ὑπηρεσίᾳ ζητήματα, ὧν ἡ ρύθμισις ἔδει νὰ ᾖ νομοθετικῶς δεδομένη, ἵνα καὶ τοὺς εἰς τὰ τῶν μετοχῶν ἀναμιγνυομένους συγκρατῇ καὶ τὴν διοίκησιν προασπίξῃ. Ἐνῶ σήμερον ἡ ὑπηρεσία ἀμυνομένη κατὰ τῶν ἐγωϊστικῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπικαλουμένων τὴν ἔλλειψιν παρ' ἡμῖν νομοθετικοῦ φραγμοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ὀχυρῶται εἰς τὰ ὑπ' ἄλλων Κρατῶν νομοθετημένα. Ἀλλὰ πόσον ἐπισφαλὴς τῇ εἶναι ἡ ἄμυνα αὕτη δύναται νὰ νοήσῃ πᾶς τις ἐγκύπτων ὀλίγον εἰς τὰ παρ' ἡμῖν.

Σήμερον δὲν ἡδυνήθην νὰ εὗρω παράδειγμα Κράτους, ἐν ᾧ νὰ ὑφίστανται καὶ λειτουργῶσι παντοσεδεῖς ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, καὶ ὅμως νὰ μὴ ὑπάρχῃ νόμος λεπτομερῶς διέπων τὰ τῶν ἐταιρειῶν καθόλου. Αὕτη ἡ νεοπαγὴς Βουλγαρία κέκτηται τελειότατον νόμον περὶ ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν, ἔχοντα εἰδικὰ κεφάλαια περὶ τε ἀσφαλιστικῶν καὶ περὶ ἀλλοδαπῶν ἐν γένει ἐταιρειῶν θελουσῶν νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς ἐργασίας των ἐν Βουλγαρίᾳ. Εἰδικῶς μάλιστα διὰ τὰς τελευταίας ὀρίζεται, ὅτι ἀλλοδαπὴ ἐταιρεία διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἰδρύσῃ πραχτορεῖον ἐν Βουλγαρίᾳ, πρέπει πλὴν ἄλλων διατυπώσεων νὰ ἐκπλη-

ρώση καὶ τὰς δύο τάςδε δηλ. νὰ καταθέσῃ ἐγγύησιν 200 μέχρι 500 χιλ. φρ. πρὸς δὲ νὰ ἔχῃ ἐν τῷ πρακτορείῳ τρεῖς συμβούλους βουλγαρικῆς ὑπηκοότητος εὐθυνομένους διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἐνοχῶν τοῦ πρακτορείου ἀπέναντι τῶν ἰθαγενῶν. Τοιαύτας προφυλάξεις ἐκ τῆς διεθνοῦς πεύρας διδαχθέντες κρίνουσιν ἀλλαχοῦ ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνωσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἐγχωρίων συμφερόντων ἀπέναντι τῶν ξένων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰανουαρίου 1899

Εὐπειθέστατος

Ὁ τμηματάρχης τῆς δημοσίας οἰκονομίας

Η. ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ο ΛΑΥΡΙΩΤΙΚΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Κύριε Ῥπουργέ,

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1898 ἐπεθεώρησα τὴν ἐν Ἀθήναις ἀνώνυμον μεταλλευτικὴν ἐταιρείαν «ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλυμπος», ἐκτίθημι δὲ ὧδε τὸ πόρισμα τῆς ἐπιθεωρήσεως.

Ἰδρυσις. — Ἡ ἐταιρεία αὕτη ιδρύθη διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1871 (Ἐφημ. Κυβ. 1872 σελ. 41). Ταύτης προηγήθη ἄλλη ὁμώνυμος ἐταιρεία, ἀλλ' οἱ ἀποτελοῦντες τὴν τελευταίαν ταύτην συναπεφάσισαν τὴν διάλυσιν αὐτῆς, ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα ὡς συνιδιοκτῆται τῶν ἀρχικῶς παραχωρηθέντων αὐτοῖς μεταλλείων συνδυάζομενοι μεθ' ἐτέρων προσερχομένων ὡς χρηματοδοτῶν μετόχων συναπαρτίσωσι νέαν ἐταιρείαν· οὕτω προέκυψεν «ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλυμπος».

Καταστατικόν. — Κατὰ τὸ διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1871 ἐγκριθέν καταστατικὸν σκοπὸς τῆς ἐταιρείας ἦν ἡ μετάλλευσις ἐνθείου ἀργυρούχου μολύβδου εἰς τὰ κατὰ τὴν Λαυριωτικὴν μεταλλεῖα, δι' ἧς ἐξεδόθησαν τὰ Β. Διατάγματα τῆς 25 Ἀπριλίου 1871, τὸ μὲν ὑπὲρ τῶν Π. Γιαννοπούλου, Στ. Βούρου καὶ Κ. Δουρούτη, τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν Δαμ. Γεωργίου καὶ Π. Βάρβογλη.

Τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρείας ὠρίσθησαν εἰς δραχ. 600,000 διαιρουμένας εἰς 2000 μετοχὰς πρὸς δρ. 300 ἐκάστην.

Τὸ πρῶτον συμβούλιον ἀπετέλουν οἱ ἐξῆς ἐννέα, οὔτινες ἦσαν καὶ ἐκ τῶν ιδρυτῶν τῆς ἐταιρείας, ἦτοι Σ. Βούρος (πρόεδρος), Γ. Βασιλείου, Γ. Σκουζῆς, Π. Γιαννόπουλος, Κ. Δουρούτης, Ἡρ. Μητσόπουλος, Δαμ. Γεωργίου, Εὐθ. Σταυρόπουλος καὶ Κ. Χρηστοφῆς.

Τροποποιήσεις. — Τὸ καταστατικὸν τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 21 Ἰουλίου 1873 (Ἐφ. Κυβ. 1878 σελ. 368) ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν μετοχῶν καὶ τινα ἄλλα ἐπιφανερὰ σημασία, καὶ διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 16 Ἀπριλ. 1875 (Ἐφ. Κυβ. 1875

σελ. 189) δι' οὗ τὰ κεφάλαια τῆς ἐταιρείας ὠρίσθησαν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς δραχ. 1,188,000 διακρούμενα εἰς 3,960 μετοχάς.

Νέον Καταστατικόν. — Τέλος διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 17 Ἰουνίου 1876 (Ἐφ. Κυβ. σελ. 235) ἐνεκρίθη ὁλως νέον καταστατικὸν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παλαιοῦ. Κατὰ τὸ καταστατικὸν τοῦτο ἡ διάρκεια τῆς ἐταιρείας ὠρίσθη εἰς 50 ἔτη ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς 29 Δεκεμβ. 1871. Τὰ κεφάλαια ὠρίσθησαν εἰς 2,700,000 ἥτοι εἰς μετοχάς 9000 πρὸς δρ. 300 ἐκάστην, ἐξ ὧν ἕως τότε εἶχον πραγματοποιηθῇ μετοχαὶ 1560 ἕτεραί δὲ 1960 ἐδόθησαν τοῖς συνιδιοκτῆταις τῶν μεταλλείων τῆς παλαιᾶς ἐταιρείας «Ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλυμπος» εἰς ἀντιστάθμισμα τῶν καταβληθέντων τῇ ἐταιρείᾳ μεταλλείων τῶν.

Κατὰ τὸ νέον καταστατικὸν αἱ κτήσεις τῆς ἐταιρείας ἦσαν αἱ ἑξῆς·

1. Μεταλλεῖα ἐν τῇ Λαυριωτικῇ παραχωρηθέντα διὰ τῶν Β. Διαταγμάτων 25 Ἀπριλ. 1871 καὶ 25 Νοεμβρίου 1874 ἥτοι·

α) Μεταλλεῖα ἐνθ. ἀργ. μολύβδου, ψευδαργύρου καὶ χαλκοῦ ἐπὶ 6 τεμαχίων ἐκτάσεως στρεμ. 9684.

β) Μεταλλεῖα ἀνθράκων ἐκ στρεμ. 13569.

γ) Μεταλλεῖα ἐνθείου καὶ ἀνθρακικοῦ ἀργυροῦχου μολύβδου ἐκ στρεμ. 6854.

δ) Μεταλλεῖα ἐνθείου ἀργυροῦχου μολύβδου ἐπὶ τριῶν τεμαχίων ἐκ στρεμ. 6290.

2) Ἐκτάσεις γῆς στρεμ. 400 παραχωρηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Δημοσίου πρὸς ἀνέγερσιν καταστημάτων κλπ. ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς νομοθετικῆς κυρώσεως.

Πορεία. — Ἰνα λάβω πλήρη ἰδέαν περὶ τῆς πορείας τῆς ἐταιρείας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι σήμερον, καὶ δυνηθῶ νὰ παρᾶσχω αὐθεντικὴν ἀφήγησιν περὶ τῆς πορείας ταύτης, ἔδει νὰ μελετήσω τὰ βιβλία τῆς ἐταιρείας. Τοῦτο καὶ ἔπραξα μεταβὰς ἐπανειλημμένως εἰς τὸν ἐνταῦθα οἶκον τοῦ κ. Ι. Σακελλαρίου (ὁδὸς Τζῶρτζ 17) διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς, παρ' ᾧ ὡς γραμματεῖ φυλάσσονται τὰ βιβλία ταῦτα. Τὴν πορείαν τῆς ἐταιρείας διαίρω εἰς τρεῖς περιόδους ἀκολουθῶν τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς.

Περίοδος Α' — Τῇ 12 Ἰανουαρ. 1872 ἤρξαντο αἱ συνεδριάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν, ὡς ἐρρήθη καὶ ἀνωτέρω, τοῦ Στ.Κ. Βούρου, ὃν ἀνεπλήρω ὁ Π. Ἐμμ. Γιαννόπουλος. Συγχρόνως ἀποφασίζετα· νὰ ἐργασθῶσιν οἱ σύμβουλοι πρὸς ἐγγραφὴν μετόχων

ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Τῇ 11 Φεβρ. 1872 ἐνεκα ζωηρᾶς ζητήσεως μετοχῶν ἀποφασίζεται νὰ δηλωθῇ, ὅτι αἱ αἰτήσεις εἶνε δεκταὶ μόνον μέχρι 31 Μαρτίου 1872. Τὴν 10 Μαρτίου 1872 ἀποφασίζεται ἡ ὁροθέτησις τῶν μεταλλείων, πρὸς τοῦτο δὲ ἀποστέλλεται ὁ σύμβουλος Ε. Σταυρόπουλος λαμβάνων ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ δραχμ. 500. Τὴν 31 Μαρτίου 1872 ἀποφασίζεται ἡ πρόσληψις τοῦ μηχανικοῦ Γκόβαντζ, ἀνατίθεται δὲ τῷ Π. Γιαννοπούλῳ ἡ ἀνόρυξις φρέατος ποσίμου ὕδατος ἐν Λαυρίῳ καὶ ἡ κατάρτισις συμφωνιῶν διὰ τὰς ἀπαιτουμένας οἰκοδομὰς. Τὴν 2 Ἀπριλίου 1872 ὁρίζεται διὰ τὸν μηχανικὸν Γκόβαντζ μισθὸς δρ. 500 πρὸς δὲ ἵππος καὶ κατοικία δωρεάν. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ προσδοκίαν δὲν συνεπληρώθησαν πᾶσαι αἱ πρὸς ἐγγραφὴν ἐκτεθεῖσαι μετοχαί, ἀπεφασίσθη ἡ παράτασις τῆς προθεσμίας μέχρις 6 ἐβδομάδων. Ὅμως τὴν 10 Ἀπριλίου 1872 συνεπληρώθη ἡ ἐγγραφὴ τῶν προκηρυχθεισῶν 1000 μετοχῶν, ἐπειδὴ δὲ τὰ καταβληθέντα οὕτω χρήματα δὲν ἠδύναντο ἀμέσως νὰ χρησιμοποιηθῶσιν, ἀπεφασίσθη ν' ἀγορασθῶσιν ἔντοκα γραμματῖα ἀξίας δρ. 42,000 ἕτεροι δὲ 130,000 περίπου νὰ διανεμηθῶσιν εἰς 11 συμβούλους καὶ μετόχους ὡς ἔντοκος παρακαταθήκη ἀναληπτέα κατὰ δόσεις, ἐφ' ὅσον ἡ ἐταιρεία εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων. Πρὸς ἀσφάλειαν οἱ οὕτω λαβόντες χρήματα παρέδωκαν τῇ ἐταιρείᾳ ἴσης ἀξίας μετοχάς, ὧφειλον δὲ νὰ πληρόνωσι καὶ τόκον 3 $\frac{0}{10}$ διὰ τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν παρ' αὐτοῖς κατατεθειμένων χρημάτων. Συγχρόνως τότε ἀπεφασίσθη ἡ διάθεσις δρ. 5 χιλ. πρὸς ἀνοικοδόμησιν σιδηρουργείου κλπ. Κατὰ τὰς ἐπομένους συνεδριάσεις τὸ Συμβούλιον ἐψήφισε συχνὰ δαπάνας διὰ μισθοῦς, προμήθειαν ὑλικῶν, ἐργασίας κλπ. καθόσον ἤδη ἤρξαντο αἱ προπαρασκευαστικαὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἐργασίαι. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ ἐλπίδες περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ ἐπικερδοῦς τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἦσαν πάντοτε πλήρεις καὶ ἀκράδαντοι. Συνέτεινον δὲ εἰς τοῦτο καὶ αἱ γενικῶς τότε κατέχουσαι τὴν κοινωνίαν μεγαλεπίβολοι ἰδέαι περὶ μεταλλευτικῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιχειρήσεων. Διὰ τοῦτο ὅτε ταχέως περὶ τὰ τέλη τοῦ 1872 ἐξηντλήθησαν τὰ πρῶτα κεφάλαια τῆς ἐταιρείας εἰς τὰ προπαρασκευαστικὰ ἔργα, ἄνευ δισταγμοῦ καὶ μεμψιμοιρίας τινὸς ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις καὶ ἐτέρων 1000 μετοχῶν πρὸς δρ. 330 ἑκάστην, ἧτοι μὲ ὑπερτίμησιν δρ. 30 ἐπὶ τῶν πρῶτων χιλίων μετοχῶν. Τὴν 12 Μαΐου 1873 ἀποφασίζεται ἡ μετάκλησις τοῦ περιφήμου βέλγου μηχανικοῦ Καμβριζύ, μὲ μισθὸν φρ. 10,000 τὸ πρῶτον ἔτος καὶ 12,000 διὰ τὰ δύο ἐπόμενα, πρὸς δὲ μὲ φρ. 600 δι' ἑξοδα τα-

ξειδίου, με τὰς ἐκ τοῦ καταστατικοῦ ἀναλογούσας ἀμοιβάς, με κοινοίαν δωρεάν, ἀμαζαν κλπ. Ἡ πρόσληψις τοῦ Καμβριζὺ με ὅσον βαρεῖς ὅρους καὶ ἂν ἐγένετο, πρέπει νὰ κριθῇ ἐν σχέσει πρὸς τὰς τότε ιδέας καὶ περιστάσεις. Εἰς τὴν διανοίαν πάντων προῦκειτο περὶ μεταλλευτικῆς ἐπιχειρήσεως πρώτης τάξεως. ἔδει λοιπὸν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς νὰ τεθῇ ἀνὴρ εἰδικὸς καὶ ἔξοχος, δεδωμένου ὅτι εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις εἰς ἀνὴρ γνώστης καὶ ἔμπειρος δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὰνάπαλιν. Οἱ διευθύνοντες τὴν ἐταιρείαν ἦσαν μὲν πάντες ἔμπειροι χρηματισταί, κεφαλαιούχοι, κατηχηταὶ κλπ. ἀλλ' οὐδεὶς τούτων ἐνέκμητο εἰδικότητα μεταλλευτικὴν. Οὐδόλως λοιπὸν ἄπορον, ἂν ἐσκέφθησαν καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀναθέσωσι τὴν τεχνικὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ἔξοχον ὁμολογουμένως ἀλλοδαπὸν μηχανικόν, καὶ εἰς τοῦτον ν' ἀναθέσωσι πᾶσαν ἐμπιστοσύνην.

Κατὰ συνέπειαν τὸ συμβούλιον ἐνέκρινε καὶ πάσας τὰς προτάσεις τοῦ μηχανικοῦ, καὶ ἀσυζητητῇ ἐψήφισε τὰς ἀναγκαίαις πρὸς πραγμάτωσιν αὐτῶν πιστώσεις. Βεβαίως ἡ καλὴ πίστις παρ' αὐτοῖς οὐδαμῶς δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ. Ὁ ἐκ τῶν ὑστέρων ὁμῶς κρίνων θὰ παρετήρει, ὅτι ἡ ἄκρα ἐμπιστοσύνη εἰς τοὺς διευθύνοντας τὰς ἐργασίας, καὶ ἡ ἀφειδῆς δαπάνη δι' αὐτάς, ἄνευ προόψεως ἀμέσων καὶ ἐπικειμένων ἐξ αὐτῶν ὠφελειῶν, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ἠθικῆς μορφῆς, ἣν οἱ μέτοχοι θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιρρίψωσι κατὰ τῶν τότε συμβούλων.

Τὴν 24 Αὐγούστου 1873 ὁ Καμβριζὺ συντάσσει καὶ τὸ συμβούλιον ἐγκρίνει τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν μελλουσῶν διετῶν ἐργασιῶν ἐν Παναρίτι καὶ Πασᾶ-λιμάνι ἀνερχομένους εἰς τὸ ποσὸν δρ. 173,000. Συγχρόνως ὁ Καμβριζὺ ὑποβάλλει ἐκθεσιν περὶ τῶν προβλέψεων αὐτοῦ διὰ τὰ διάφορα ματαλλεῖα, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι αἱ ἐκθέσεις τοῦ μηχανικοῦ Γκόβαντζ ἦσαν ψευδεῖς. Τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1873 ἀποφασίζεται τῇ προτάσει τοῦ Καμβριζὺ ἡ πρόσληψις τριῶν maitre mineurs ἀλλοδαπῶν με ἐτησίους μισθοὺς ἐκ φρ. 4000 κατὰ μέσον ὅρον. Τὴν 9 Νοεμβρίου 1873 παραιτεῖται τῆς προεδρείας ὁ Βούρος καὶ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ Γ. Σκουζέ. Τὴν 15 Νοεμβρίου 1873 ὑποβάλλεται ἡ οικονομικὴ θέσις τῆς ἐταιρείας τῆς τὸ ἐνεργητικὸν εἶνε εἰς μετρητά δρ. 9,800:96

Εἰς ἔντοκα γραμμάτια » 14,000

Εἰς διαφόρους λογαγισμοὺς » 9,956:59

Ἐν ὧ δραχ. δρ. 33,757:55

τὸ δὲ παθητικὸν εἰς ληξιπροθέσμους ἀπαιτήσεις ἐκ δρ. 10,000. Πρὸ

τοιαύτης δὲ καταστάσεως ἀποφασίζεται νὰ γείνη σκέψις περὶ ἐξευρέσεως κεφαλαίων.

Τὴν 7 Δεκεμβρίου 1873 ὁ πρόεδρος ἀνακοινοῖ εἰς τὸ συμβούλιον ὅτι ἐκ τῆς δευτέρας σειρᾶς τῶν 1000 μετοχῶν διετέθησαν μόνον 206, μένουσι δὲ αἱ λοιπαὶ 794 ἀδιάθεται. Ἐπειδὴ δὲ προβλέπει ὅτι τὸ κοινὸν δυσκόλως θὰ ἀποδεχθῇ ταύτας, ἄνευ μεγάλης ἐκπτώσεως τῆς τιμῆς των, προτείνει νὰ λάβωσι μέρος τῶν ἀδιαθέτων μετοχῶν αὐτοὶ οἱ Σύμβουλοι, καταβάλλοντες εἰς δόσεις τὴν τιμὴν πρὸς δρ. 330. Τὸ συμβούλιον ἀποδέχεται τὴν πρότασιν καὶ οὕτως ἐγγράφονται οἱ ἐξῆς.

Π. Σκουζές διὰ μετοχὰς	125
Σ. Βοῦρος »	40
Γ. Σκουζές »	170
Γ. Βασιλείου »	45
Α. Παπαδάκης »	60
Δ. Γεωργίου »	30
Κ. Χρηστοφῆς »	30
Ἡρ. Μητσόπουλος »	10
ἤτοι διὰ μετοχὰς ἐν ὅλῳ	510

Οὕτω διὰ τῶν νέων τούτων κεφαλαίων ἡδυνήθη ἡ ἐταιρεία νὰ διέλθῃ καὶ τὸ ἔτος 1874 ἐξακλουθοῦσα τὰς ἐργασίας τῆς.

Περίοδος Β' — Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε περίοδος ἀγωνιώδους ἐλπίδος, ὡς θὰ ἴδωμεν. Οὕτως ὁ Δεκέμβριος τοῦ 1874 εὕρισκει πάλιν τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας κενόν. Ἐνεκα τούτου ἀποφασίζεται νὰ μὴ ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἐργασίαι μετὰ τὰς ἐορτάς, ἕως οὗ συγκληθεῖσα ἐκτάκτως ἡ συνέλευσις τὴν 5 Ἰανουαρίου 1875 ἀποφασίσῃ. Συγχρόνως ἀποφασίζεται ἡ ἀπόλυσις τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ, καὶ ὁ διορισμὸς φυλάκων διὰ τὴν ἀσφαλὴ φύλαξιν τοῦ ὑλικοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Καμβριζὺ ἐφίσταται τὴν προσοχὴν τοῦ συμβουλίου μὴ ὡς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἐξαντλήσεως τῆς ἐταιρείας, αὕτη δὲν δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ἀλλοδαποὺς ὑποχρεώσεις αὐτῆς. Τὸν Ἰανουάριον δὲ τοῦ ἔτους 1875 ἡ στάσις τοῦ Καμβριζὺ αἰτουμένου φρ. 4,300 ἐκ μισθῶν δεδουλευμένων καθίσταται ἀπειλητικωτέρα διὰ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης ἀποφασίζεται ἡ σύναψις μικροῦ δανείου ἐπὶ ἐνεχυράσει. . . . ἀντλιῶν τῆς ἐταιρείας. Ἀλλὰ δανείου μὲ εὐρισκόμενου ἀποφασίζεται τὴν 26 Φεβρουαρίου 1875 ἡ ἐξοικονό-

μησις δρ. 6000 δι' ἐκποιήσεως μηχανῶν μετὰ συμφώνου ἐξωνήσεως. Κατὰ Μάρτιον 1875 κλείεται νέα συμφωνία μετὰ τῶν ἀρχικῶν συν-ιδιοκτητῶν τῶν μεταλλείων περὶ παραιτήσεως αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἄλλης μετοχῆς ἐπ' αὐτῶν ἀντὶ τῆς λήψεως 1960 μετοχῶν τῆς ἐταιρείας, συμφωνία ἣτις ἐβελτίωσε κατὰ τι τὴν θέσιν τῆς ἐταιρείας χωρὶς νὰ προσπορίσῃ τοῖς λαβοῦσι τὰς 1960 μετοχὰς οὐδὲν ὄφελος, διότι ἐκ τούτων οὐδὲν ἕως σήμερον ἐκαρπώθησαν. Τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1875 ὁ Καμβριζὺ καὶ οἱ maitre mineurs κοινοποιοῦσι τῇ ἐταιρείᾳ ἀγωγὴν διὰ καθυστερουμένους μισθοὺς τῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀπαιτητὰ χρέη τῆς ἐταιρείας ἦσαν κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1875 περὶ τὰς 60,000 δρ. ἐγένετο σκέψις περὶ δανείου μεγάλου. Εἰ καὶ ἡ συνέλευσις ἐψήφισε δάνειον μέχρι δρ. 100,000, μολαταῦτα ἡ ἐξεύρεσις τοῦ κατέστη ἀδύνατος, ἔνεκα τῶν ὑπερόγκων τόκων, οὓς ἀπῆτουν οἱ κεφαλαιοῦχοι. Τέλος τὴν 18 Ἀπριλίου 1876 ἡ συνέλευσις ψηφίζει ἐκ νέου τὸ δάνειον, τὸ δὲ συμβούλιον τὴν 28 Ἀπριλίου 1876 ἀποδέχεται τὰς προτάσεις τῶν Κ. Σ. Βούρου καὶ Παύλου Γ. Σκουζέ ἀναδεχομένων νὰ πραγματοποιήσωσι δάνειον δρ. 100,000 δι' ὁμολογιῶν 400, ἐπὶ τόκῳ 12 % παρακρατηθησομένῳ διὰ μίαν τριετίαν, μεθ' ἣν ἐάν τὸ δάνειον δὲν ἐξωφλεῖτο, θὰ ἐπλήρουνεν ἡ ἐταιρεία τόκον 12 %. Προφανῶς αἱ ὁροὶ τοῦ δανείου ἦσαν βαρύνταί, διότι ἐπὶ δρ. 500 κατεβάλλοντο τῇ ἐταιρείᾳ μόνον δρ. 341.60 παρεκρατοῦντο δὲ δρ. 158,40. Ἀλλ' ἐάν τις μετατεθῇ εἰς τὴν τότε ἠθικὴν κατάστασιν τῆς ἐταιρείας, ἀπολεσάσης ὅλα τῆς τὰ κεφάλαια εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας, καὶ οὕτως ρύσιαστικῶς τεθείσης εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, βεβαίως θὰ εὔρη ἐλαφρυντικούς λόγους ὑπὲρ τῶν δύο χορηγῶν τοῦ δανείου ἐκείνου. Σημειωτέον ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δανείου παρεχωρήθη πρώτη ὑπόθηκη ἐπὶ πάντων τῶν μεταλλείων καὶ τῶν κτήσεων τῆς ἐταιρείας.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐταιρείαν διετῆρουν τὰς ἐλπίδας περὶ ἀμέσου ἐνμεταλλεύσεως τῶν μεταλλείων, εἰ καὶ τὰ μέσα δὲν ὑπῆρχον πρόχειρα. Ἀλλ' ἡ ἀνοιξίς τοῦ 1877 ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς προτάσεις περὶ ἐκποιήσεως τῶν μεταλλείων, εἰς ἃς οἱ τε σύμβουλοι καὶ οἱ μέτοχοι προθύμως, φαίνεται, πλέον ἔτεινον τὸ οὖς. Οὕτω κατὰ τὴν 5 Ἰουνίου 1877 ἡ συνέλευσις ἐξέλεξε διαρκῆ ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν συμβούλων καὶ ἐξ ἄλλων μετόχων, ἀνέθηκε δὲ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην νὰ μελετᾷ τὰς γενομένας προτάσεις περὶ ἐκποιήσεως τῶν μεταλλείων καὶ νὰ κανονίζῃ τοὺς ὅρους. Ὄντως δὲ τοιαῦται προτάσεις ἐγένοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην πλείσται. Τὴν 6 Μαΐου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΠΤΕ

1877 γίνονται προτάσεις περί αγοράσεως τῶν μεταλλείων ἀντὶ 3 ἑκατομ. φρ. Τὴν 9 Ἰουλίου 1878 ἐξουσιοδοτεῖται ὁ Π. Γιαννόπουλος νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους πρὸς διαπραγματεύσιν τῆς πωλήσεως τῶν μεταλλείων. Τὴν 25 Μαρτίου 1879 ὁ Π. Γιαννόπουλος ἐπανελθὼν ἐκ Παρισίων ἐκτίθησιν, ὅτι οἱ ξένοι ζητοῦν νὰ ἴδωσιν ἐκθέσεις ἐπιστημονικὰς περὶ τῶν μεταλλείων πρὶν ἀποφασίσωσί τι. Ἡ συνέλευσις δὲ ἀποφασίζει νὰ σταλῇ ἐκ νέου ὁ Γιαννόπουλος εἰς Παρισίους. Συγχρόνως ὁμῶς ὑποβάλλονται διὰ τοῦ Παύλου Σκουζέ νέαι προτάσεις περὶ πωλήσεως ἀντὶ φρ. 2½ ἑκατ. ἐπὶ προμηθείᾳ δὲ 10 %. Τὴν 7 Ἰουνίου 1880 διὰ τοῦ ἰδίου Π. Σκουζέ ὑποβάλλονται νέαι προτάσεις περὶ πωλήσεως ἀντὶ φρ. χρ. 3 ἑκατ. ἐνῷ διὰ τοῦ Γιαννοπούλου ὑποβάλλονται ὑπ' ἄλλων προτάσεις περὶ πωλήσεως ἀντὶ φρ. 3½ ἑκατ. Ἀλλὰ τὴν 21 Δεκεμβρίου 1880 ὁ Γιαννόπουλος ἐπανελθὼν ἐκ Παρισίων ἀνακοινεῖ ὅτι οἱ γάλλοι παρητήθησαν τοῦ σκοποῦ τῶν, διότι ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ἀξίας τῶν μεταλλείων, ἐξ ἐτέρου δὲ φοβοῦνται νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς ἐπιχείρησιν ἐν Ἑλλάδι νῦν, ἕνεκα τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς ἀποτυχίας τῶν προγενεστέρων προτάσεων ἡ συνέλευσις μὴ ἔχουσα φαίνεται ἄλλο τι νὰ πράξῃ, ἀνανεοῖ ἐκάστοτε τὴν ἄδειαν καὶ σύστασιν τῇ ἐπιτροπῇ, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν πώλησιν τῶν μεταλλείων. Τὴν 18 Ἀπριλίου 1881 ὁ Θ. Δημητριάδης ἐκ Πειραιῶς ὑποβάλλει πρότασιν περὶ ἀγοράσεως ἀντὶ δραχ. 2½ ἑκατ. ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν ὡς ἀσύμφορον λόγῳ τῆς μικρᾶς τιμῆς. Τὴν 26 Ἰουνίου 1881 ἀπορρίπτεται ἐπίσης ἑτέρα πρότασις τοῦ Παπαγεωργοπούλου καὶ ἄλλαι ἄλτων, διότι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἐννοεῖ νὰ πωληθῶσι τὰ μεταλλεῖα ὀλιγώτερον τῶν 4 ἑκατομ. δραχ. Τὴν 23 Νοεμβρίου 1881 ἀπορρίπτεται ἐπίσης ἡ πρότασις τοῦ Σ. Μανιτάκη, προσφέροντος 2,670,000 φρ. χρ. γίνεται ὁμῶς δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ Π. Γιαννοπούλου προσφέροντος φρ. 3,500,000. Ἀτυχῶς ὁμῶς τὴν 11 Φεβρ. 1882 ὁ Γιαννόπουλος ἀνακοινεῖ ὅτι οἱ γάλλοι ἐντολεῖς τοῦ ἀποσύρουσι τὴν πρότασιν ἕνεκα τῆς ἐκεῖ κρίσεως. Τότε πάλιν ὁ Π. Σκουζὲς προτείνει τιμὴν δραχ. 3,000,000, ἀλλ' ἡ πρότασις του ἀπορρίπτεται. Τὴν 21 Νοεμβρίου 1882 ὁ Ἐμ. Μηταράκης προτείνει 3½ φρ. ἀλλὰ καὶ ἡ πρότασις αὕτη δὲν πραγματοποιεῖται. Τὴν 5 Νοεμβρίου 1883 ἐπίσης ἀπορρίπτεται ἡ πρότασις τοῦ Σ. Δουρούτη προσφέροντος τιμὴν 1,500,000 δρ. ν. Ἐπίσης δ' ἀπορρίπτονται καὶ ἄλλαι ἄλλων προτάσεις κατὰ τὸ ἔτος 1884. Ἀπρηθιμήσαμεν τὰς κυριωτάτας τῶν γενομένων προτάσεων περὶ ἀγοράσεως τῶν μεταλλείων, ἵνα καταδειχθῇ ὅτι οἱ σύμ-

βουλοι ἐπὶ ἔτη μακρὰ δὲν ἀπώλεσαν τὰς ἐλπίδας τῶν περὶ ἐπιτυχοῦς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν διηύθυνον, καὶ ὅτι ἀνεζήτουν ἀγοραστὰς ὅπου ἠδύναντο. Ἐὰν δὲ αἱ προσπάθειαι τῶν ἀπέβησαν ἄγονοι, τοῦτο ὀφείλεται τὸ μὲν εἰς τὴν πλεονεξίαν, ἣν τοῖς ἐνέπνεεν ἡ ἰδέα τῆς μεγάλης ἀξίας τῶν μεταλλείων, τὸ δὲ εἰς ἀτυχεῖς συμπτώσεις. Ἐτέρωθεν ὁμως οὗτοι δὲν ὑπελόγιζον ὅτι ἡ πάροδος τῶν ἐνιαυτῶν ἐπεσώρευεν εἰς τὴν ράχιν τῆς ἐταιρείας χρέη, ἅτινα ὁλονὲν ἐξογκούμενα ἡμέραν τινὰ θὰ ἐπέφερον τὸν ὀλεθρον τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως.

Διότι εἰρήσθω ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1877 ἡ ἐταιρεία εὗρεθῃ πάλιν εἰς παντελεῖ ἔλλειψιν χρημάτων, διὸ καὶ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἡ σύναψις μικροῦ δανείου ἐκ δρ. 10 χιλ. διὰ τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας καὶ ἐπὶ τόκῳ μέχρι 15 %. Καὶ πάλιν ὁμως τὴν 22 Μαΐου 1878 ὁ Γιαννόπουλος ἐκτίθησιν ὅτι κατέβαλεν ἐξ ἰδίων περὶ τὰς 1200 δραχμὰς, ἀδυνατεῖ δὲ περαιτέρω νὰ καταβάλλῃ ἐξ ἰδίων διὰ τὰς τρεχούσας ἀνάγκας τῆς ἐταιρείας. Ἐπειδὴ δὲ φρονεῖ ὅτι δι' ἐξοικονομήσεως 30-40 χιλ. δραχμῶν εἶνε δυνατὴ ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρείας μετ' ἐλπίδων ἐπιτυχίας, προτείνει νὰ ἐξευρεθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ὅμως τὸ συμβούλιον ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν ταύτην—ὀρθῶς, φρονῶ, σκεφθὲν, διότι ἡ πείρα εἶχεν ἀποδείξει ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις ἔδει νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένα πρὸ πάσης ἀναλήψεως κεφάλαια σημαντικά, ἄλλως τὰς μικρὰς ποσότητας θὰ κατεβρόχθιζε τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὴν 9 Ἰουνίου 1878 ἀποφασίζεται ἡ ἔκδοσις δανείου ἐκ δρ. 20,000 ἐπὶ τόκῳ 15 % καὶ δευτέρᾳ ὑποθήκῃ τῶν μεταλλείων. Ὅμως τὴν 15 Φεβρουαρίου 1880 ὁ Γιαννόπουλος ἀνακοινοῖ ὅτι ἐκ τοῦ δανείου τῶν 20,000 οὐδεὶς ἔλαβεν ὁμολογίας, ἐνῶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρείας ὁλονὲν ἠῤῥξανον. Τὸ δάνειον ὁμως κατὰ τὸ 1880 κατωρθώθη τῇ συνδρομῇ δύο δανειστῶν τοῦ Δαμ. Γεωργίου καὶ Σ. Δουρούτη. Ὅμως τὴν 1 Μαρτίου 1881 ὁ Γιαννόπουλος ἀνακοινοῖ πάλιν, ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον δάνειον ἐξηντλήθη, αὐτὸς δὲ κατέβαλεν ἐξ ἰδίων διὰ μισθοὺς φυλάκων κλπ. δρ. 1600. Τέλος τὴν 28 Ἀπριλίου 1883 γίνεται σύσκεψις περὶ εὐρέσεως δανείου δρ. 77,412 πρὸς πληρωμὴν ὀφειλῶν τῆς ἐταιρείας ἐκ τόκων, φόρων καὶ προκαταβολῶν. Ὅμως ἡ ἐξεύρεσις τοῦ δανείου τούτου δὲν κατωρθώθη, καὶ αὕτῃ δὲ ἡ ἀποφασισθεῖσα κεφαλαιοποίησις τῶν ἀπαιτητῶν τούτων χρεῶν ἐματαιώθη διότι τὴν 24 Φεβρουαρίου 1884 ἡ ἐταιρεία δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ πληρώσῃ.... δρ. 400 διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ συμβολαίου καὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ὁμολογιῶν!

Ἡ τελεία ταμειακὴ, ἵνα μὴ εἰπωμεν οἰκονομικὴ καταστροφὴ

τῆς ἐταιρείας ἐπήνεγκε, φαίνεται, καὶ τὴν ἀφασίαν τοῦ τε συμβουλίου καὶ τῆς συνέλευσεως τῶν μετόχων, διότι ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου 1884 ὅτε ἐγένετο ἡ τελευταία συνέλευσις, μέχρι τῆς 8 Ἰουλίου 1887 ὅτε συνῆλθε πάλιν ἡ συνέλευσις, οὔτε πρακτικὰ εὐρόν πρὸς γεγραμμένα, οὔτε ἄλλας πράξεις μαρτυρούσας κίνησιν τινα ἐν τῇ ἐταιρείᾳ. Τέλος μετὰ τὴν ἀφασίαν ταύτην τῶν 3 $\frac{1}{2}$ ἐτῶν — διαρκούσης τῆς ὁποίας ἀπέθανον δύο τῶν δραστηριώτερον ἀναμιχθέντων εἰς τὰ τῆς ἐταιρείας συμβούλων, οἱ Γ. Σκουζές καὶ Π. Γιαννόπουλος — συγκαλεῖται τὴν 8 Ἰουλίου 1887 ἡ συνέλευσις, εἰς ἣν ὑποβάλλεται ἡ πρότασις τοῦ Ἀλ. Εὐδῆ περὶ ἀγοράσεως τοῦ ἡμίσεως τῶν μεταλλείων τῆς ἐταιρείας ἀντὶ δρ. 300,000, καὶ περὶ ἐκμεταλλεύσεως ὅλων τῶν μεταλλείων μὲ τὸν ὅρον τῆς διανομῆς τῶν καθαρῶν κερδῶν. Ἡ συνέλευσις παραπέμπει τὴν πρότασιν εἰς τὴν διαρκῆ ἐπιτροπὴν, ἥς προηῆδρυνεν ὁ νέος πρόεδρος τοῦ συμβουλίου Γ. Βασιλείου. Ἡ ἐπιτροπὴ δὲ μετὰ πολλὰς συζητήσεις καὶ διαπραγματεύσεις ἀποδέχεται τὰς προτάσεις τοῦ Ἀντ. Εὐδῆ ὡς ἐντολοδόχου τῆς ἐταιρείας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου, καὶ ἀντὶ τιμῆς δρ. 325,000, ἐπιφορτίζονται δὲ οἱ Περὶ Σκουζές καὶ Κ. Παπαγεωργόπουλος νὰ καταρτίσωσι τὴν σύμβασιν, ἥτις τέλος καταρτίζεται καὶ γίνεται ἐκατέρωθεν δεκτὴ, διαμαρτυρομένου μόνον τοῦ συμβούλου Εὐθ. Σταυροπούλου, ὅστις θεωρεῖ αὐτὴν «ἀντικειμένην εἰς τὰ συμφέροντα τῆς ἐταιρείας, καθόσον μετὰ τῆς προτάσεως δὲν εἶδε συνυποβαλλομένους καὶ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς δέον νὰ γείνη ἡ διάθεσις τῶν μεταλλείων». Τέλος ἡ σύμβασις ὑποβάλλεται καὶ εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς 30 Αὐγούστου 1887 καὶ γίνεται ἀποδεκτὴ ἄνευ ἀντιρρήσεως, μετὰ τινα δὲ χρόνον ἐγκρίνεται αὕτη καὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1887 (Ἐφ. Κ. 1887 σελ. 1186).

Τῆς συμβάσεως ταύτης οἱ κυριώτατοι ὅροι ἦσαν οἱ ἐξῆς:

Ἡ ἐταιρεία τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου παραχωρεῖ πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν τῇ ἐταιρείᾳ τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου τὰ ἡμίση τῶν μεταλλείων αὐτῆς ἀντὶ τιμῆς δρ. 325,000, πρὸς δὲ καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἡμίση ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ἵνα ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων ἐκμεταλλεῖται αὐτὰ ἰδίαις δαπάναις καὶ διανέμῃται τὰ καθαρὰ κέρδη μετὰ τῆς ἐταιρείας τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου. Διάρκεια τῆς ἐταιρικῆς ταύτης σχέσεως ὥρισθη ἐφ' ὅσον εὕρισκονται μεταλλεύματα δυνάμενα ἐπωφελῶς νὰ ἐκμεταλλεῦθωσι. Τὴν διεύθυνσιν καὶ διαχείρισιν τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ εἶχεν ἡ ἐταιρεία τῶν μεταλλουργείων. Ἐὰν ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων θεωρήσῃ τὰ μεταλλεῖα μὴ μεταλεύσι-

μα καὶ δηλώσῃ τοῦτο, ἥ ἂν παύσῃ τὰς ἐργασίας ἐπὶ δύο συνεχῆ ἔτη, δικαιούται ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλύμπος ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν διεύθυνσιν, ἀφοῦ δηλώσῃ τοῦτο. Οὐδετέρα τῶν ἐταιρειῶν δικαιούται νὰ ζητήσῃ διανομὴν πρὸς τῆς ὡς ἄνω διαλύσεως τῆς ἐταιρικῆς σχέσεως. Ἐὰν δὲ πρὸ τούτου ἡ ἐτέρα ζητήσῃ τὴν διανομὴν, θεωρεῖται προσφέρουσα τὸ μερίδιόν της ἀντὶ δρ. 325.000 συνεπῶς ἡ ἐτέρα δικαιούται καταβάλλουσα τὰς δρ. 325,000 νὰ καταστῇ κυρία τοῦ συνόλου τῶν μεταλλείων. Οὐδετέρα δύναται νὰ ἐκποιήσῃ ἢ βαρύνῃ τὸ ἀνῆκον αὐτῇ μερίδιον ἄλλως δικαιούται ἡ ἄλλη ἐταιρεία δηλοῦσα ἐντὸς 30 ἡμερῶν ὅτι προσφέρει δρ. 325,000 νὰ προτιμηθῇ. Ἡ ἐταιρεία τῶν μεταλλουργείων ἡ ἔχουσα τὴν ἐκμετάλλευσιν δὲν ὑπόκειται εἰς ἔλεγχον οὐδένα ὡς πρὸς ταύτην, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν θεώρησιν τῶν βιβλίων αὐτῆς πρὸς βεβαίωσιν τῶν δαπανῶν καὶ τῶν τιμῶν τῶν μεταλλευμάτων. Τέλος ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων θὰ φέρῃ τὰς ζημίας τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς οὐδὲν μέρος αὐτῆς δικαιουμένη νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου» Καθ' ἐξαμηνίαν δὲ θὰ συντάσσεται εἰδικὸς ἰσολογισμὸς, ἐν ᾧ θὰ ἐμφαίνωνται τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Τὰς διενέξεις τῶν δύο ἐταιρειῶν δικάζουσι δύο διαιτηταί, τοῦ προέδρου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ὄντος ἐπιδιαιτητοῦ. Ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων ὑπεχρεώθη νὰ χορηγήσῃ τῷ Λαυριωτικῷ Ὀλύμπῳ πίστωσιν δραχ. 25,000 ἐπὶ ἀνοικτῷ λογαριασμῷ καὶ ἐπὶ συμφηρισμῷ πρὸς τὰ μέλλοντα κέρδη. Τὰς δὲ δρ. 325,000 συνεφωνήθη νὰ καταβάλωσι τὰ Μεταλλουργεῖα ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς πιστωτάς τῆς ἄλλης ἐταιρείας, ἵνα οὕτως ἀπαλλαγῶσι τὰ μεταλλεῖα τῶν βαρῶν καὶ περιέλθωσιν ἐλεύθερα τῇ καταβαλοῦσῃ ἐταιρείᾳ.

Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ἐπῆλθον τὰ ἑξῆς:

α') Ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλύμπος εὔρε τὰ χρηματικὰ μέσα νὰ πληρῶσῃ τοὺς δανειστάς του, καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς δυσχεροῦς θέσεως, εἰς ἣν εὕρισκετο ἀπέναντι αὐτῶν μὴ ἔχων ἐν τῷ ταμείῳ του οὐδὲ λεπτόν. Προσέτι ἀπηλλάγῃ τῶν τόκων, οἵτινες ὑπερογκοῖ ὄντες (12 0/0 καὶ 15 0/0) πῦξανον τεραστίως καὶ ταχύτατα τὰ χρέη του.

β') Ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλύμπος ἀπώλεσε τὰ ἡμίση τῶν μεταλλείων του.

γ') Ὁ Λαυριωτικὸς Ὀλύμπος ἀπώλεσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐνεργείας του, προσεδέθη δὲ εἰς τὸ ἄρμα τῶν μεταλλουργείων.

Ἐὰν ἤδη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνωμεν τὴν σύμβασιν, δέον, φρονῶ, νὰ ἀποφανθῶμεν ὡς ἑξῆς: Ἡ ἐταιρεία ὤφειλε διὰ πάσης θυσίας νὰ εὕρῃ χρήματα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν πιστωτῶν, ἄλλως τὸ

μὲν οἱ ὑπέρογκοι τόκοι, τὸ δὲ ἡ ἀπειλουμένη κήρυξις πτωχεύσεως θὰ ἐπέφερον ἄφρευκτον τὴν καταστροφὴν. Ἄρα ἡ ἀπαλλοτριώσις τοῦ ἡμίσεως τῶν μεταλλείων, δι' ἧς ἀπεσοβήθησαν ταῦτα, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρᾶξις ὑπερτάτης ἀνάγκης, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως. Καὶ ἂν μὲν ἐσώζετο τὸ ἕτερον τοῦτο ἡμισυ, οὐδεὶς θὰ ὑπῆρχε, νομίζομεν, ὁ δυνάμενος νὰ ψέξῃ τὴν σύμβασιν. Ὅμως ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται, ὅτι διὰ τῆς συμβάσεως οὐ μόνον τὸ ἐκουσίως ἀπαλλοτριωθὲν ἡμισυ ἀπωλέσθη, ἀλλ' ἀτυχῶς καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ. Διότι ἐπὶ δεκαετίαν ἤδη οὐ μόνον οὐδὲν κέρδος προῦκυψεν ὑπὲρ τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου, ἀλλὰ κατὰ τὰς σκέψεις τῆς ἐταιρείας τῶν Μεταλλουργείων καὶ ζημία ὑπὲρ τὰς 100,000 δραχμῶν. Καὶ ὅμως καὶ πάλιν πρέπει μετὰ πολλῆς προσοχῆς νὰ ἐκδώσωμεν γνώμην καταδικαστικὴν κατὰ τῶν εἰσηγησαμένων καὶ πραγματοποιησάντων τὴν ἐν λόγῳ σύμβασιν· διότι ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων σοφία εἶνε εὐχερής, ἐνῶ ἡ δάκνουσα ἀνάγκη εἶνε τῶν ἀνθρώπων σκληρότατος σύμβουλος. Ὅμως δύο σημεῖα ἠδύναντο καὶ ὥρηνον ὅπως δὴποτε νὰ ἐλκύσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου. Ἄν τὰ Μεταλλουργεῖα ἐνῇργουν τὴν ἐκμετάλλευσιν νοθρῶς καὶ τυπικῶς (ὅπερ, φαίνεται, καὶ ἐγένετο, σκοπῶν ἡ ἐξ ἀδυναμίας τοῦτο δὲν ἐξετάζομεν ἐνταῦθα) τίνας ἐλπίδας θὰ εἶχον ποτε οἱ μέτοχοι τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου; περαιτέρω διατὶ νὰ μὴ καθορίσωσι σαφῶς καὶ ρητῶς ἐν τῇ συμβάσει, ὅτι ἡ ἐκκαθάρισις ἐκάστης ἐξαμηνίας, εἴτε μὲ κέρδος εἴτε μὲ ζημίαν ἔκλειπεν, εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἰσολογισμόν τῆς ἐπομένης; Ἐὰν τοῦτο ἐγένετο, δὲν θὰ προσέβαλλε σήμερον ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων ἀξιώσεις συμφητισμοῦ, δι' ὧν ἐνεστῶτως μὲν χρεώνει ἰδανικῶς τὴν τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου, ἐὰν δὲ ποτε εἰς τὸ μέλλον προκύψῃ τι κέρδος, θὰ διαμρισθητῇ τὸ τοῦτο προβάλλουσα τότε τοὺς λογαριασμοὺς τῶν προηγουμένων χρεώσεων; τὰ δύο ταῦτα σημεῖα δὲν ἦτο δύσκολον νὰ ληρθῶσιν ὑπ' ὅψει ἐν καιρῷ, τὸ δὲ συμβούλιον τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου μὴ ἐπιμεῖναν εἰς τὴν κατὰ ταῦτα τελειοτέραν κατάρτισιν τῆς συμβάσεως ἐξεμυδένισε τὴν ἀξίαν καὶ τοῦ μὴ ἀπαλλοτριωθέντος ἡμίσεως τῶν μεταλλείων. Ἐννοεῖται, ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ ἠθικῆς εὐθύνης, διότι περὶ νομικῆς οὐδεὶς δύναται νὰ γείνη ποτὲ λόγος, ἀφοῦ ἡ σύμβασις ὑπεβλήθη κανονικῶς τῇ συνελείσει τῶν μετόχων, ἐψηφίσθη ὑπ' αὐτῆς παμφηρεῖ καὶ ἄνευ ἀντιρρήσεως, μετέπειτα δὲ περιβλήθη καὶ ἐπίσημον κυβερνητικὸν κύρος διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 29 Ὀκτωβρ. 1887.

Περίοδος Γ'. Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε περίοδος παθητικὴ καὶ ὑπα-

γωγῆς εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρείας τῶν Μεταλλουργείων. Τὴν 14 Νοεμβρ. 1887 ἀποφασίζεται ἡ ἐκ νέου πρόσληψις τοῦ μηχανικοῦ Καμβριζύ, ὡς κάλλιον παντὸς ἄλλου γινώσκοντος τὰ τῶν μεταλλείων τῆς ἐταιρείας, ἵνα ἐπιτηρῇ τὰς ἐργασίας τῶν Μεταλλουργείων καὶ ἐξελέγχῃ τὰ καθαρὰ κέρδη. Ἐπειδὴ μάλιστα τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας ἦν κενόν, ἀπεφασίσθη νὰ συναφθῇ μικρὸν δάνειον πρὸς 12 % διὰ τὰ ὁδοιπορικὰ κλπ. ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τοῦ μηχανικοῦ.

Τὴν 26 Ἰανουαρίου 1888 ἡ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε τὴν συμφωνίαν, ἣν ὁ ἀντιπρόσωπος Π. Σκουζὺς ἔκαμε μετὰ τῶν κληρονόμων Λαρόζα, νὰ λάβωσι δηλ. οὗτοι δρ. 12,000 καὶ νὰ παραιτηθῶσι τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀπαιτήσεων, δι' ἃς εἶχον ἐπιβάλῃ καὶ κατὰσχεν εἰς χεῖρας τῶν Μεταλλουργείων ἐπὶ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν δρ. 325,000. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐξωφλήθησαν ὅλα τὰ χρεῖα τῆς ἐταιρείας, πλὴν ἀπαιτήσεώς τινος τοῦ Π. Γιαννοπούλου, ἥτις δὲν ἐπληρώθη, διότι ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία ἐπέβαλε κατὰσχεν. Ὅμως καὶ αἱ 325 χιλ. καὶ αἱ ἄλλαι 25 χιλ. αἱ προκαταβολικῶς ληφθεῖσαι ἀπέναντι τῶν μελλόντων κερδῶν δὲν ἐπῆρκεσαν. Διότι ὁ Λαυρ. Ὀλύμπκος εὗρεθῇ ἔχων τρεχούσας ἀνάγκας ἀναποτρέπτους, οἷον νὰ χρηγῇ μισθὸν εἰς τὸν μηχανικὸν Καμβριζύ, καὶ ἄλλα ἔξοδα διαχειρίσεως νὰ ἱκανοποιῇ.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ καλλιέργεια τῶν μεταλλείων ἤρξατο ὑπὸ τῶν Μεταλλουργείων, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς οὐ μόνον κέρδος τι δὲν προέκυπτεν, ἀλλὰ καὶ ζημίαι. Ὅμως ἀντιθέτως ὁ μηχανικὸς Καμβριζύ δι' ἐκθέσεων τοῦ ἐβεβαίονεν ὅτι ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως προέκυπτον κέρδη, ἅτινα ἡ ἐταιρεία τῶν Μεταλλουργείων ἀπέκρυπτεν. Ἐριδες ἐκ τούτου καὶ ἀμφισβητήσεις ἐπῆλθον, αἵτινες κατέληξαν εἰς διαιτησίαν κατὰ τὸ ἔτος 1890. Ἡ τελευταία δὲ συνεδρίασις τοῦ συμβουλίου ἐγένετο τὴν 4 Ἰουνίου 1890, ὅτε τὸ συμβούλιον ἐνέκρινε τὴν ἀπόφασιν τῶν διαιτητῶν. Εἰς τὴν συνεδρίαν τότε ἀνεγνώσθη καὶ ἐπιστολὴ τοῦ προέδρου τῆς ἐταιρείας τῶν Μεταλλουργείων, δι' ἧς οὗτος ἐδήλου ὅτι ἀποδέχεται ἐπίσης τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαιτησίας, ἀλλ' ὅτι πρέπει ἡ ζημία μιᾶς ἐξαμηνίας νὰ βαρύνῃ τὴν χρῆσιν τῆς ἐπιούσης. Τὸ συμβούλιον ἀποκροῦσεν τὴν ἐρμηνείαν ταύτην τῆς συμβάσεως, ἐπεφυλάχθη νὰ ἐπιδιώξῃ δικαστικῶς τὰ δικαιώματά του.

Μετὰ τὴν 4 Ἰουνίου 1890 πρακτικὰ συμβουλίου ἡ συνελεύσεως τῶν μετόχων δὲν ὑπάρχουσιν, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι τὰ τῆς ἐταιρείας ἐσταμάτησαν, ἥδη ἀπὸ 8ετίας, ἡ μόνη δὲ κίνησις εἶνε ἡ καθ' ἐξαμηνίαν λήψις εἰδικοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Μεταλλουργείων, δι' οὗ τῷ Λαυρ. Ὀλύμπῳ γνωρίζεται ὅτι χρεοῦται ἰδανικῶς μὲ τὰς ζημίας τῆς

ἐκμεταλλεύσεως, καὶ τὸ ἔτι σπουδαιότερον, ὅτι ὁ Λαυρ. Ὀλυμπος διατελεῖ ὀφειλέτης δραχ. 63,725.20 τῷ οἴκῳ Γ. Σκουζῆ καὶ δραχ. 25,766.94 τῇ ἐταιρείᾳ τῶν Μεταλλουργείων, δι' ἀμφοτέρα δὲ τὰ ποσὰ ταῦτα τρέχουσιν ἀσφοντεῖ τόκοι πρὸς 8 %.

Συμπέρασμα — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνω ὅτι τὰ ἀτυχήματα τῆς ἐταιρείας τοῦ Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου δὲν ὀφείλονται εἰς προβεβουλευμένον σχέδιον οὐδ' εἰς καταχρήσεις, ὡς ἐνίοτε καὶ διὰ τοῦ τύπου παρεστάθη, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτίστως εἰς ὑπερτίμησιν τῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐξ ἧς ἤλπιζον οἱ διευθύνοντες αὐτὴν ταχέα καὶ μεγάλα κέρδη διὰ μικρῶν σχετικῶς δαπανημάτων. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον εἶδον ὅτι τὰ ἀρχικῶς ὑπολογισθέντα κεφάλαια ἐξηντλήθησαν, ἡ δὲ ἐπιχείρησις δὲν ἀπέφερε τοὺς ἀναμενομένους καρπούς, δὲν εἶχον οὔτε τὸ ἡθικόν οὔτε τὸ ὑλικόν θάρρος νὰ προκαλέσωσι τὴν συγκέντρωσιν νέων κεφαλαίων, ἀναλόγων τῇ ἐπιχειρήσει· ὅμως ἐπειδὴ ἐτέρωθεν οἱ διευθύνοντες δὲν ἀπέβαλον καὶ πᾶσαι ἐλπίδες ὅτι θὰ συγκρατηθῶσι, περιεπλάκησαν εἰς χρέη, καὶ δὴ μὲ ὅρους βαρεῖς, δι' ὧν σὺν τῷ χρόνῳ ἐξηφάνθη δίκτυον οἰκονομικῶς ἀδιέξοδον. Οὕτω συνήθως καταλήγουσιν ἐπιχειρήσεις μὴ καλῶς ἐν ἀρχῇ μελετηθεῖσαι, ἢ διὰ μέσων ἀνεπαρκῶν ἐπιδιωχθεῖσαι.

Τί δέον γενέσθαι. — Ὅπως ποτ' ἂν ἡ τὰ τῆς ἐταιρείας διατελοῦσιν ἀπὸ ὀκταετίας ἔκρυθμα, διότι οὔτε γεν. συνέλευσις συγκαλεῖται, οὔτε τὸ συμβούλιον ἐργάζεται. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ συγκληθῇ τάχιστα ἡ γεν. συνέλευσις, εἰς ταύτην δὲ νὰ ὑποβάλῃ τὸ συμβούλιον λογοδοσίαν διὰ τὸ μακροχρόνιον διάστημα τῆς ἀπραξίας.

Ἡ συνέλευσις θέλει πρῶτον ἐξετάσει τὴν τε λογοδοσίαν ταύτην καὶ τὰς γενομένας δαπάνας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, δαπάνας ἀνερχομένας εἰς ποσὸν περίπου δραχ. ἑκατὸν χιλιάδων (ἴδε κατωτέρω τὸν πρόχειρον ἰσολογισμόν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1898) μετὰ δὲ τοῦτο θὰ σκεφθῇ περὶ τῆς μελλούσης πορείας τῆς ἐταιρείας, ἔχουσα ὡς ὀδηγὸν τὸ παρελθὸν καὶ τὰ ἐπελθόντα κατ' αὐτὸ ἀτυχήματα.

Ἰσολογισμοί. — Πρὸς κρείσσονα δι' ἀριθμῶν διαφώτισιν τῶν προρρηθέντων, παρατίθηναι κατωτέρω καὶ ἰσολογισμοὺς τινὰς καὶ ἄλλους πίνακας ἐξηγμένους ἐκ τῶν βιβλίων τῆς ἐταιρείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Ἰανουαρίου 1899

Εὐπειθέστατος

Ὁ τμηματάρχης τῆς δημοσίας οἰκονομίας
Η. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

τῆς 31 Δεκεμβρίου 1876

Ἑνεργητικὸν		(εἰς δρ. παλ.)	Παθητικὸν
*Ἐξοδα μεταλλεύσεως	481,863.84	Μετοχ. κεφ. καταβληθέν	468,000.—
Οἰκοδομαὶ	28,404.36	» » ἰδιοκτησίας	530,400.—
Γενικά ἔξοδα	35,164.19	Δικαίωμα μεταβ. μετοχῶν	465.—
Εὐθ. Σταυρόπουλος	1,187.90	Τόκοι καὶ ὠφέλεια	6,043.32
Καταθέσεις ἄτοκοι	2,490.—	Τραπεζὸν περιθάλψεως	39.05
» ἔντοκοι	5,402.60	Ὑπερτίμησις μετοχῶν	16,800.—
Καθυστερ. μέτοχοι	1,770.—	Πρόσοδοι ἀκινήτων	900.—
*Ἀξία μεταλλείου	530,400.—	Διάφοροι πιστωταὶ	3,367.36
Τόκοι δανείου 100,000	28,131.84	Δάνειον δρ. 100,000	88,800.—
	1,114,814.73		1,114,814.73

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

τῆς 28 Μαΐου 1887

Ἑνεργητικὸν		(εἰς δραχ. νέας)	Παθητικὸν
*Ἐξοδα μεταλλεύσεως	430,235.57	Μετοχ. κεφάλ. κατατεθέν	
Οἰκοδομαὶ	25,307.46	καὶ ἰδιοκτησίας	894,428.57
Γενικά ἔξοδα	73,679.75	Ὑπερτίμησις μετοχῶν	15,000.—
Εὐθ. Σταυρόπουλος	1,060.63	Δικαίωμα μεταβ. μετοχ.	421.87
Καταθ. ἄτοκοι	2,223.21	Τόκοι καὶ ὠφέλεια	5,395.82
» ἔντοκοι	4,823.75	Τραπεζὸν περιθάλψεως	34.87
Καθυστ. μέτοχοι	1,580.36	Πρόσοδοι ἀκινήτων	5,976.04
*Ἀξία μεταλλείου	473,571.43	Διάφοροι πιστωταὶ	1,153.03
Τόκοι	34,621.52	Δάνειον δρ. 100,000	87,321.43
Φόροι	834.82	Π. Γιαννόπουλος	17,724.72
		Δάνειον 20,000	17,857.15
		Δανεισταὶ διὰ γραμματίων	5,625.—
	1,047,938.50		1,047,938.50

**Διάθεσις τῶν δρ. 325.000 (ὡς κατέβαλεν ἡ ἐταιρεία
τῶν Μεταλλουργείων).**

*Ἐξόφλησις δανείου 20,000	37,462.75
» » 100,000	178,952.49
Χρέη εἰς Π. Γιαννόπουλον	20,355.77
Χρέη διὰ γραμματίων	11,592.36
Προμήθεια πωλήσεως μεταλλείου	32,500.—
Φόροι μεταλλείων	10,298.73
Χαρτόσημον συμβολαίου πωλήσεως μεταλλείου	3,356.50
Εἰς Κ. Μαρουδῆ δι' ἀπαιτήσεις του	3,000.—
Εἰς Λαρόζαν δι' ἀπαιτήσεις του	12,122.50
*Ἐξοδα διαχειρίσεως	15,358.90
	325,000.—

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

(Πρόχειρος)

τῆς 31 Δεκεμβρίου 1898

Ἑνεργητικὸν		Παθητικὸν	
Ἐξοδα μεταλλεύσεως	430,235.57	Μετοχ. κεφάλαιον	891,428.57
Οἰκοδομαὶ	25,307.46	Ὑπερτίμησις μετοχῶν	15,000.—
Γενικά ἔξοδα	67,938.94	Ἑταιρεία Λαυρίου	25,766.94
Εὐθ. Σταυρόπουλος	1,060.63	Π. Σκουζές	997.26
Καταθ. ἄτοκοι	2,223.21	Τράπεζα Γ. Π. Σκουζέ	63,725.20
» ἔντοκοι	4,823.75		
Καθυστερ. μέτοχοι	1,580.36		
Ἀξία μεταλλείου	163,693.93		
Τόκοι	172,698.37		
Φόροι	11,133.55		
Ἐξοδα διαχειρίσεως	76,148.—		
Προμήθεια	32,500.—		
Χαρτόσημα	3,356.50		
Ἐξοδα δικαστικά	4,217.70		
	996,917.97		996,917.97

Α' ΤΟΠΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΤΡΩΝ — 1898

Αριθ. πρωτ. 30573.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Ἰουνίου 1898

Νομάρχην Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος Νομάρχην Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας.

Ἐν Πάτραις καὶ Ἀγρινίῳ τελοῦνται ἤδη, πληροφορούμεθα, ἐκθέσεις διοργανωθείσαι ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ὁμῶς περὶ τῶν ἐκθέσεων τούτων οὐδεμίαν ἐπίσημον καὶ πληροφορίαν ἐλάβομεν, ἐν ᾧ καθήκον ὑμῶν ἦν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκθέσεων νὰ πληροφορήσητε δεόντως τὸ Ὑπουργεῖον, ἵνα τὸ καθ' ἑαυτὸ συντελέσῃ εἰς τὴν μείζονα ἐπιτυχίαν τῶν ἐκθέσεων τούτων, ἃν ἔκρινεν αὐτὰς ἀξίας τοιαύτης ἐνισχύσεως.

Ὅπως δὴ ποτε παρακαλοῦμεν ἤδη νὰ ὑποβάλητε ἡμῖν λεπτομερεῖς ἐκθεσιν περὶ τῶν ἀκολουθῶν.

α') Τίνες οἱ διοργανώσαντες τὰς ἐκθέσεις; πόσον καιρὸν εἰργάσθησαν πρὸς τοῦτο, καὶ τίνας ἐνεργείας κατέβαλον, ἢ τίνα μέσα μετεχειρίσθησαν.

β') Πόσα χρήματα ἐδαπάνησαν διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν ἐκθέσεων, καὶ πόθεν ἐπορίσθησαν ταῦτα.

γ') Τίνα ἐκθέματα ἀπεστάλησαν καὶ πόθεν.

δ') Ὅποια ἡ κατάστασις τῶν ἐκθεμάτων τούτων, καὶ ὅποια ἡ ἐντεῦθεν ἐπιτυχία τῶν ἐκθέσεων.

ε') Πῶς ἐσχηματίσθησαν αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν κριτῶν, καὶ ὅποια αἱ ἐκθέσεις αὐτῶν, ἃν συνετάχθησαν. Αἱ ἐκθέσεις νὰ ὑποβληθῶσιν ὁλόκληροὶ καὶ αὐτολεξεῖ.

ς') Τίνα τὰ ἀπονεμηθέντα βραβεῖα.

ζ') Τὰ ἐκθέματα ἡγοράσθησκν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως ἢ ἐστάλησαν ὑπ' εὐθύνην τῶν συμμετασχόντων;

η') Πόση ἡ διάρκεια τῶν ἐκθέσεων καὶ πόσοι οἱ ἐπισκέπται αὐτῶν μέχρι σήμερον, ἃν αἱ ἐκθέσεις δὲν ἔληξαν ἐτι.

θ') Σὺν ταῖς ἐκθέσεσι διωργανώθησαν ἄλλα τινὰ πρὸς τέρψιν τῶν προσελθόντων;

ι') Ἐκ τῆς συρροῆς ἐπῆλθον ὑψώσεις τροφίμων καὶ ἐνοικίων καὶ κατὰ πόσον ; Ὑπῆρχε δὲ χῶρος πρὸς ἐνοίκησιν τῶν συρρευσάντων, ἢ παρατηρήθη ἔλλειψις ἢ περίσσεια οἰκημάτων καὶ πόσις κατ' ἀναλογίαν ;

ια') Ὑπῆρχε τιμὴ εἰσόδου εἰς τὰς ἐκθέσεις καὶ τίς ;

ιβ') Τίς ὁ προϋπολογισμὸς ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἐκθέσεως, ὅσον οἷόν τε λεπτομερῶς.

ιγ') Ἡ ἐποχὴ ἐκρίθη κατάλληλος διὰ τὰς ἐκθέσεις ;

ιδ') Ποία ἡ κρατοῦσα κοινῶς γνώμη περὶ τῆς καθ' ὅλου ἐπιτυχίας τῶν ἐκθέσεων.

Ἄμα τῇ λήψει τῆς παρούσης παρακαλεῖσθε νὰ γνωρίσητε ἡμῖν μέχρι τίνος ἡμέρας θὰ εἴσθε εἰς θέσιν νὰ ὑποβάλητε ἡμῖν τὰς ὑμετέρας πληροφορίες.

Ὁ Ὑπουργός

Γ. ΚΟΡΡΑΣ

Ἀριθ. πρωτ. 13,839.

Ἐν Πάτραις τὴν 31 Δεκεμβρίου 1899.

ΠΡΟΣ ΤΟ ὙΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω συνημμένως τὴν ἐπιδοθεῖσαν μοι καὶ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἀπευθυνομένην ἀναφορὰν τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρείας Πατρῶν, πρὸ ἐνὸς ἔτους ἰδρυθείσης καὶ σκοπὸν ἔχουσης τὴν προαγωγὴν καὶ ἐμψύχωσιν τῆς ἐγχωρίου βιοτεχνίας καὶ ἥς ὁ ὀργανισμὸς ταυτίζεται μὲ τὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικῆς Βιοτεχνικῆς ἑταιρείας διὰ συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας ὑποστήριξεως.

Ἡ ἑταιρεία αὕτη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἱδρύσε καὶ συντηρεῖ καὶ Βιοτεχνικὴν Σχολὴν πρὸς πνευματικὴν καὶ τεχνικὴν μόρφωσιν τῶν τεχνιτῶν, ἐν ἣ φοιτῶσι πεντήκοντα μαθηταὶ τεχνίται διαφόρων ἐπαγγελμαμάτων καὶ ἥτις διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει τοὺς γνωρίζοντας γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, τὸ δὲ τοὺς ἀγράμματους, οἵτινες διδάσκονται ἀνάγνωσιν, γραφὴν, ἐν γένει δὲ πρακτικὴν ἀριθμητικὴν, γεωμετρίαν κλπ.

Διὰ τῆς ὑποβαλλομένης αἰτήσεώς της ἡ ἔταιρεία ἐπικαλεῖται τὴν χρηματικὴν ἀρωγὴν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς χορηγήσεως ἐτησίου ἐπιδόματος ἀναγραφομένου ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους.

Ἐν προκειμένῳ κρίνω καθήκον νὰ συστήσω τὴν αἴτησιν ταύτην πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐδραίωσιν τῆς Σχολῆς ταύτης, ἥτις ἐν τῷ μικρῷ διαστήματι ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἐν τῇ ἐκθέσει κατὰ τὴν γενικὴν κρίσιν τῶν τε ἐντοπίων καὶ ἐπισήμων ξένων ἔσχε μεγάλην τὴν ἐπιτυχίαν, οὐ μόνον ἐξυπηρετήσασα τὰ βιομηχανικὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ μέλλουσα νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Σὺν τῇ ὑποβολῇ τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐγκλείω ὧδε καὶ ἐκθεσιν τῆς αὐτῆς ἑταιρείας μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ προκηρύξεων κλπ. δι' ἧς χορηγοῦνται πληροφορίες ἐπὶ τῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 30573 ε. ε. διαταγῆς τοῦ Ὑποτργείου διατυπουμένων ἐρωτημάτων, ἐπιπροστιθέμενος ὅτι οὐδεμία ἐκ τῆς συρροῆς τῶν ἐπισκεπτῶν κατὰ τὴν ἐκθεσιν ἐπῆλθεν ὕψωσις τιμῶν, τρογίμων ἢ ἐνοικίων, ἐκτὸς τῆς ὑπερβολικῆς ὑψώσεως τῶν ἀγωγίων τῶν ἀμαζῶν, προελθούσης ἰδίᾳ ὡς ἐκ τῆς ἐλεύσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

Δὲν κρίνω δὲ ἀπὸ σκοποῦ νὰ πληροφορήσω, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ ἔταιρεία συνέστησε καὶ Ἑμπορικὴν Σχολὴν, εἰς ἣν ἐνεγράφησαν ὀγδοήκοντα μαθηταί, καὶ ἧς ἡ διδασκαλία περιστρέφεται εἰς διπλογραφίαν καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα μαθήματα εἰς ἐμποροῦπαλλήλους, συνιστᾷ δὲ ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἐργαστήριον ἀπόρων γυναικῶν προσόμοιον τοῦ ἐν Ἀθήναις, οὗ ἡ λειτουργία ἄρξεται προσεχῶς.

Εὐπειθέστατος

Ο Νομάρχης

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΝΑΟΥΜ

Ἀριθ. πρωτ.

Ἐν Πάτραις τῇ 9 Ἰουλίου 1898.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΝΟΜΑΡΧΗΝ ΑΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Κύριε Νομάρχα.

Ἀπουσιάζοντος τοῦ τε προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρείας σπεύδω, ὡς διευθύνων ἤδη τὸ γραφεῖον τῆς ἑται-

ρείας, ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ ἀπὸ 16 Ἰουνίου ὑμέτερον ἔγγραφον, δι' οὗ παρακαλεῖται ἡ ἑταιρεία νὰ χορηγήσῃ ὑμῖν λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Πάτραις τελεσθείσης Βιοτεχνικῆς Ἐκθέσεως ἀπαντῶσα εἰς τὰ τεθέντα ἐρωτήματα.

α') Τὴν ἐν Πάτραις τοπικὴν Βιοτεχνικὴν Ἐκθεσιν διωργάνωσεν ἡ Βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία Πατρῶν πρὸς ἐμφύχωσιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐγχωρίου βιοτεχνίας, ἥτις εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἑταιρείας. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐγένοντο δεκτὰ ἐκθέματα μόνον ἐκ τοῦ δήμου Πατρέων.

Ἡ ἑταιρεία προσεκήρυξε τὴν ἔκθεσιν ἀπὸ τῆς 20 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. διὰ τὴν 1 Μαΐου, ἀνέθεσε δὲ κατὰ πρῶτον εἰς ἐπιτροπὴν ἐκ μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ἐκθετῶν καὶ παρόρμησην αὐτῶν εἰς συμμετοχὴν. Διὰ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης κατώρθωσεν ἡ ἑταιρεία νὰ γνωρίσῃ πάντας τοὺς βιομηχάνους καὶ βιοτέχνους καὶ νὰ συντάξῃ κατάλογον τούτων ἀκριβῆ.

Ἡ ἑταιρεία ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκθέσεως εἰς τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς ἑταιρείας κ. Γεράσιμον Κόγκον ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου Σταματίου Θεοχάρη, ἐφόρου τῆς ἑταιρείας καὶ ἐκθέσεως, καὶ Γεωργίου Ἀθανασιάδου γενικοῦ γραμματέως τῆς τε ἑταιρείας καὶ ἐκθέσεως.

Διὰ τὴν ταξινόμησιν καὶ ἐποπτείαν τῆς ἐκθέσεως συνέστη ἐφορία ἐξ ἐμπείρων συμπολιτῶν περιλαμβανομένου καὶ τοῦ μηχανικοῦ τῆς ἑταιρείας.

Διὰ τὴν περισυλλογὴν δὲ τῶν ἐκθεμάτων (ἓνα μῆνα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως) συνέστησαν τριμελεῖς εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ ἐκ τῆς νεολαίας, εἰς ἐκάστην τῶν ὁποίων ἀνετέθη ἡ περισυλλογὴ τῶν ἐκθεμάτων μιᾶς κατηγορίας. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται ἐπισκεπτόμεναι τοὺς ἐκθέτας παρώτρυνον αὐτοὺς καὶ παρῆχον ὁδηγίας διὰ τὴν τοποθέτησιν καὶ ἔκθεσιν τῶν εἰδῶν.

Πλὴν τούτου ἡ ἑταιρεία προέβη εἰς δημοσιεύσεις ὁδηγιῶν καὶ διένειμεν εἰς τοὺς ἐκθέτας ἔντυπα δελτία, ἐν οἷς ἀνέγραφον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῶν ἐκθεμάτων αὐτῶν. Εἰζέδοτο πρὸς τούτους καὶ ἐφημερίδα ἐβδομαδιαίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκθεσις» ἥτις διανεμομένη δωρεὰν εἰς τοὺς ἐκθέτας σκοπὸν εἶχε τὴν παρόρμησην αὐτῶν.

Διὰ τὴν διαφήμισιν ἡ ἑταιρεία διέθεσε τὸν τε ἐγχώριον καὶ ἀθηναϊκὸν τύπον, ἐν ᾧ ἐδημοσιεύοντο ἄρθρα καὶ σχετικαὶ εἰδοποιήσεις. Προέβη πρὸς τούτοις εἰς τύπωσιν μεγάλων πολυχρώμων ρεκλαμῶν, ἃς ἀπέστειλεν εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ κράτους, προὐκάλεσε τὴν δημοσίευσιν ἐγκυκλίου τοῦ ἐμπορικοῦ συλλόγου «Ἑρμῆς» ἀποσταλεῖ-

σαν εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους, καὶ διένειμεν εἰς τοὺς ἐμπόρους Πατρῶν μικρὰς χρωματιστὰς ρεκλάμας, ὥς οὗτοι ἀπέσπελλον εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐγκλείοντες ἐντὸς τῶν ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν των.

Διὰ τὴν μείζονα τέλος ἐπισημοποίησιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἡ ἐταιρεία ἀνεκήρυξε τὸν Δήμαρχον Πατρῶν ἐπίτιμον πρόεδρον τῆς Ἐκθέσεως καὶ παρεκάλεσε τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ κηρύξῃ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως αὐτοπροσώπως, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Τὴν μεγαλειτέραν δυσχέρειαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς ἐκθέσεως εὗρεν ἡ ἐταιρεία εἰς τὸ νὰ καταπείσῃ τοὺς ἐκθέτας νὰ μετάρχωσι τῆς ἐκθέσεως, καθόσον πολλοὶ ἠγνόουν ἢ ἠμφισβήτουν τὴν χρησιμότητα τοῦ ἔργου, ἄλλοι δὲ ἐφοβοῦντο τὴν ἀπώλειαν ἢ φθορὰν τῶν ἐκθεμάτων αὐτῶν, ἣν δυστυχῶς ὑπέστησαν εἰς τὰς ἐκθέσεις Ὀλυμπίων καὶ Παρισίων. Οὐχ ἥττον μεγίστην δυσχέρειαν εὗρε καὶ εἰς τὴν ἔγκαιρον προσκόμισιν καὶ τοποθέτησιν τῶν ἐκθεμάτων, καθόσον οἱ ἐκθέται ἀνέβαλον ἐξ ἀμελείας μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν νὰ παρασκευάσωσι τὰ βιομηχανήματά των. Εἰς τοῦτο ἐβοήθησαν τὰ μέγιστα αἱ εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἡ ρητὴ εἰδοποίησις ὅτι μετὰ τὴν 1 Μαΐου οὐδὲν ἐκθεμα γίνεται δεκτόν.

Διὰ τὴν προσκόμισιν πολλῶν εἰδῶν οἰκιακῆς βιοτεχνίας ἡ ἐταιρεία ἠναγκάσθη νὰ διαθέσῃ ἰδίᾳς ἀμάξας καὶ νὰ δώσῃ προσωπικὴν ἐγγύησιν ὁ διευθυντὴς τῆς ἐκθέσεως.

β') Διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐκθέσεως, διακόσμησιν κλπ. ἐδαπανήθησαν 6,500 δρ. περίπου. Τὰς δαπάνας πάσας κατέβαλον ἐξ ἰδίων ὁ πρόεδρος τῆς ἐταιρείας κ. Κ. Παπαγιάννης καὶ ὁ διευθυντὴς κ. Γεράσιμος Κόγκος προσφέροντες ὑπὲρ τῆς ἐταιρείας τὸ τυχὸν πλεόνασμα ἐκ τῶν εἰσπράξεων.

γ') Εἰς τὴν ἔκθεσιν ἐγένοντο δεκτὰ μόνον τὰ ἐκθέματα τοῦ δήμου Πατρῶν, σχεδὸν δὲ ἀποκλειστικῶς ἐξέθεσαν μόνον οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως. Οἱ ἐκθέται ἀνῆλθον εἰς τετρακοσίους δέκα (410). Ἐξετέθησαν δὲ ἐντὸς 18 αἰθουσῶν ἢ διαμερισμάτων τὰ ἐκθέματα, διαίρεθέντα εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας, 1) Ἀνατροφή καὶ Διδασκαλία, 2) Βύρσαι, 3) Ὑποδηματοποιία, 4) Κεραμική, 5) Μέταλλα καὶ Ὀρυκτά, 6) Καλλιτεχνία, 7) Ἐργόχειρα, 8) Κλωστική, 9) Ὑφαντική, 10) Οἶνοπνευματοποιία, 11) Οἶνοποιία, 12) Ραπτική, 13) Ἐπιπλα, 14) Ἐδώδιμα, 15) Χημικαὶ τέχναι καὶ προϊόντα, 16) Μηχαναί.

δ') Ἡ κατάστασις τῶν ἐκθεμάτων τούτων γενικῶς ἐκρίθη ἀρίστη οὐ μόνον διὰ τὴν ποικιλίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ποῖον τῶν βιομηχανημάτων, ὧν πολλὰ ἐκρίθησαν ἰσότιμα πρὸς τὰ εὐρωπαϊκά, ἐντεῦθεν

δὲ κατεδείχθη ὅτι ἐν τῇ πόλει τῶν Πατρῶν ἡ βιομηχανία ἀκμάζει καὶ πολλοὶ αὐτῆς κλάδοι ἔχουσιν ἐξαρθῇ εἰς σημαντικὴν τελειότητα.

Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῆς ἐκθέσεως ὑπῆρξαν λίαν ἐπωφελῆ διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς πόλεως Πατρῶν, διότι οὐ μόνον ἀπεκαλύφθη ἡ λανθάνουσα ἐν πολλοῖς κλάδοις βιομηχανία αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφήμισις τῶν προϊόντων καὶ ἡ κατανάλωσις αὐτῶν ηὐξήθη σπουδαίως. Πλεῖστα τῶν ἐκθεμάτων ἐπωλήθησαν ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ οἱ κατασκευασταὶ ἐδέχθησαν πλείστας παραγγελίας πρὸς κατασκευὴν εἰδῶν ὁμοίων τοῖς ἐκθεθεῖσιν. Οὐχ ἥττον ἡ ἐκθεσις ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς συστάσεως νέων βιομηχανικῶν καταστημάτων πρὸς ἀνάπτυξιν κλάδων τινῶν ὡς λ. χ. τοῦ ὑφαντουργείου τῶν Ἀδελφῶν Πραποπούλων, ἐργοστασίου ταπητουργίας κλπ.

ε') Ἡ βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία Πατρῶν διώρισε τετραμελῆ ἐπιτροπείαν κριτῶν ἐξ Ἀθηνῶν, προτιμήσασα πρόσωπα κατέχοντα μὲν τὴν ἀπαιτουμένην ἐμπειρίαν καὶ γενικὰς γνώσεις μὴ ἀσχολούμενα ὅμως εἰς εἰδικὰς βιομηχανίας, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἡ κρίσις αὐτῶν ἐπηρεασθῇ ἐξ ἐμπορικῶν συμφερόντων ἢ ἐκ τοῦ βιομηχανικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἑλλανοδικῶν συνέταξε μακρὰν ἐκθεσιν αἰτιολογικὴν, ἣν καὶ ὑποβάλλομεν ὑμῖν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰ συναποστελλόμενα φύλλα τοῦ «Νεολόγου Πατρῶν».

στ') Ἀπενεμήθησαν βραβεῖα Α' τάξεως 43, Β' τάξεως 68 καὶ ἔπαινοι 53. Εἰς τοὺς λαβόντας ταῦτα θὰ παραχωρηθῶσι διπλώματα ὑπὸ τῆς ἐταιρείας.

ζ') Τὰ ἐκθέματα δὲν ἡγοράσθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως, ἀλλ' ἐστάλησαν διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐκθετῶν. Ἡ ἐταιρεία ὅμως ἡσφάλισε πάντα ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ ἡγγυήθη ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἐκθέτας διὰ πᾶσαν φθορὰν ἢ ἀπώλειαν. Πάντα δὲ τὰ ἐκθέματα μέχρις ἐνὸς ἐπεστράφησαν εἰς τοὺς ἐκθέτας ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀπωλείας ἢ φθορᾶς.

η') Ἡ ἐκθεσις ἤνοιξε τῇ 10 Μαΐου (τὰ ἐγκαίνια ἐκήρυξε διὰ λόγου ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς παρισταμένης συμπάσης τῆς Β. οἰκογενείας) καὶ ἔληξε τὴν 14^{ην} Ἰουνίου διαρκέσασα 36 ἡμέρας.

Τὴν ἐκθεσιν ἐπεσκέφθησαν ἐν ὅλῳ 8000 ἐπισκέπται ἐξ ὧν 1000 περίπου μαθηταί.

θ') Ἐλλείψει χώρου, καθόσον τὸ οἶκημα δὲν κατεσκευάσθη ἐπὶ τούτῳ, δὲν διωργανώθησαν πανηγύρεις πρὸς τέρψιν τῶν προσελθόντων, ὅπερ ἤθελε μέγਾਲως αὐξήσει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπισκεπτῶν.

ι') Ἡ τιμὴ εἰσόδου ἦτο τὰς 7 πρώτας ἡμέρας δραχ. 2, τὰς

δὲ ἐπομένως δρ. 1, εἰς τοὺς ἐργάτας τῶν καταστημάτων καὶ τὰς οἰκογενείας τῶν λεπτὰ 50 κατ' ἄτομον, εἰς δὲ τοὺς μαθητὰς λεπτὰ 20.

ια') Τὸ σύνολον τῶν ἐξόδων ἀνέρχεται εἰς 7,540 δρ. τῶν δὲ εἰσπράξεων ἐξ εἰσόδου εἰς 6084 δραχ. ἐπομένως ἡ Ἑταιρεία ἔχει ἔλλειμμα ἐντεῦθεν 1456 δρ. Ἐκ τῶν ἐξόδων 1800 δρ. ἔδαπανήθησαν δι' ἐνοίκιον τοῦ μεγάρου, καὶ 1000 δραχ. εἰς δημοσιεύσεις καὶ ρεκλάμας, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς ὑλικά, διασκευὰς καὶ μισθοὺς ὑπαλλήλων.

ιβ') Ἡ ἐποχὴ ἐκρίθη λίαν κατὰλληλος οὐ μόνον διὰ τὸ πρόσφορον τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, καθ' ἣν συμπίπτει μεγαλειτέρα κίνησις ξένων ἐν Πάτραις, ἀλλὰ καὶ διότι οἱ κάτοικοι δὲν ἀπασχολοῦνται μεγάλως ἐκ τῆς καλλιεργείας καὶ τῆς ἐμπορίας τῆς σταφίδος, ἥτις γίνεται κυρίως ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις Ὀκτωβρίου.

Κατὰ τὴν γενικὴν κρίσιν οὐ μόνον τῶν ἐντοπίων ἐπισκεπτῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισήμων ξένων καὶ διακεκριμένων προσώπων ἡ ἐκθεσις τῶν Πατρῶν, καίτοι ἐν ἐλαχίστῳ σχετικῶς χρόνῳ καὶ διὰ πενιχρῶν πόρων παρασκευασθεῖσα, ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν, οὐ μόνον ἐξυπηρέτησεν τὰ βιομηχανικὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ γενομένη εὐοίωνος ἀφετηρία ἐν τῇ βιομηχανικῇ ἀναπτύξει τῆς χώρας, προαγομένης διὰ τῆς εὐγενοῦς ἀμίλλης τῶν τοπικῶν ἐκθέσεων.

Ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΝΟΔΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ
ΕΚΘΕΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Διορισθέντες υπό τῆς Β. Ε. Π. ἑλλανοδίκαι τῆς πρώτης ἐν Πάτραις τοπικῆς βιοτεχνικῆς ἐκθέσεως ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τὴν ἐταιρείαν ταύτην ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἣς ἤξιωσεν ἡμᾶς.

Ἀποδεχόμενοι τὰ ἔργα τοῦ ἑλλανοδίκου τῆς παρούσης ἐκθέσεως βαθέως συναισθανόμεθα τὴν δυσχέρειαν τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν δυσχέρειαν προερχομένην οὐ μόνον ἐκ τῶν ποικιλοτάτων γνώσεων, ἃς ἀπαιτεῖται νὰ κέκτηται ὁ κριτὴς τοπικῆς ἐκ παντοδαπῶν ἀντικειμένων ἐκθέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πολλαπλῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων καὶ τῶν φιλοτιμιῶν, ἧτις ἀπαντᾷ ἐν μικροῖς σχετικῶς τόποις οὕτως ὥστε νὰ καταντῇ ἕκαστος ἐκθέτης νὰ ἀξιοῖ νὰ τύχῃ αὐτὸς τοῦ πρώτου βραβείου, χωρὶς οὐδεὶς ἕτερος ὁμότεχνος αὐτοῦ ν' ἀξιωθῇ ὁμοίου. Ὁ δὲ τοῦ πρώτου βραβείου μὴ τυχὼν δὲν συνομολογεῖ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν ἐκθεμάτων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀποδίδει τοῦτοεῖς τὴν ἀμαθίαν καὶ ἐνίοτε τὴν μεροληψίαν τῶν κριτῶν (*).

(*) Ἐκαστος ἐκθέτης ἀπορροφᾷται ἀπὸ τὸ ἐκθεμα αὐτοῦ. Ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτοῦ παριστᾷ ὡς τέλειον τοῦτο. Αἱ ἐλπίδες του ἐξογκοῦνται, τὰ πάντα καὶ οἱ περὶ αὐτὸν συντελοῦσιν οὐ σμικρὸν εἰς τοῦτο. Ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ λοιπὸν γεννᾷται πάραυτα ἐν αὐτῷ ἰσχυρὸν αἶσθημα ἀδικίας καὶ ἀγανακτήσεως μεταδιδόμενον αὐτομάτως εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, καὶ ὅσον ὁ τόπος εἶνε μικρότερος τοσοῦτον τὰ πάθη εἶνε βαθύτερα καὶ ἐκτενέστερα καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς ἐκθέσεις, τὰς διὰ πρώτην φοράν διοργανουμένας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχουσα τοῦτο ὑπ' ὄψιν, ἐφάνη ὅχι ἐλευθερίᾳ ἀλλὰ σπάταλος εἰς τὴν διανομήν τῶν βραβείων καὶ τῶν ἐπαίνων διανείμασα ταῦτα ἀρθῶνως καὶ ἀφειδῶς εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἐκθετῶν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ οὐδένα ἐξ αὐτῶν καὶ μόνον τὰ ἀνωτέρω ἔχουσα ὑπ' ὄψιν, ἅμα δὲ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν πρώτην ἐν Ἑλλάδι ἐπαρχιακὴν ἐκθεσιν. Καὶ ὅμως διὰ λόγους φυσικοὺς δὲν ἀπέφυγε τὸν σκόπελον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ παράπονα ταῦτα δὲν θὰ ἀπέφευγε καὶ πρῶτον βραβεῖον ἂν ἀπένεμεν εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως, διότι τότε οὗτοι θὰ ἐνόμιζον τὰ ἐκθέματά των ἀνώτερα τῶν συναδέλφων αὐτῶν καὶ οὗτοι ὄντες οἱ περισσότεροι θὰ κατεβόουν πάλιν ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Προκειμένου δὲ περὶ τοπικῆς βιοτεχνικῆς ἐκθέσεως ἐκτὸς κρίσεως διατελοῦσιν ἐκεῖνα τὰ ἐκθέματα, ἅτινα δὲν φέρουσι τὸν τύπον βιοτεχνικοῦ προϊόντος, ἥτοι ἂφ' ἐνὸς μὲν τὰ καλλιτεχνήματα (εἰκόνες, καλλιτεχνικὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ παρόμοια) καθόσον ταῦτα καὶ ἂν ἀκόμη πρὸς πώλησιν κατασκευάζονται, δὲν ἀποτελοῦσι βιοτεχνήματα, ἀλλ' ὑπερέχει ἡ ὑψηλότερα ἰδέα τοῦ καλλιτεχνήματος· ἂφ' ἐτέρου δὲ πάντα τὰ ἐκθέματα, ἅτινα οὔτε πρὸς ἐμπορίαν κατασκευάζονται οὔτε πωλοῦνται, ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς ἰδίαν χρῆσιν τοῦ κατασκευαστοῦ προορίζονται, διαφεύγουσι τὸν κύκλον τῆς κυρίως βιοτεχνίας. Ἐπομένως ἡ ἑλλανόδικος ἐπιτροπεία λυπεῖται μεγάλως μὴ δυναμένη νὰ κρίνῃ ἔργα οἷα αἱ πολλοῦ λόγου ἄξια· εἰκόνες διαφόρων καλλιτεχνῶν Πατρῶν, τοῦ Γεωργίου Χατζοπούλου—Ἐπαμεινώνδα Θωμοπούλου—Γεωργίου Χαντζῆ, τοῦ φιλέλληρος προξένου τῆς Ἰταλίας Τοσκάνη ὡς καὶ τὰ χειροτεχνήματα, τὰ ἐπὶ λευκοῦ ὑφάσματος κεντήματα, τὰ ἐπὶ μεταξωτοῦ ὑφάσματος ζωγραφίσματα, τοὺς τάπητας, τὰ ἀνθοδοχεῖα καὶ λοιπὰ ἐκθέματα κυριῶν, δεσποινίδων καὶ σχολείων τῶν Πατρῶν.

Καίπερ ὅμως μὴ δυναμένη ἕνεκα τοῦ ἄνω περιορισμοῦ νὰ βραβεύσῃ ταῦτα ἡ ἑλλανόδικος ἐπιτροπεία, μετὰ χαρᾶς ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς δημοσίᾳ διὰ τὰ ὥραῖα ταῦτα ἐκθέματα, θαυμασμὸν ἐπιτεινόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς εὐχαρίστου παρατηρήσεως ὅτι πλεῖστα τῶν ἔργων τούτων καὶ πολλοὶ τάπητες ἐγένοντο ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας τάξεως τῆς κοινωνίας Πατρῶν, ἥτις οὕτω καταφαίνεται ὡφελίμως ἐργαζομένη καὶ δίδουσα τὸ παράδειγμα τῆς φιλεργίας καὶ πρὸς τὰς κατωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις.

Ἰδιαιτέραν ποιοῦμεν μνηεῖαν διὰ τὴν συλλογὴν τῶν μαθητικῶν ἔργων τῆς βιοτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ λαμπροῦ τούτου καὶ πλήρους μέλλοντος ἰδρύματος τῆς Β. Ε. Π. Καίπερ δὲ τελούντων καὶ τούτων ἐκτὸς κρίσεως ἄτε μὴ πρὸς ἐμπορίαν κατασκευασθέντων, οὐχ ἥττον ἐνομίσαμεν ὅτι ἡδυνάμεθα νὰ ἀπονείμωμεν ἔπαινον πρὸς τοὺς μαθητὰς τούτους, χωρὶς νὰ παραβιάσωμεν τὴν ἄνω τεθεῖσαν ἀρχήν, καθόσον οὗτοι εἶνε ἐξ ἐπαγγέλματος τεχνῖται.

Τὰ ἐντὸς κρίσεως διατελοῦντα ἐκθέματα δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν ὑπὸ τὰς ἐπομένους συναγωγάς.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΑΓΩΓΗ—ΔΕΡΜΑΤΟΥΡΓΙΑ

α' Βυρσοδεψία.

Ἡ βυρσοδεψία ἐποiehάτο ἀπὸ τινος μεγάλης προόδου ἐν Πάτραις. Ἐνῶ πρὸ ἐτῶν ἀτελὴς μόνον κατεργασία τῶν δερμάτων ἐγένετο εἰς μικρὰ ἐργαστᾶσια τὰ καλούμενα ταμπάκια, σήμερον ἡ πατραϊκὴ βιομηχανία παρουσιάζει τρία ὅλα σημαντικὰ ἐργαστᾶσια, ἅτινα κατὰ τὰς νεωτάτας μεθόδους κατεργάζονται παντὸς εἶδους δέρματα, τελατίνια, σαγρέδες, δέρματα διὰ πάτους, ἅτινα πάντα σήμερον χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ ἐγγυωρίῳ βιομηχανίᾳ. Καὶ τὰ μὲν κοινὰ εἶδη τῶν βυρσῶν εἰσὶ πῶς προσόμοια πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ, τὰ εἶδη ὁμῶς τῆς πολυτελείας εἶνε ὑποδεέστερα ἐκείνων. Ἰδίως δὲ ἀτελὴς γίνεται ἡ βαρὴ τῶν βυρσῶν.

Ἡ Ἑλλὰς ἐξάγει πᾶμπολλα δέρματα ἀκατέργαστα ἰδίως εἰς τὴν Αὐστρίαν. Οὕτω τὸ 1891 ἐξήχθησαν 467,000 ὀκ. τὸ δὲ 1896 ὀκ. 588,000. Κατεργασμένα δὲ ἐξήχθησαν τὸ 1896 περίπου 34,000 ὀκ. κυρίως εἰς τὴν Τουρκίαν.

Εἰσήχθησαν δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ κυρίως τῆς Γερμανίας κατὰ τὸ 1896 κατεργασμένα δέρματα-βύρσαι διὰ πέλματα κτλ. 37,000 ὀκᾶδ.—μόσχεια κτλ. κεχρωματισμένα 50,000 ὀκᾶδ. λουστρίνια κτλ. 4,000 ὀκ. γάντια κτλ. 4000 ὀκ. Χειρόκτια εἰσήχθησαν τὸ μὲν 1891 ζεύγη 16,000 τὸ δὲ 1896 ζεύγη 13,000 ὧν τὸ ἥμισυ ἐκ Γερμανίας. Δέρματα ἀκατέργαστα εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1896 ὀκᾶδ. 2,118,000.

Ἐκ τῶν ἐκθετῶν ἄξιος πρῶτου βραβεῖου κρίνεται ὁ βυρσοδέψης Κ. Δ. Παναγιωτόπουλος ἐκθέσας ποικίλας καὶ καλῶς κατεργασμένους βύρσας. Ἐπίσης πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν βυρσοδέψην Γεωργ. Ζαφειρόπουλον διὰ βύρσας ἐραμίλλους τῶν τοῦ Παναγιωτοπούλου.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν βυρσοδέψην Δρόσον Μέγκον διὰ βύρσας κατωτέρας τὴν ποιότητα.

β' Ὑποδηματοποιία.

Μία ἐκ τῶν μᾶλλον εὐδοκίμησασῶν ἐν Ἑλλάδι βιομηχανιῶν, ἥς τὰ βιομηχανήματα κατὰ τε τὴν στερεότητα καὶ κομψότητα εἶνε προσόμοια τῶν καλῶν εὐρωπαϊκῶν, πολὺ δὲ ὑπέρτερα κατὰ τὴν κομψότητα τῶν γερμανικῶν καὶ ἀγγλικῶν εἶνε ἡ ὑποδηματοποιία.

Εἶνε δὲ ἐντελῶς ἐγγχώρια ἡ βιομηχανία αὕτη ἅτε χρησιμοποιοῦσα ὡς πρώτην ὕλην ἐλληνικὰς βύρσας.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν Σπυρίδωνα Δεσινιώτην ὑποδηματοποιὸν διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτεθέντα καὶ κατασκευασθέντα ὑποδήματα παντὸς εἶδους, δεικνύοντα ἐπιμελελημένην ἐργασίαν καὶ κομψότητα σχημάτων.

Πρῶτον ὡσαύτως βραβεῖον εἰς τὸν Ἀναστάσιον Μαραγκὸν ἔμπορον ὑποδημάτων καὶ ἄλλων ἐκ δέρματος εἰδῶν διατηροῦντα ἐργοστάσιον ὑποδηματοποιίας διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Ντρουκοπούλου καὶ ἐργοστάσιον εἰδῶν ἐκ δέρματος διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Μπιρλῆ (*).

Δεύτερον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τοὺς Παπαϊωάννου καὶ Δεμαρτίνου ὑποδηματοποιούς.

Ἐκ τῶν κατασκευαστῶν τσαρουχίων καὶ σελαχιῶν ἀπονέμεται δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς Γ. Σπηλιωτόπουλον, Στέφανον Γκολφινόπουλον—Νικόλαον Γρίτσον ἐκθέσαντας τσαρούχια καλλίον τῶν λοιπῶν κατασκευασμένα, στερεώτερα φαινόμενα καὶ κομψότερα.

γ' Σκυτοποιία.

Οὐχ ἥττον σημαντικὰ διὰ τὴν ἐγγχώριον βιομηχανίαν εἶνε καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ δέρματος εἶδη τὰ ἀποτελοῦντα τὴν σκυτοποιίαν, οἷον σάγματα, ἐφίππια τουρκικὰ, ἐφίππια εὐρωπαϊκὰ (ἅτινα ὅμως ὑπολείπονται τῶν ἀθηναϊκῶν καὶ κατὰ τὴν κομψότητα τῶν γραμμῶν καὶ κατὰ

(*) Τὸ βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν ἐργαστασιάρχην ἐκθέτην καὶ οὐχί εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τεχνίτας, διότι εἰς πάσας τὰς ἐκθέσεις διὰ λόγους φυσικὰς δικαίους καὶ εὐλόγους βραβεύεται πάντοτε ὁ ἐκθέτης, καὶ ὅταν δὲν εἶνε κατασκευαστής. Πρῶτον διότι ὁ κατασκευαστής δὲν ἀποκλείεται τῆς ἐκθέσεως· δεύτερον διότι ἡ κατασκευὴ δὲν εἶνε οὔτε τὸ μόνον οὔτε τὸ πᾶν. π. χ. ἐβραβεύσαμεν χρηματοφυλάκιον τι ἀπονείμαντες τὸ βραβεῖον εἰς τὸν ἐκθέτην. Ὁ κατασκευαστής μᾶς παρηπονέθη ἐγγράφως καὶ προφορικῶς. Καὶ ὅμως ὁ κατασκευαστής μόνον τὸ ἔκοψε καὶ τὸ ἔραψε χωρὶς νὰ φροντίσῃ καὶ νὰ τὸ ἐκθέσῃ. Βραβεύοντες τὸν κατασκευαστὴν θὰ παρεγνωρίζομεν τὸν ἰδιοκτήτην καὶ τὸ ἐμπορικὸν τοῦ δικαίωμά χωρὶς νὰ ἀπαλλαχθῶμεν καὶ ἀπὸ νέα παράπονα. Διότι τίς θὰ μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι ὁ ἔμπορος τοῦ δέρματος, ὁ θυροδέψης, ὁ βαφεύς, ὁ κτηνοτρόφος καὶ ἅπαντες οἱ συντελέσαντες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ δέρματος δὲν θὰ εἶχον ἀπαιτήσεις διὰ τὸ βραβεῖον. Ὅσον διὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι καὶ ἕτερον ἐκτεθὲν χρηματοφυλάκιον καίπερ κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου δὲν ἐβραβεύθη, ἀπαντῶμεν ὅτι οὐδεὶς ἐργάτης ἢ κατασκευαστής κατασκευάζει πάντοτε τὰ ἴδια ἔργα ἀλλὰ καλλίτερα ἢ χειρότερα, ἢ δὲ ἐπιτροπεία ἐβράβευσε τὸ καλλίτερον.

τὴν μαλακότητα τοῦ δέρματος, ὅπερ σκληρὸν ὃν ἐνοχλεῖ τὸν ἀναβά-
την) χαλινοί, σέλαχια, χρηματοφυλάκια καὶ τὰ παρόμοια. Ἰδιαζού-
σης μνείας χρήζουσι τὰ διὰ δέρματος ἐξωτερικοῦ ἐπενδεδυμένα κιβώ-
τια καὶ κιβωτίδια ταξειδίου (βαλίζαι). Τὰ κιβώτια ταῦτα στερεὰ
ὄντα καὶ ἀρκούντως κομψὰ πληροῦσι σπουδαίαν ἀνάγκην τῆς ἐγγω-
ρίου καταναλώσεως. Οὐχ ἦττον συνιστῶμεν δύο τινα πρὸς τοὺς κατα-
σκευαστάς. Πρῶτον μὲν ἐξωτερικῶς νὰ γίνηται μετριωτέρα χρῆ-
σις τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων καὶ τῶν ἀκόμψων ἐκ κιτρίνου μετάλλου
κοσμημάτων, καὶ τοῦτο πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ βάρους, καθόσον τὸ μέγα
βάρος τοῦ κιβωτίου εἶνε σπουδαῖον μειονέκτημα διὰ τὰ ταξειδία. Δεύ-
τερον δὲ ἐσωτερικῶς, νὰ γίνηται μᾶλλον ἐπιμελετημένη δι' ὑφάσματος
καλλιτέρας ποιότητος καὶ κομψότερον ἐπικολλωμένου ἡ ἐσωτερικὴ δια-
σκευὴ τῶν κιβωτίων. Διορθουμένων τῶν δύο τούτων ἐλαττωμάτων τὰ
κιβώτια ταῦτα θὰ δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ εὐρωπαϊκά.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν Ἀναστάσιον Μαραγκὸν διὰ
τὰ χρηματοφυλάκια αὐτοῦ, καίπερ ὑπολειπόμενα τῶν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ
τοῦ Βούργα κατασκευαζομένων.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Γεώργιον Γεωργίου διὰ τὰ χρημα-
τοφυλάκια καὶ λοιπὰ αὐτοῦ εἶδη.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Χαρ. Κάττην διὰ μέγα κιβώτιον ἐκ
δέρματος.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ν. Σπινούλην διὰ κιβώτιον ταξειδίου,
εἰς ὃ ἐγένετο ἡ ματαία δαπάνη νὰ τεθῇ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σκεπά-
σματος capitonné.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Π. Ξενογιάννην διὰ βαλίζαν.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Μακεδόνα δι' ὠραῖον
τουρκικὸν ἐρίππιον (οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν αὐτοῦ ἐρίππιον.)

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἰωάν. Μπίκολαν δι' ἐρίππιον εὐρωπαϊκόν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀλέξ. Σταματόπουλον δι' ὠραῖον
σάγμα, ὅπερ ὅμως ἔχει τὸ μειονέκτημα νὰ εἶνε λίαν βαρὺ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΑΓΩΓΗ—ΥΦΑΣΜΑΤΑ.

α' Ταπητουργία.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τάπης (*) ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα οὐ μόνον τοὺς πρὸς

(1) Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὠνόμαζον τοὺς τάπητας δάπιδας καὶ δαπίδια ἦσαν δὲ πεφημισμένοι οἱ τῆς Καρχηδόνας οὐχ ἦττον πολλοὶ παλαιοὶ συγγρα-
φεῖς καὶ ἰδίως οἱ κομικαὶ ἀναφέρουσι δαπίδια περσικά ὡς κάλλιστα ἔχοντα
ἐνυφασμένους μορφὰς ζώων.

ἐπίστρωσιν τοῦ δαπέδου τῶν οἰκιῶν ἀλλὰ καὶ τοὺς ὡς κλινოსκεπάσματα καὶ ὡς παραπετάσματα χρῆσιμους. "Αλλοτε ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ χρῆσις τῶν πρὸς ἐπίστρωσιν ταπήτων ἦτο περιωρισμένη, καὶ ἡ ἐγχωρία παραγωγή μικρὰ γινομένης μεγάλης εἰσαγωγῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Οὕτω κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν 19,000 ὀκ. ταπήτων ὑποστρώσεως ἐκ καννάβεως καὶ γιούτης — τάπητες πηκτοὶ περίπου 4000 ὀκ. — τάπητες μάλλινοι καὶ μαλλινοβάμβακοι 22,000 ὀκ. — τάπητες περσικοὶ καὶ οἱ παρόμοιοι 140 ὀκ. — Ἄλλ' ἄρ' ἐνὸς μὲν ὁ βαρὺς εἰσαγωγικὸς δασμὸς καὶ ἄρ' ἑτέρου ἡ ὑψίστη νομισματικὴ διαφορὰ μεταξὺ χαρτίνου καὶ χρυσοῦ φράγκου ἐβοήθησαν μεγάλως τὴν ἐγχώριον ταπητουργίαν, ἣτις σήμερον εὐρεται ἐν σχετικῇ ἀκμῇ γινομένης μικροτέρας εἰσαγωγῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Οὕτω κατὰ τὸ 1896 εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα — τάπητες ἐκ καννάβεως καὶ γιούτης ὀκιάδ. 14,000, τάπητες πηκτοὶ κτλ. 1300 ὀκ. — τάπητες μάλλινοι καὶ μαλλινοβάμβακοι ὀκ. 15,000 — τάπητες περσικοὶ κτλ. ὀκ. 600.

"Ερία ἐξήχθησαν ἐξ Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1890 ὀκιάδ. 128,000 κατὰ δὲ τὸ 1896 ὀκ. 55,000. Ἡ τοιαύτη μείωσις τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἡ αὐξήσις τῆς τιμῆς αὐτῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἐπῆλθεν ἕνεκα τῆς μεγάλης ζητήσεως τῶν ἐρίων διὰ τὴν ἐγχώριον ταπητουργίαν.

Δυστυχῶς τὰ ἐλληνικὰ ἔρια καὶ ἕνεκα τῆς φυλῆς τῶν προβάτων καὶ ἕνεκα τῆς κακῆς διαίτης αὐτῶν εἶνε κακῆς ποιότητος, σκληρὰ καὶ μικρά, ἐπομένως δυσκόλως δυνάμενα νὰ βαρῶσι καλῶς χρήσιμα μόνον πρὸς κατασκευὴν κοινῶν ταπήτων καὶ χονδροειδῶν ὑφασμάτων. Οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος τρέφονται νῦν πρόβατα κυρίως διὰ τὰ ἔρια αὐτῶν προωρισμένα, οὐδὲ ἐγένετό ποτε σοβαρὰ ἐπιχείρησις εἰσαγωγῆς καλομάλλων προβάτων καὶ ἐγκλιματίσεως αὐτῶν παρ' ἡμῖν. Περιεργείας χάριν σημειοῦμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι μεγάλως ἐφρόντισαν νὰ ἔχῃσι καλόμελλα πρόβατα· οὕτως ἀναφέρει ὁ Στράβων (ἀκμάσας κατὰ τὸν πρῶτον μ. χ. αἰῶνα) ὅτι ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ ἡγοράζοντο οἱ πρὸς ὀχείαν καλίμαλλοι κριοὶ (οἶνυν καλούμενοι μερινοὶ) ἀντὶ ἐνὸς ταλάντου ἕκαστος ἦτοι 36,000 δρ. σημερινῶν (*). Μέχρις οὐ ἡ ἐγχώριος κτηνοτροφία παραγάγει κρεῖττον α ἔρια, νομίζομεν καλὸν νὰ εἰσάγωνται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καλῆς ποιότητος τοιαῦτα· ἄλλως οἱ ἐγχώριοι τάπητες οὐδέποτε θέλουσι καταστῆ ἐφάμιλλοι τῶν εὐρωπαϊκῶν. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ χρῆσις ἐρίων τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ κυρίως

(*) Καὶ ὑπερβολὴ τις ἐστὶ τοῦ κήλλους (τῶν ἐρίων)· τελευταζίους γούν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας. Στράβωνος Γ σελ. 144.

τῆς Αὐστραλίας γίνεται καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων τῶν ἐλληνικῶν ὑφαντουργείων καὶ τῶν ἐγχωρίων φλανελλῶν.

Ἐλλειψιν σπουδαίαν τῆς πατραϊκῆς ταπητουργίας ἀποτελεῖ ἡ μὴ κατεργασία ἐν Πάτραις τῶν λεγομένων χνοῶδων ταπήτων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι πλὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πόλει τῆς Ἑλλάδος κατασκευάζονται χνοῶδεις τάπητες, οὐχ ἥττον ἐν Πάτραις ἐν τῇ δευτερευούσῃ τῆς Ἑλλάδος πόλει ἔδει νὰ εἶνε εἰσηγμένον καὶ τὸ εἶδος τοῦτο, ὅπερ εἶνε τὸ προσφυέστατον διὰ τὴν κατασκευὴν πολυτελῶν ταπήτων.

Μετ' εὐχαριστήσεως παρατηρήθη ἡ σχεδὸν παντελὴς ἔλλειψις σχεδιασμάτων ταπήτων (ταπητογραφίαι) παριστάντων ἄνθη καὶ ζῶα. Τὰ σχέδια ταῦτα εἶνε ἀποσκορακιστέα τό γε νῦν ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς ταπητουργίας, οὐχὶ ὥς μὴ ὄντα ἐλληνικά, καθόσον ἤδη οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες εἶχον τάπητας ἔχοντας ἐνυφασμένα σχέδια ἀνθέων καὶ ζώων, ἀλλὰ διότι ἡ τεχνικὴ κατασκευὴ τούτων εἶνε δυσχερεστάτη, ἀπαιτοῦσα τελειότητα τέχνης τῆς ὑφαντρίας, ἰσομετρίαν πλήρη τῶν μαλλίνων νημάτων, εἰδικὰ ἐργαλεῖα καὶ συνδυασμὸν χρωμάτων καλαίσθητον, ἅτινα σήμερον ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ταπητουργίᾳ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶνε προτιμότερον, αἱ ταπητογραφίαι ν' ἀποτελῶνται ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν σχηματίζουσῶν ὥς οἷόν τε ἀπλᾶ γεωμετρικὰ σχήματα, ὧν ἡ κατεργασία εἶνε εὐχερεστέρα. Τὴν εὐχέρειαν ταύτην τῆς ἐπεξεργασίας καὶ τὴν σχετικὴν τελειότητα γινώσκουσα ἡ παλαιότερα ἐλληνικὴ ταπητουργία περιορίζετο εἰς μόνα τὰ εὐθύγραμμα σχεδιάσματα, ἕως οὗ ἡ εἰσαγωγὴ καὶ γνῶσις τῶν εὐρωπαϊκῶν ταπήτων ἤγαγε τοὺς κατασκευαστὰς εἰς μίμησιν τῶν ἀνθέων καὶ ζώων, ἅτινα ἐπὶ τούτων παρίσταντο. Ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ἡ ἐσφαλμένη διάκρισις, ὅτι τὰ μὲν εὐθύγραμμα σχήματα εἶνε ἐλληνικά τὰ δὲ ἄνθη καὶ τὰ ζῶα εὐρωπαϊκά.

Οἱ διὰ κλινოსκεπάσματα χρήσιμοι τάπητες οἱ ἐκτεθέντες ἐν τῇ ἐκθέσει παρουσιάζουσι συνδυασμὸν ὠραίων χρωματισμῶν καὶ ἀπλουστάτων σχεδίων μεγάλως ἐκτιμηθέντων ὑπὸ τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν ἔκθεσιν. Ἡ μόνη ἔλλειψις τῶν ταπήτων τούτων εἶνε ὅτι δὲν εἶνε ἐπαρκῶς μαλακοί, οὕτως ὥστε ἐφόσον δὲν καταστῶσι μαλακότεροι, κινδυνεύουσι νὰ χρησιμοποιῶνται μόνον ὑπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ λαοῦ καὶ ἐπομένως ν' ἀπολαύωσι μικροτέρων τιμῶν. Δυστυχῶς οἱ ὠραῖοι οὗτοι τάπητες δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν οὔτε πρὸς στρώσιν δωματίων οὔτε ὡς παραπετάσματα, διότι οἱ λεπτοὶ αὐτῶν χρωματισμοὶ τάχιστα ἤθελον φθαρῇ.

Οἱ πρὸς στρώσιν τάπητες οἱ ἐν τῇ ἐκθέσει κείμενοι συγκρινόμενοι πρὸς τοὺς ἄλλοτε κατασκευαζομένους φαίνονται: πολὺ ἐκείνων ὑπέροχοι καὶ κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ κατὰ τὴν ὠραιότητα τῶν χρωματισμῶν καὶ κατὰ τὴν ἀπλότητα τῶν σχεδιασμάτων καὶ τὴν εὐσταθῆ καὶ ἀκριβῆ ἐξόφανσιν τῶν γραμμῶν. Οὐχ ἦττον καίπερ τοσοῦτον προοδεύσασα ἡ ἐλληνικὴ ταπητουργία ἔχει πολλὰ ἀκόμῃ νὰ ἐπιτελέσῃ, ἵνα δυνηθῇ νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τοὺς ξένους τάπητας.

Καὶ ἡ τιμὴ δὲ τῶν ἐγχωρίων ταπήτων εἶνε σχετικῶς μεγάλη, καὶ δέον νὰ φροντίσωσιν οἱ ταπητουργοὶ νὰ ἐλαττώσωσιν αὐτὴν δι' οἰκονομικωτέρας μεθόδου ἐργασίας καὶ ἐξοικονομήσεως τῶν ἐρίων ὄντων σήμερον βαρυτίμων. Καὶ εἶνε μὲν ἀναντιρρήτως οἱ ἐγχώριοι τάπητες στερεώτεροι καὶ θερμότεροι τῶν εὐρωπαϊκῶν, ἀλλὰ μόνον τοῦτο δὲν ἀρκεῖ· ἀπαιτεῖται καὶ εὐθηνία συνδυαζομένη πρὸς κομψότητα καὶ καλλιτεχνικὴν διασκευὴν. Βιομηχανήματα μὴ συνεννοῦντα τοὺς ὅρους τούτους δυσχερέστατα δύνανται σήμερον νὰ ὑποστηριχθῶσιν ἐν τῇ καταναλώσει.

Ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως κρίνομεν καλὸν νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς ταπητουργοὺς τὰ ἐπόμενα. 1) τὴν καλὴν κλωσιν τῶν μαλλίνων νημάτων, ἧς ἄνευ εἶνε ἀδύνατος ἡ καλὴ ὕφανσις. Σήμερον αἱ μάλλιναι κλωσταὶ αἱ χρησιμοποιούμεναι διὰ τάπητας κλώθονται ἀτελέστατα οὐδεμίαν ἰσομετρίαν παρουσιάζουσαι, οὕτως ὥστε ἡ ὕφάντρια ἵνα ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον κανονικῶς, ἀναγκάζεται ποῦ μὲν νὰ πιεῇ ὑπερμέτρως τὸ κτένι ποῦ δὲ ὄχι, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ματαίως χρονοτριβεῖ καὶ ἐργασίαν καλὴν δὲν παράγει. 2) τὴν προμήθειαν πλατέων ἀργαλειῶν, ἵνα οἱ τάπητες κατασκευάζωνται μονόφυλλοι ἢ ἐξ ὅσον οἶόν τε ὀλιγωτέρων φύλλων. Καὶ τοῦτο διότι μὴ οὔσης δυνατῆς σήμερον τῆς ἐντελῶς ὁμοίας κατασκευῆς τοῦ ἐνὸς φύλλου πρὸς τὸ ἄλλο, ἡ συρραφὴ τῶν φύλλων γίνεται ἀτελής καὶ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον στρεβλοῦται, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὸν τάπητα ἀκομψότατον. 3) τὴν ἐκλογὴν καλοῦ ἐλληνικοῦ ἐρίου καὶ ἐν ἐλλείψει τοιούτου τὴν προμήθειαν ἄλλοδαποῦ καλῆς ποιότητος τοῦλάχιστον διὰ τοὺς πολυτελεῖς τάπητας. 4) μείζονα προσοχὴν περὶ τὴν βαφὴν τῶν ἐρίων. Οἱ ταπητουργοὶ δέον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς παλαιὰς φυτικὰς βαφὰς ὡς μᾶλλον ἀνεξιτήλους, ἐνῶ αἱ νῦν ἐν χρήσει ἐξ ἀνιλίνης χημικαὶ βαφαὶ ἔχουσι μὲν ἐν ἀρχῇ λαμπροτέραν ὄψιν καὶ μεταλλικωτέραν λάμψιν, ἀλλὰ τάχιστα ἀποβάλλουσι ταῦτα, ἰδίως παρ' ἡμῖν ἔνθα τὸ ἡλιακὸν φῶς ἐντονον ὄν ἀποχρωματίζει τὰς ἐξ ἀνιλίνης βαφὰς. 5) οἱ στήμονες νὰ ὦσι πυκνότεροι καὶ μάλλиноι, ἵνα οἱ τάπητες γίνωνται διαρκέστεροι καὶ θερμό-

τεροι (*). Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ισόμετρος κλώσις τῶν μαλλίνων νημάτων εἶνε τι λίαν δυσχερές. Ἐντεῦθεν δὲ ἐνῶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουσι κλωστήρια βαμβακίνων νημάτων, κλωστήριον μαλλίνων νημάτων οὐδέποτε συνεσταθῇ.

Ἄλλ' ὅπως ἐπέβη πρόοδος εἰς τὸν κλάδον τοῦτον, εἰς ὃν ἐνασχολοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄποροι γυναῖκες ἀμόρφωτοι, εἶνε ἀνάγκη αἱ κυρίαι τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν Πατρῶν, ὧν ἡ καλαισθησία εἶνε μεγάλως ἀνεπτυγμένη, τοῦθ' ὅπερ πλεῖστα ἄριστα χειροτεχνήματα ἐκτιθέμενα ἐν τῇ ἐκθέσει τρανώτατα πιστοῦσιν, αὐταὶ νὰ ποδηγηθῶσι τὰς ἐξ ἐπαγγέλματος ταπητουργοὺς, διδάσκουσαι αὐτάς τίνα τὰ ὠραῖα χρώματα, καὶ τίς ὁ καλὸς συνδυασμὸς τούτων, τίνα τὰ καλὰ σχέδια καὶ τίνα τὰ φευκτέα. Μόνον διὰ τῆς ἀμέσου ταύτης καὶ ἐμπράκτου διδασκαλίας θέλει ἀναπτυχθῇ καὶ ἐξευγενισθῇ καὶ ἡ καλαισθησία τῶν ταπητουργῶν. Ὅποίας δὲ τελείας μορφώσεως εἰσὶν αἱ Πατρεῖς ταπητουργοὶ ἐπιδεικτικαί ἀποδεικνύουσιν οἱ ὀλίγοι ὠραῖοι τάπητες οἱ ἐκτεθέντες ὑπὸ τινων τούτων. Ἐξ ἑτέρου αἱ κυρίαι τῶν Πατρῶν ὀφείλουσι διὰ καταλλήλου διδασκαλίας καὶ ἐπανειλημμένων προτροπῶν πρὸς τὰς γυναῖκας τῆς κατωτέρας τάξεως νὰ καταπολεμήσωσι τὴν μικροφιλοτιμίαν αὐτῶν τοῦ νὰ ἐργάζωνται μόνον πρὸς κατασκευὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν προικός, τὴν δὲ ἐπ' ἀμοιβῇ οἱκοὶ κατεργασίαν ξένων ταπήτων καὶ λοιπῶν ὑφασμάτων νὰ θεωρῶσιν ὡς προσβλητικὴν καὶ ἀνάρμοστον διὰ οἰκοκυράν. Ἡ ἀποβολὴ τῆς σφαλερᾶς ταύτης ἰδέας θέλει παράσχει εἰς τὰς γυναῖκας ταύτας κατάλληλον ἐπασχόλησιν συνδυαζομένην πρὸς ἐπαρκῆ χρηματικὴν ὠφέλειαν.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὰς Ἀγγελικὴν Μαρκεσίην καὶ Ὀλγαν Μάρκου ἰδίως ἕνεκα καλῶν σχεδιασμάτων τῶν ταπήτων αὐτῶν.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὴν Καλλιόπην Βελανικοπούλου διὰ τὴν καλὴν ὕφανσιν, καθ' ἣν ὑπολείπονται οἱ τάπητες τῶν ἀνωτέρω, οἵτινες ἔχουσι λίαν ἀραιοὺς τοὺς στήμονας. (**)

(*) Τοῦναντίον ὁ εἰσηγητὴς φρονεῖ ὅτι οἱ στήμονες πρέπει νὰ εἶνε ἐκ βάμβακος, λίνου ἢ καννάβεως — διότι α) οὔσης δυσκολωτάτης τῆς ισόμετρος κλώσεως τῶν μαλλίνων νημάτων ἡ χρῆσις μαλλίνων στημόνων θέλει καταστήσῃ ἀτελεστέραν τὴν ἐξόφανσιν, μᾶλλον ἀκάνονιστα τὰ σχεδιάσματα καὶ τὸν τάπητα ἤττον κομψόν. β) οἱ μάλλινοι στήμονες καθιστῶσι τὸν τάπητα ἀκριβώτερον.

(**) Τὸ βραβεῖον ἀπενείμαται κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Οὐρανίαν Τσίπηρα, ἥς τὸ ὄνομα ἐφέρετο ὡς ἐκθετρίας· ἀλλὰ κατόπιν ἐδήλωσεν ἡ Οὐρ. Τσίπηρα διὰ τῶν πατραικῶν ἐφημερίδων ὅτι οἱ τάπητες εἶνε ἔργα τῶν ἄνω γυναικῶν καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἐπὶ τὸ βραβεῖον ἅτε μὴ ἐργαζομένη αὐτὴ κατ' ἐμπορίαν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὰς Ἑλένην Σουβαλιώτου, Βιργινίαν Σουβαλιώτου, Ἀριστέαν Βερτιτσιώτου, Εὐαγγελίαν Χριστοδουλοπούλου, Θεώνην Ευγκάκη καὶ Ζωὴν Ῥαπτάκη.

Ἡ ἑλλανόδικος ἐπιτροπεία λυπεῖται μεγάλως κωλυομένη νὰ βραβεύσῃ τὰ λαμπρὰ τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων τῶν Πατρῶν ἔργα τὰ μὴ πρὸς ἐμπορίαν κατασκευαζόμενα, οἷα τὰ τῆς κ. Αἰκατερίνης Ἀναγνωστοπούλου, τῶν δεσποινίδων Μανιάκη, τῶν δεσποινίδων Μαλτέζου κτλ.

β' Ὑφαντουργία βαμβακίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων

Ἡ ὑφαντουργία τῶν βαμβακίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων γίνεται ἐν Πάτραις εἴτε διὰ χειροκινήτων ἀργαλειῶν ὑπὸ γυναικῶν εἴτε δι' ἀτμοκινήτων. Σημειωτέον ὅτι καλὴ ἐργάτρια δύναται ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας νὰ ὑφάνῃ 7—8 μέτρα ὑφάσματος πλάτους 90 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ἐργαζομένη 12 ὥρας, ὁ δὲ ἀτμοκίνητος ἀργαλεῖος εἰς 12 ὥρας ὑφαίνει 23 μέτρα τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν Ἀντώνιον Γιαννακόπουλον ἔχοντα ἀτμοκίνητον ὑφαντήριον μετὰ βαφεῖου ἐν Πάτραις παράγον ἀλλαντζάδες, καραβόπανα, δρίλλινα κτλ. ὧν οὐ μικρὰ κατανάλωσις γίνεται καὶ ἐν Πάτραις καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ἐξαίρομεν δὲ ἰδίως τὰ δρίλλινα καὶ τὰ καραβόπανα αὐτοῦ.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τοὺς Σπηλιωτόπουλον καὶ Γαζετόπουλον ἐκθέτας ὁμοίων εἰδῶν ἰδιαζόντως ἐκτιμῶντες τὰ λευκὰ αὐτῶν ὑφάσματα.

Ἐκ τῶν ἐκθετρίων γυναικῶν ἀπονέμεται ἀνὰ ἓν δεύτερον βραβεῖον εἰς τὴν Ἀναστασίαν Παναγοπούλου ἐκθέσασαν ὡραῖα ὑφαντὰ λινὰ παραπετάσματα παραθύρων, τὴν Εὐαγγελίαν Χριστοδουλοπούλου καὶ τὴν Ἑλένην Σουβαλιώτου διὰ ποικίλα βαμβάκινα ὑφάσματα καὶ στρωματόπανα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὴν Μαρίαν Δρακάτου διὰ ταυνίας καλῶς κατεργασμένας προσομοίας πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς.

Πολλὰ ἐκ τῶν ἐκθεμάτων τῶν οἱκοι κατ' ἐμπορίαν ἐργαζομένων γυναικῶν ἐξετέθησαν ὑπὸ τῆς κ. Αἰκατ. Ἀναγνωστοπούλου καὶ τῶν δεσποινίδων Μανιάκη καὶ Μαλτέζου εἰς ὧν ἀπασῶν τὴν φιλότιμον πρωτοβουλίαν πολλὰ ἀριστουργήματα ὀφείλει τὸ τμήμα τῶν γυναικείων ἔργων.

γ' Πλεκτική διὰ μηχανῶν

Τρία ἐργοστάσια πλεκτικῆς διὰ μηχανῶν λειτουργοῦσιν ἐν Πάτραις, ἅτινα πάντα ἐξέθεντο διάφορα εἶδη πλεκτικῆς ἥτοι πλεκτὰ ἐσώρουχα, πλεκτὰ περιπόδια, πλεκτὰ κλινοσκεπέσματα κτλ. Περὶ τῶν περιποδίων, ἅτινα εἶνε τὸ κύριον καὶ σημαντικώτατον ἄρθρον τῆς βιομηχανίας ταύτης, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ μὲν ἀπλᾶ εἰσι καλῶς κατεσκευασμένα, τὰ δὲ ποικιλόχρωμα ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ εἶνε πολὺ κανονικῶς πεπλεγμένα τὰ χρωματιστὰ αὐτῶν κοσμήματα.

Πρὸς τούτοις γίνεται ματαία χρῆσις μετὰξῆς εἰς τὰ περιπόδια· οὕτως ἐξετέθησαν περιπόδια μεταξωτὰ μόνον εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ποδός, εἰς τὴν πτέρναν καὶ εἰς τὸ ἄνω ἐλαστικὸν μέρος, ἀκριβῶς δῆλον ὅτι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ περιποδίου, ἅτινα εἰσὶν ἀφανῆ, ἐνῶ δὲ οὕτω τὸ περιπόδιον δὲν φαίνεται κομψότερον, ὅμως ἡ τιμὴ αὐτοῦ ὑφθαίεται σημαντικῶς. Ἡ τοιαύτη πρακτικὴ εἶνε ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως ἀποδοκιμαστέα.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀναστάσιον Ἀναστασόπουλον ἅτε παράγοντα καλλιτέρας ποιότητος εἶδη.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς—Ἀνδρέαν Μπαλάση—Π. Ἀναγνωστόπουλον.

δ' Νηματοποιία καὶ σχοινοποιία.

Δύο λειτουργοῦσιν ἐν Πάτραις ἀτμοκίνητα κλωστήρια βαμβακίνων νημάτων ἀμφοτέρα ἐκθέσαντα ἐν τῇ ἐκθέσει προϊόντα τῆς βιομηχανίας αὐτῶν.

Ἐκ τούτων μεῖζον καὶ τελειότερον εἶνε τὸ τῶν υἱῶν Τριάντη, οἵτινες ὅμως ἐδήλωσαν ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ μείνωσιν ἐκτὸς συναγωνισμοῦ, καθόσον ὁ Σπ. Τριάντης διατελεῖ σύμβουλος τῆς Β. Ε. Π.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Κλέαρχον Παππαθεοδώρου ἐργοστασιάρχην νηματουργεῖου διὰ τὰ καλῶς κεκλωσμένα νήματα αὐτοῦ.

Ἐργοστάσιον σχοινοποιίας λειτουργεῖ ἐν μόνον ἐν Πάτραις. Εἰς τὸν ἐργοστασιάρχην Ἰω. Ἀντωνιάδην ἀπονέμομεν πρῶτον βραβεῖον διὰ τὰ κάλλιστα κατεργασμένα σχοινία αὐτοῦ.

ε' Μεταξουργία.

Τὸ εἶδος τῆς βιομηχανίας, καθ' ὃ κατὰ τὸν μεσαιῶνα διέπρεψαν

αί Πάτραι ἡ μεταξοκομία καὶ ἡ μεταξουργία δὲν ὑφίσταται σήμερον ἐνταῦθα. Ἐνθ' αἱ Καλάμαι καὶ ἡ Σπάρτη καὶ τὸν μεταξοσκώληκα καλλιεργοῦσι καὶ ποικίλα μετάξινα ὑφάσματα κατασκευάζουσιν, ἐν Πάτραις οὔτε μεταξοκομία ὑφίσταται, οὔτε ὑφαντικὴ μεταξίνων ὑφασμάτων. Οὕτω κατὰ τὸ 1895 ἐνθ' ὁ Βόλος ἐξήγαγε κουκούλια ὀκτάδ. 87,000 αἱ δὲ Καλάμαι κουκούλια μὲν ὀκ. 13,000, μέταξαν δὲ ὀκ. 10,500 τοῦναντίον αἱ Πάτραι μόνον 1,800 ὀκ. κουκούλια ἐξήγαγον.

Μετὰ λύπης παρατηροῦμεν τὴν ἔλλειψιν ταύτην καὶ εὐχόμεθα ἵνα οἱ φίλεργοι Πατρεῖς ταχέως κατανοήσαντες τὰς ὀφειλὰς τῆς καλλιεργείας τῆς μετάξης τραπῶσιν ἐπὶ ταύτην.

Δυστυχῶς ἡ ἔλλειψις καλοῦ μεταξοσπόρου, ἣτις εἶνε ἡ πρώτη βάσις τῆς σηροτροφίας, καὶ οὐ ἄνευ ἀπὸ ἐπικερδοῦς καθίσταται ἐπιζήμιος ἐπιχειρήσις ἡ μεταξοκομία, κωλύει τὴν διάδοσιν τῆς καλλιεργείας ταύτης. Σήμερον μετὰ τὰ ἀθάνατα ἔργα τοῦ Pasteur εἶνε δυνατὴ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἡ ἐπιλογὴ ὑγιоῦς σπόρου. Ἴνα ὅμως ἡ μέθοδος τοῦ Pasteur ἐφαρμοσθῇ προσηκόντως, ἀπαιτεῖται ἡ Κυβέρνησις νὰ χορηγήσῃ εἰς τινὰς τῶν κυριωτάτων σηροτρόφων καὶ εἰς τοὺς γεωργικοὺς σταθμοὺς μικροσκοπία ἀντὶ μικρᾶς τιμῆς, διδάσκουσα συγχρόνως διὰ τῶν διευθυντῶν τῶν γεωργικῶν σταθμῶν καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Σήμερον οἱ χωρικοὶ σηροτρόφοι δικαίως δυσπιστοῦντες πρὸς τοὺς πωλητὰς μεταξοσπόρου καὶ μὴ ἔχοντες μέσον πρὸς ἐξέλεγχιν τοῦτου συμφωνοῦσι μετὰ τῶν πωλητῶν, ἵνα εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ σπόρου δώσωσιν αὐτοῖς ποσοστὸν τι ἐκ τῆς παραχρησιμοποιήσεως μετάξης. Οὕτω δὲ ὁ πωλητὴς τοῦ σπόρου ἔχων ἄμεσον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν παραγωγὴν πολλῆς καὶ καλῆς μετάξης δὲν δίδει πρὸς τὸν χωρικὸν κακὸν σπόρον.

Ἡ ἐτησίᾳ ἐξαγωγή ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἶχεν ὡς ἐξῆς·

α) Κουκούλια τὸ 1890 ὀκ. 108000—τὸ 1895 ὀκ. 116000—τὸ 1896 ὀκ. 63000.

β) Μέταξα τὸ 1890 ὀκ. 10000—τὸ 1895 ὀκ. 18000—τὸ 1896 ὀκ. 22000.

Ἐκ τῆς στατιστικῆς ταύτης καταφαίνεται, ὅτι ὅσημέραι αὐξάνει ἡ ἐξαγωγή τῆς μετάξης (εἰς κλωστής), ἕνεκα τούτου δὲ ἐλαττοῦται ἡ ἐξαγωγή εἰς κουκούλια.

Ἡ μέταξα χρησιμοποιεῖται εἴτε ὡμὴ εἴτε ἐφθῇ. Ἡ ἐφθις γίνεται πλυνομένης τῆς μετάξης ἐντὸς βραστοῦ ὕδατος περιέχοντος διὰ λυσιν σάπωνος, ἀφαιρουμένης οὕτω τῆς κολλώδους ὕλης τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν ἄπλυτον μέταξαν καὶ καθισταμένης τῆς μετάξης μαλακοτέρας καὶ λαμπροτέρας.

Ἐν Πάτραις νῦν ἡ βιομηχανία τῆς μετάξης περιορίζεται ἀπλῶς εἰς κλωστής, σειρήτια, κρωσσούς καὶ εἰς τὰ μετάξινα εἶδη τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν ἐγχώριον ἐνδυμασίαν. Τοιαύτη οὖσα ἡ μεταξουργία ἐν Πάτραις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλην σημασίαν οὔτε ἐμπορικῶς οὔτε βιομηχανικῶς.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Φώτιον Κοκκινόπουλον διὰ κομψότατα καὶ ἐντεχνότατα κατεργασμένους κρωσσούς καὶ ταινιοπλέγματα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Γιαννάκην Μιχαλόπουλον διὰ τὰ πρὸς ἑλληνικὴν ἐνδυμασίαν χρήσιμα εἶδη αὐτοῦ μετ' ἐπιμελείας καὶ χάριτος κατεσκευασμένα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Εὐστ. Πετράκην.

Ἐπαινὸν εἰς τοὺς Κ. Κόκκαλην καὶ εἰς τὸν Ἀλ. Δημηκόπουλον.

στ' Ραπτική.

Αἱ Πάτραι οὖσα δευτερεύουσα πόλις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ μέγα κέντρον καταναλώσεως ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς δυσμικῆς Ἑλλάδος παρέχει εὐρὺ στάδιον ἐργασιῶν εἰς τὴν ραπτικὴν καὶ πάντας τοὺς κλάδους αὐτῆς ἥτοι τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἐκ τῶν ἐκθετριῶν ραπτικῆς ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων ἀπονέμεσθαι.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὴν Διονυσίαν Εὐσταθίου ἔχουσαν ἐργοστάσιον ραπτικῆς ἀσπρόρρουχων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐκθέσασαν ποικίλα ἀσπρόρρουχα πολλοῦ λόγου ἀξία διὰ τὴν κομψότητα καὶ κανονικότητα τῆς ἐργασίας καὶ διὰ τὸ εὖωνον αὐτῆς.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὴν Σοφίαν Νικολοπούλου ἐκθέσασαν ἀσπρόρρουχα γυναικεῖα μετὰ λαμπρῶν κεντημάτων ἀξίων ἴσως καὶ πρώτου βραβεῖου.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὴν Ἀγγελικὴν Παπαδάκη ράπτριαν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὴν Διονυσίαν Νιάρχου ράπτριαν.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὴν Ἀναστασίαν Ροδοπούλου διὰ μανδηλὸν λεπτότατα καὶ ἄριστα κεντημένον, ὅπερ παρουσιάζει καὶ τὰς δύο ὀψεις τοῦ κεντήματος σχεδὸν ὁμοίας.

Ἐκ τῶν ἐκθετριῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων γυναικειῶν:

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὴν Διονυσίαν Καλέα ἐκθέσασαν πολλὰ εἶδη γυναικειῶν ἀμφιέσεων, ἐξ ὧν ἐσθῆτα ἐξ ἐγχωρίου ὑφάσματος φέρουσιν τὸ ὄνομα Ἡρώϊς ἠγόρασεν ἡ Α. Μ. ἡ Βασιλίσσα. Τὰ ἔργα ταῦτα τῆς Διονυσίας Καλέα σπουδασάσης εἰδικῶς ἐν Παρίσις τὴν

τέχνην ἀποπνέουσι κομψότητα καὶ χάριν ἀποδεικνύοντα τελειότητα ἐν τῇ κατεργασίᾳ.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν ράπτην Π. Πανταζῆν ἐκθέσαντα γυναικεῖον ἐπενδύτην ἔργον τοῦ ραφείου αὐτοῦ κομψότατον καὶ καλῆς ἐφαρμογῆς.

Ἐκ τῶν ἐκθετῶν ἀνδρικῶν ἐνδυμασιῶν:

Πρῶτον βραβεῖον μετ' ἐπαίνου εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Παππαϊωάννου ἐμπορορράπτας ἐκθέσαντας ἀρίστης κατασκευῆς ἐνδυμασίαν χοροῦ καὶ ἔχοντας ἐμποροραπτικὸν κατὰστημα περιποιῶν τιμὴν εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν, εἰς ὃ καὶ πολλοὶ ἐξ Ἀθηνῶν παραγγέλλουσι τὰς ἐνδυμασίας αὐτῶν.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Πανταζῆν Πανταζῆν ἐκθέσαντα καλὴν ἐνδυμασίαν.

Δεύτερον βραβεῖον μετ' ἐπαίνου εἰς τὸν Ἀριστ. Μαχαίραν ράπτην ἐκθέσαντα ὡραιότατην περιβολὴν χοροῦ μικρόν τι μόνον ὑπολειπομένην τῆς τοῦ Παππαϊωάννου.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Ρηγάτους ἐμπορορράπτας.

Ἐν τῇ κλάσει ταύτῃ περιλαμβάνομεν ἀφ' ἑνὸς τὰ ἐφαπλώματα καὶ ἀφ' ἑτέρου τοὺς λαιμοδέτας.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Δημήτριον Πιτουρᾶν δι' ὡραία μεταξωτὰ ἐφαπλώματα.

Ἐπαινοὶ εἰς τὸν Διον. Πιτουρᾶν δι' ἐφαπλώματα.

Ἐν Πάτραις λειτουργοῦσι σήμερον ἐργοστάσια κατασκευάζοντα λαιμοδέτας παντὸς εἶδους ἐκ μεταξωτοῦ συνήθως τῆς Βιέννης.

Ἐπαινοὶ ἀπονέμομεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Παπαδημητρίου πιλοπώλας ἔχοντας ἐργοστάσιον λαιμοδετῶν ἐκθέσαντας λαιμοδέτας καλῶς κατασκευασμένους καὶ κομψούς, σημαντικῶς δὲ εὐωνοτέρους τῶν Ἀθηναϊκῶν, ὧν οὐδόλως ὑπολείπονται κατὰ τὴν ποιότητα καὶ χάριν.

Ἐπαινοὶ εἰς τὸν Γεωργ. Γκαλέκαν διὰ κομψοὺς λαιμοδέτας.

ζ' Πιλοποιΐα

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι οἱ ὑψηλοὶ εἰσαγωγικοὶ δασμοὶ τίκτουσι τὰς λεγομένας δασμολογικὰς βιομηχανίας, καθόσον τὰ μὲν ἄλλοδαπα βιομηχανήματα βαρέως τελωνίζονται, αἱ δὲ πρῶτα: ὕλαι μένουσιν ἀτελεῖς. Τὸ προστατευτικὸν τοῦτο σύστημα καίπερ ἴσως χρήσιμον πρὸς ἐμψύχωσιν κλάδων τινῶν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας εἰς Κράτη εὐρωστὰ οἰκονομικῶς εἶνε ἀναντιρρήτως ἀνίκανον νὰ παραγάγῃ βιώσιμον βιο-

μηχανίαν εἰς Κράτη ἀρτιπαγῇ ἀκατάρτιστα καὶ οἰκονομικῶς χωλαίνοντα οἷον ἡ Ἑλλάς. Συνήθως αἱ δασμολογικαὶ βιομηχανίαι εἰς τὰ Κράτη ταῦτα διαρκοῦσιν ὅσον καὶ τὸ δασμολόγιον, ἅμα δὲ ἐκλίπη ἡ δασμολογικὴ προστασία, καταρρέουσι μὴ δυνάμεναι νὰ ὀρθοποδήσωσιν. Οὕτω δὲ ἡ προστασία ὡς μόνον ἀποτέλεσμα ἔχει τὸν πλουτισμὸν τῶν ἰδιωτῶν τῶν κατ' ἀρχὰς ἐπιχειρούντων τὰς βιομηχανίας ταύτας· λέγω δὲ τῶν κατ' ἀρχὰς ἐπιχειρούντων, διότι κατόπιν παρουσιάζεται τοσοῦτον πλῆθος ἀπλήστων ἐπιχειρηματιῶν, ὥστε τὰ κέρδη ἐλαττοῦνται ἐπαισθητῶς. Ἡ κοινωνία δὲ οὐ μόνον κέρδος δὲν προσπορίζεται, ἀλλὰ καὶ ζημίαν· οὕτω λ. χ. ἂν ὑποθεθῇ ὅτι ἄλλοτε ὁ τελωνιακὸς δασμὸς τῶν ἀλεξίβροχων ἦτο 100,000 δρ. σήμερον ὅπου τὰ ἀλεξίβροχα κατασκευάζονται ἐν Ἑλλάδι ἐκ πρώτης ὕλης ἀτελωνίστου, τὸ Δημόσιον στερεῖται τοῦ ἐσόδου τῶν 100,000 δρ. ἐπεὶ δὲ ὅμως τὸ Δημόσιον ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ ποσοῦ τούτου, ἀναγκάζεται νὰ φορολογῇ ἄλλο τι πρᾶγμα ἴσως πρώτης ἀνάγκης. Οὕτω δὲ συμβαίνει νὰ ἐπιτείνηται ἡ ἥδη ἐν Ἑλλάδι ἐν μεγάλῳ βαθμῷ επικρατοῦσα ἀνισότης ἐν τῇ φορολογίᾳ, καθόσον παρ' ἡμῖν σχετικῶς οἱ πλοῦσιοι φορολογοῦνται ἐλαφρῶς. Ἐνῶ δὲ νῦν ἐν Εὐρώπῃ προσπαθοῦσι νὰ γενικεύσωσι τὴν προοδευτικὴν φορολογίαν, ἥτοι φροντίζουν, ὥστε ὁ ἔχων μεγαλειτέραν περιουσίαν νὰ φορολογῇται οὐ μόνον περισσότερον ἀλλὰ καὶ βαρύτερον, παρ' ἡμῖν συμβαίνει ὅλως τὸναντίον προσπαθοῦμεν νὰ εἰσαγάγωμεν τὴν φθίνουσαν φορολογίαν ἥτοι ὁ ἔχων μείζονα περιουσίαν νὰ φορολογῇται μὲν πῶς περισσότερον ἀλλ' ἐλαφρότερον.

Τοιαύτη προστατευτικὴ βιομηχανία εἶνε καὶ ἡ πιλοποιία. Αὕτη ἐξηπλώθη μεγάλως τὴν σήμερον καὶ οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ μεγάλα πιλοποιίας ἐργοστάσια ἀλλὰ καὶ ἐν Πάτραις καὶ ἐν Πύργῳ.

Τὰ ἐργοστάσια ταῦτα προμηθεύονται ἐξ Εὐρώπης τοὺς μὲν χειμερινοὺς πῖλους σχεδὸν ἐτοιμοὺς, καὶ ἀπλῶς μόνον δίδουσιν εἰς τοὺς τελευταίαν τινα ἐπεξεργασίαν, διὰ δὲ τοὺς θερινοὺς πῖλους τὴν ψιὰθην πεπλεγμένην εἰς λωρίδας εἴτε ἐκ Γαλλίας εἴτε ἐκ τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς καὶ ἀπλῶς ράπτουσιν αὐτὰ εἰς σχῆμα πῖλου. Ἐννοεῖται ὅτι οὕτως ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐργασία τοῦ πιλοποιοῦ περιορίζεται εἰς ἐλάχιστον στάδιον.

Ταῦτα λέγοντες δὲν ἰσχυρίζομεθα, ὅτι ἡ βιομηχανία αὕτη δέον ν' ἀπαγορευθῇ (ὅπερ θὰ ἐπῆρχετο ἂν τὸ Κράτος ἐφορολόγει τὴν πρώτην ὕλην ἐν τῷ τελωνείῳ βαρέως) ἀλλὰ δέον οἱ πιλοποιοὶ νὰ φροντίσωσιν νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἐν Ἑλλάδι κατεργασίαν τῶν πῖλων

φέροντες τὴν πρώτην ὕλην ὡς οἶόν τε ἀκατέργαστον. Μάλιστα δὲ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς θερινοὺς πῖλους ἡδύνατο ἡ ψάθη, ἐξ ἧς οὗτοι κατασκευάζονται, καὶ νὰ καλλιεργῇται ἐν Ἑλλάδι λ. χ. ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Παμίσου ἢ ἐν τῇ Κωπαίδι, ὁπότε ὄντως ἡ πιλοποιία ἤθελε καταστῇ τελείως ἐγχωρία βιομηχανία. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ παλαιῶν χρόνων ἐν Σίφνῳ κατασκευάζονται πρόστυχοι θερινοὶ πῖλοι (σκιάδια) ἐξ ἐγχωρίας ἐκεῖ φυομένης ψάθης.

Τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς πιλοποιίας δεικνύει ἡ ἐξῆς στατιστική.

Κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν εἰς Ἑλλάδα χειμερινοὶ πῖλοι 96000 κομμάτια—πῖλοι ψιάθινοι ἐργατῶν 315000 κομμάτια—πῖλοι ψιάθινοι καλῆς ποιότητος 11000 κομμάτια.

Κατὰ τὸ 1896 εἰσῆχθησαν πῖλοι χειμερινοὶ 35000 κομμάτια—πῖλοι ψιάθινοι ἐργατῶν 112000 κομμάτια—πῖλοι ψιάθινοι καλῆς ποιότητος 4500 κομμάτια.—Ἡ μικρὰ αὕτη εἰσαγωγή ἐτοιμῶν πῖλων δικαιολογεῖται διότι κατὰ τὸ 1896 εἰσῆχθη ὡς πρώτη ὕλη πρὸς κατασκευὴν πῖλων—πιλήματα (feutre en cloche) πρὸς κατασκευὴν χειμερινῶν πῖλων 39000 ὀκάδες—ψιάθα εἰς ταινίαν πρὸς κατασκευὴν θερινῶν πῖλων 32000 ὀκάδες.

Πρὸ τινων ἐτῶν συνέστη ἐν Ἀθήναις πιλοποιεῖον πρὸς κατασκευὴν χειμερινῶν πῖλων διὰ κεφαλαίων δύο μεγάλων τῆς Ἑλλάδος ἐπιχειρηματιῶν, τοῦ Μάτσα καὶ Βλάχκαλη, ἵνα κατασκευάζῃ ἐξ ὑπαρχῆς πῖλους ἐν Ἀθήναις. Δυστυχῶς τὸ ἐξ Εὐρώπης προσληφθὲν τεχνικὸν προσωπικὸν ἦτο ἀνίκανον, καὶ οὕτως οἱ πῖλοι κατὰ τὸν χρωματισμὸν καὶ κατὰ τὸ κολλάρισμα τοῦ πιλήματος ἦσαν ἀτελεῖς καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἐναυάγησεν. Νῦν τὰ μηχανήματα ἠγόρασεν ὁ ἐν Ἀθήναις πιλοποιὸς Πουλόπουλος, ὅστις εὐχρηθῶμεν ὅτι ἔσται εὐτυχέστερος ἐκείνων.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν πιλοποιὸν καὶ πιλοπώλην Γεώργιον Γκαλέκκιν διὰ τοὺς θερινοὺς αὐτοῦ πῖλους, ἔπαινον δὲ διὰ τοὺς χειμερινούς.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Γατοπούλους διὰ ψιαθίνους πῖλους.

Ἐπαινον εἰς τὸν Τάσιν Ἀρβανιτόπουλον διὰ πῖλους ἐξ ὑφάσματος.

Ἐπαινον εἰς τὸν Βασίλειον Γρίκιν διὰ χειμερινούς πῖλους.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὰς ἀδελφὰς Γεροπούλου διὰ κομψοὺς γυναικείους πῖλους.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Γεώργιον Γκαλέκαν διὰ γυναικείους πέλους.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΡΙΤΗ—ΕΥΔΟΥΡΓΙΑ

α' Ἐπιπλοποιία

Κλάδος σπουδαῖος τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας εἰς μεγάλην τελειότητα προαχθεὶς ἐν Ἀθήναις ἀλλὰ καὶ ἐν Πάτραις ἀρκούντως εὐ-πρόσωπος δεικνύμενος εἶνε ἡ ἐπιπλοποιία. Ἡ ἑλλειψὶς χώρου ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἐκθέσεως δὲν ἐπέτρεψεν, ὅπως πλείονα ἐκτεθῶσιν ἐπιπλά, οὐχ ἦττον καὶ τὰ ὀλίγα ἐκτεθέντα ἀρκούντως μαρτυροῦσι τὴν πρό-δον τῆς τέχνης ταύτης ἐν Πάτραις.

Πρὸς τοὺς ἐπιπλοποιοὺς νομίζομεν καλὸν ν' ἀπευθύνωμεν τὰς ἐπομένας συστάσεις.

Κυρία φροντίς τοῦ ἐπιπλοποιοῦ πρέπει νὰ εἶνε ἡ τήρησις συμμετρίας κατὰ τὰς ἀναλογίας τῶν διαφορῶν μερῶν ἐκάστου ἐπίπλου, καθόσον ἡ μεγίστη κομψότης τοῦ ἐπίπλου συνίσταται κυρίως ἐν τῇ συμμετρίᾳ τῶν γραμμῶν· εἶνε δὲ πολὺ προτιμότερον ἐπιπλον συμμετρικὸν καίπερ ἐστερημένον παντὸς κοσμήματος, ἢ ἐπιπλον ἔχον κλούσια κοσμήματα ἀλλ' ἀσύμμετρον. Δεύτερον ὀφείλουσιν οἱ ἐπιπλοποιοὶ ν' ἀποφεύγωσι τὴν καταφόρτωσιν τοῦ ἐπίπλου διὰ ξυλογλυφικῶν καὶ ἄλλων κοσμημάτων, διότι οὕτως ἀπορροφᾶται καὶ κουράζεται ἡ προσοχὴ τοῦ θεατοῦ εἰς τὰς λεπτομερείας, διαφεύγει δὲ αὐτὸν ἡ ἀπλή καὶ κομψὴ συμμετρία τῶν γραμμῶν. Τρίτον ἐπὶ τῶν ξυλογλυφημάτων ν' ἀπέχῃσι τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρὸν ν' ἀπεικονίζωσι ζῶα καὶ ἀνθρώπινα πρόσωπα, καθόσον ἡ ἀπεικόνισις τούτων οὕσα δυσχερὲς στάτη γίνεται ἀνεπιτυχέστατα καὶ μειοῖ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου ἐπίπλου, ὅπερ κατὰ τὰ λοιπὰ εἶνε καλόν. Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου δὲν βραβεύομεν τὴν κορνίζαν τοῦ Ν. Ποτηριάδου ἅτε φέρουσαν γλυφὰς ἀγγέλων ἀπειροκάλους, καίπερ κατὰ τὰ λοιπὰ κάλλιστα κατεργασμένην. Ἐπίσης δὲν βραβεύομεν τὸ ἐκ λευκοῦ ξύλου ἐρμάριον τοῦ Μποϊρδοπούλου καίπερ συμμετρικόν, ἅτε φέρον πρὸς τὰ ἄνω ἐπὶ τοῦ καθρέπτου ἀηδὴ γυναικείαν κεφαλὴν οἷονεὶ Μεδούσης καὶ δύο πλοκάμους ἀνθέων ἀκόμψους, ἅτινα πάντα ὄντα ἐπὶ τοῦ καθρέπτου προξενοῦσι κακὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν θεατὴν. Τέταρτον σημαντικὸν ἐλάττωμα τῶν ἐλληνικῶν ἐπίπλων εἶνε, ὅτι ταῦτα κατασκευάζονται συνήθως ἐκ ξύλου μὴ ἐπαρκῶς ξηροῦ καὶ πολλὰκις ῥήγνυνται εἰς διάφορα μέρη ξηραίνονμένου κατόπιν τοῦ ξύλου.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸν Χαράλαμπον Χασαπόπουλον ἐπιπλοποιὸν δι' ὥραιον τρίφυλλον ἐρμάριον καὶ διὰ κάλλιστον νιπτῆρα. Ἰδίως δὲ ἐξαίρομεν τὴν ἱκανότητα τούτου εἰς τὴν κατασκευὴν στρογγύλων γραμμῶν.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Μπουρδόπουλον ἐπιπλοποιὸν διὰ τὰ ἐκ λευκοῦ ξύλου ἔπιπλα αὐτοῦ.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Βασίλειον Μακρῆν ξυλογλύφον ἐκθέσαντα διάφορα ξυλογλυφήματα πολλὴν ἐνέχοντα τὴν κανονικότητα καὶ δεικνύοντα μεγάλην σταθερότητα χειρὸς.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἑρρίκον Μικέλην πλαισιοποιὸν διὰ τὰ ὥραια πλαίσια ἅτινα ἐξέθηκεν.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Γεώργιον Φραγκοῦλην ξυλουργὸν διὰ ξυλινὴν κυψέλην ἐν σχήματι οἰκίσκου, ἐκτιμῶντες τὴν ὥραιαν κατεργασίαν καὶ τὸ φιλοπόροdon τοῦ ἀνδρός, καίτοι διὰ τὸ κλίμα ἡμῶν εἶναι προτιμότεραι αἱ πλεκταὶ ἐκ λύγου καὶ καλάμου κυψέλαι, αἵτινες εἶναι δυσθερμαγωγοὶ καὶ ἐπομένως οὔτε τὸ θάλλπος τοῦ θέρους ἀναλύει τὰς κηρήθρας οὔτε ἡ ψυχρότης τοῦ χειμῶνος βλάπτει τὰς μελίτσας.

Πρῶτον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς τὴν σταφιδομηχανὴν τοῦ Χαράλαμπου Χασαποπούλου ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπείας συστάσης ἐκ τῶν Φ. Βοῦδ—Σ. Τριάντη—Λ. Πετροπούλου—Ε. Σταυρουλοπούλου—Ι. Ἀλεξανδροπούλου—Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἀπεφάνθη α) ὅτι θεωρεῖ τὸ μηχανήμα τοῦτο πρωτότυπον β) ὅτι εἶναι ἀρκετὰ στερεὸν διὰ τὴν ἐργασίαν δι' ἣν ἔχει προορισθῇ γ) ὅτι εἶναι τελείως χρησιμώτατον, διότι ὁ χωρισμὸς εἰς διαφόρους ποιότητας γίνεται ἐντελέστατος καὶ ἐπομένως βελτιοῖ τὴν ποιότητα, ἡ δὲ ἐργασία εἶναι οἰκονομικωτέρα, διότι καθαρίζει 1000 λίτρας περίπου τὴν ὥραν ἥτοι τριπλασίαν ποσότητα τῶν νῦν ἐν χρήσει σταφιδομηχανῶν.

Ἐνταῦθα ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῆς ὥραιας ταύτης σταφιδομηχανῆς νομίζομεν καθήκον ἡμῶν, νὰ προτρέψωμεν τὸν Ἐμπορικὸν Σύλλογον Πατρῶν, ἵνα δι' ὑπομνήματος ζητήσῃ ἐντόνως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ψήφισιν νόμου προστατεύοντος τοὺς ἐφευρέτας. Ὁ Νόμος οὗτος εἶναι ἀναγκασιότατος καὶ ὑπάρχει ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, μόνον δὲ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες στερούμεθα τοιοῦτου. Σήμερον ἐλλείπει Νόμου κινδυνεύει ἡ ὥραιότης ἐφευρέσεως τοῦ Χασαποπούλου νὰ μείνῃ ἀνεκμετάλλετος πρὸς μεγίστην βλάβην τῶν σταφιδοπαραγωγῶν. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ εὐρωπαῖοι βιομήχανοι ζητήσαντες νὰ τύχωσι διπλώματος εὐρεσιτεχνίας ἐν Ἑλλάδι, ἵνα εἰσαγάγωσι τὰς ἐφευρέσεις αὐτῶν παρ' ἡμῖν, μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσαν ὅτι ἐκπνέοντος τοῦ 19 αἰῶνος ἡ

Ἑλλάς ἡ ἀξιούσα ἐαυτὴν πεπολιτισμένον Κράτος στερεῖται Νόμου προστατεύοντος τὴν εὐρεσιτεχνίαν.

β' Κιβωτοποιία.

Ἡ ἐντὸς κιβωτίων ἀποστολὴ τῆς σταφίδος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν προὐκάλεσε τὴν ἰδρυσιν πρό τινων ἐτῶν ἐν Πάτραις δύο μεγάλων ἐργοστασίων κιβωτοποιίας. Οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀχελώου μεταφέρονται θαλασσίως εἰς Πάτρας καὶ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τεμαχίζονται διὰ πριόνων ἀτμοκινήτων καὶ κατασκευάζονται κιβώτια. Οὕτως ἐνῶ κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα 190000 ὀκάδες σανίδων πρὸς κιβωτοποιίαν, τὸ 1896 εἰσῆχθησαν μόνον 22000 ὀκάδες.

Δυστυχῶς ἡ ξύλευσις ἐν τῷ Ἀχελῷ γίνεται ἀτέχνως καὶ ἀμεθοδῶς κοπτομένων ἀπάντων τῶν δένδρων, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ἐπαρκὴς φροντίς περὶ ἀντικαταστάσεως τῶν κοπτομένων· οὕτω δὲ εἶνε φόβος μετὰ τινα ἔτη νὰ παύσῃ ἡ βιομηχανία αὕτη ἐλλείψει ξύλων, νὰ ἀποψιλωθῶσι δὲ παντελῶς τὰ νῦν παχύσκια δάση τοῦ Ἀχελώου.

Ἐπαινοῦν εἰς τὸν Γεώργιον Παππανικολάου ἔχοντα ἐργοστάσιον ἀτμοκίνητον κιβωτοποιίας.

Ἐπαινοῦν εἰς τὸν Ἰωάννην Μαυμάκην ἔχοντα τοιοῦτον ἐργοστάσιον.

γ' Βαρελοποιία.

Ἐνῶ ὅμως ἡ κιβωτοποιία κατέστη ἐγχωρία βιομηχανία, τούναντίον ἡ βαρελοποιία, ἡ ἀπαραίτητος σύντροφος τῆς οἰνοποιίας εἰς ἐλαχίστας ἐργασίας περιορίζεται, οὕτως ὥστε ἅπαντα τὰ βαρέλια τὰ ἐν Πάτραις χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν μεγάλων οἰνοποιῶν, εἰσάγονται ἐκ τῆς Τεργέστης καὶ ἐκ τῆς Βάρης τῆς Ἰταλίας. Οὕτω κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν βαρέλια ἑτοιμα ὀκάδες περίπου 600,000 (ἐξ ὧν 100,000 εἰς Πάτρας) κατὰ δὲ τὸ 1896 περίπου ὁμοίως 600,000 ὀκάδες. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν βαρελοσανίδες ἐξ ὁξείας 1,100,000 ὀκάδες, ἐξ ἄλλων ξύλων 4,600,000 ὀκάδες, τὸ δὲ 1896 ἐξ ὁξείας 1,600,000 ὀκάδες, ἄλλαι 3,100,000 ὀκάδες.

Υπάρχει ἐν Ἑλλάδι ξυλεία κατάλληλος πρὸς βαρελοποιίαν· Ἰδοὺ ζήτημα ὅπερ δὲν ἐμελετήθη εἰσέτι προσηκόντως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἔπρεπεν ἡ βαρελοποιία ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα ἀναγκαιῶς ἀκμάζει ἡ οἰνοποιία, νὰ παρέχῃ μείζον στάδιον ἐργασίας.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Ἑμμανουὴλ Κρίνον βαρελοποιόν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Πέτρον Σταυράκην.

Ἐπίσης δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Χρῆστον Κυριακόπουλον διὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκτεθέντας καλῶς κεκομμένους φελλούς.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΕΤΑΡΤΗ—ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ

α' Χρυσοχοΐα.

Ἡ διὰ μηχανῶν κατασκευὴ τῶν εἰδῶν τῆς χρυσοχοΐας γίνεται ἐν Εὐρώπῃ εὐθηνῇ καὶ καλλιτεχνικωτέρα τῆς ὑπὸ τῶν συνήθων ἐργατῶν διὰ τῆς χειρὸς συντελουμένης. Ἀλλ' ἡ ὑπὸ ἀρίστων τεχνιτῶν συντελουμένη διὰ τῆς χειρὸς ἐργασία (*travail à la main*) εἶνε πολὺ τελειότερα καὶ κομψότερα τῆς διὰ μηχανῶν· οὐχ ἦττον οἱ τοιοῦτοι τεχνῖται εἶνε σπανιώτατοι ἐν Ἑλλάδι· καὶ τὰ τοιαῦτα τεχνουργήματα πολὺ ἀκριβᾶ. Οὕτω ζεῦγος ἀργυρῶν κομβίων, ὅπερ διὰ μηχανῆς κατασκευαζόμενον κοστίζει 5 φρ. διὰ τῆς χειρὸς καλλιτεχνικῶς γινόμενον στοιχίζει 50 φρ. καὶ πλέον.

Ἐν Ἑλλάδι μηχανήματα πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων ἐλάχιστα ὑπάρχουσι, διότι οὔτε μεγάλη καταιάλωσις ὑφίσταται, καὶ τὰ μηχανήματα ταῦτα εἰσι δαπανηρά. Ἐντεῦθεν κατὰ κανόνα τὰ εἶδη τῆς χρυσοχοΐας εἰσάγονται ἐξ Εὐρώπης ἔτοιμα, μηχανικῶς κατεργασμένα καὶ ὀλίγιστα ἐργασίαι γίνονται ἐν Ἑλλάδι νέαι, περιοριζόμενων συνήθως τῶν χρυσοχόων εἰς μόνας τὰς ἐπισκευάς.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Δ. Κοντιάδην χρυσοχόον διὰ καρφίδας λαιμοδέτου ἀπλουστάτας καὶ κομψοτάτας ὡς καὶ διὰ τὰς χρυσᾶς αὐτοῦ διόπτρας ἀρίστης κατεργασίας.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἰωάν. Μπιτσόπουλον χρυσοχόον διὰ βραχιόλιον ἀργυροῦν ἐκ *filigrane*, ὅπερ ἂν εἶχεν ἐν τῷ συνόλῳ λεπτοτέραν καλαισθησίαν, ἡδύνατο καὶ πρῶτου νὰ τύχῃ βραβεῖου.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Γεώργιον Λαίνην διὰ καρφίδα κεφαλῆς ἐκ *filigrane*.

β' Ὁρολογιοποιΐα.

Ἡ κατασκευὴ ὥρολογίων ἐν Ἑλλάδι εἶνε βιομηχανία, ἥτις δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἅτε μὴ δυναμένη νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὴν ἑλβετικὴν καὶ τὴν ἀμερικανικὴν ὥρολογοποιίαν. Σημειωτέον ὅτι εἰς-

ήχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὥρολόγια, κατὰ τὸ 1890 χρυσᾷ 500 ἀργυρᾷ 1300—ἄλλα 2870—ἐγερτήρια 4500, κατὰ τὸ 1896 χρυσᾷ 410 ἀργυρᾷ 2500—ἄλλα 6100—ἐγερτήρια 4700. Μόνον δὲ ὡς διορθωταὶ ὥρολογίων δύνανται οἱ Ἕλληνες ὥρολογοποιοὶ νὰ προσφέρωσιν ὑπηρεσίαν· δυστυχῶς ὅμως αἱ ἐπισκευαὶ γίνονται κακίστα ἐν Ἑλλάδι.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Τιμολέοντα Μαχαίραν ὥρολογοποιὸν ἐκθέσαντα ὥρολόγιον μέγα δεικνύον συγχρόνως τὰς ὥρας διαφόρων πόλεων. Δὲν ἐκρίναμεν τὸ ἔργον τοῦτο ἄξιον πρώτου βραβείου, τὸ μὲν διότι πρακτικῶς ἡ σημείωσις τῶν ὥρῶν τῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ δυναμένη εὐχερέστατα νὰ ὑπολογισθῇ, ἅμα ὡς ἔχομεν ἀκριβῆ τὸν χρόνον τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν, τὸ δὲ διότι ἡ δι' ἐνὸς ἰσχυροῦ ἐλατηρίου κίνησις τεσσάρων μικρῶν ὥρολογίων εἶνε πρᾶγμα εὐχερέστατον.

γ' Ὁρειχαλουργία.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Δημήτριον Μπέλλον ὀρειχαλκῆα διὰ μέγαν κώδωνα ἐκκλησίας ἀρίστης ἡχητικότητος. Οὐχ ἥττον συνίσταμεν τῇ κατασκευαστῇ νὰ ἐπιμελῇται μᾶλλον τῆς κομψότητος τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν κωδῶνων καὶ τοῦ πλήκτρου.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Μπέλλον ὀρειχαλκῆα διὰ κώδωνα λῖαν εὐήχους.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀναστάσιον Δημόπουλον ὀρειχαλκῆα διὰ κανονικώτατα διὰ πλάνης ἐπεξεργασμένον καὶ κομψότατον ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ λαμπαδοστάτην (μανουάλι) ὅστις ἡδύνατο καὶ πρώτου νὰ τύχῃ βραβείου, ἂν μὴ ἡ βᾶσις αὐτοῦ ἦτο μικρὰ καὶ δυσανάλογος πρὸς τὸ ὅλον.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Γεώργιον Ραβάνην διὰ χαλκᾶς χύτρας καὶ χαλκοῦν ψυκτῆρα.

Δὲν βραβεύομεν τὸν ἐκθέτην ἐμβρουσλοῦ, καίπερ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπιτηδεύουσαν αὐτοῦ καὶ τὴν φιλοτιμίαν πρὸς νεωτερισμόν, καθόσον τὴν κατασκευὴν ἱατρικῶν ἐργαλείων ἐν Ἑλλάδι θεωροῦμεν ὡς ἀνεπιτυχῆ βιομηχανίαν, διότι ταῦτα ἐν Εὐρώπῃ ἀναγκαίως καὶ καλύτερα καὶ εὐωνότερα κατασκευάζονται. Συμβουλευόμεν δὲ τὸν ἐπιτήδειον τεχνίτην νὰ καταγίῃ εἰς ἄλλα καταλληλότερα τῆς τέχνης αὐτοῦ εἶδη.

δ' Σιδηρουργία

Καίπερ στέρουμένη ἡ πόλις τῶν Πατρῶν μεγάλων ἐργοστασίων

κατεργασίας τῶν μετάλλων, οἷα τὰ ἐν Πειραιεὶ ὑπάρχοντα, οὐχ ἥτον δεικνύει μεγάλας προσόδους εἰς τὴν ἐκ τῶν ἀγενῶν μετάλλων κατασκευὴν διαφόρων μικρῶν μηχανημάτων καὶ ἄλλων ὀργάνων καὶ πραγμάτων χρησίμων ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ.

Οὕτως ἐνῶ κατὰ τὸ 1890. εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα πλάστιγες κλ. 20,000 ὀκάδες, κατὰ τὸ 1896 εἰσῆχθησαν 7000 μονον.

Δὲν βραβεύομεν τὸν ἐκθέτην μυστικοῦ κλειθροῦ, καίπερ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ καὶ τὴν φιλότιμον τάσιν πρὸς ἐφευρετικότητα· διότι τὸ κλειθρον τοῦτο οὐδεμίαν ἔχει πρακτικὴν σημασίαν, ὁ δὲ τεχνίτης οὗτος ἠδύνατο νὰ ἀσχοληθῇ εἰς ἀντικείμενα ὠφελιμώτερα διὰ τὴν κοινωνίαν.

Μηχάνημα τι ἐκ ξύλου καὶ ψευδαργυροῦ ἐκτεθὲν ὡς ἐπωάστρια (coaveuse) οὐ μόνον δὲν βραβεύομεν ἀλλὰ καὶ ἀποδοκιμάζομεν. Ὁ κατασκευαστὴς ἐνῶ ἀγνοεῖ καὶ αὐτοὺς τοὺς στοιχειώδεις ὅρους, καθ' οὓς γίνεται ἡ τεχνητὴ ἐπώασις, ἀπετόλμησε νὰ ἐφεύρῃ (sic) ἴδιον εἶδος ἐπωαστρίας. Δυστυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶνε τὸ μόνον προϊόν ἐπιπολαίου θρασυτήτος τῶν Ἑλλήνων τεχνιτῶν, καθόσον οὐκ ὀλίγοι τούτων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταχέων καὶ μεγάλων κερδῶν ἐπιχειροῦσιν ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων αὐτῶν, καὶ οὕτως ἀποτυγχάνουσιν, ἐνῶ ἂν ἦσαν μετριοτέροι, θὰ εἶχον βεβαίως μικρότερα κέρδη ἀλλ' ἀσφαλῆ. Ἡ ἀπληστία αὕτη δέον συντόνως νὰ καταπολεμηθῇ ὡς καταστρεπτικὴ τῆς ἀληθοῦς καὶ σώφρονος βιομηχανίας.

Εἰς τοὺς σχετικούς τεχνίτας συνιστῶμεν τὴν μελέτην τῆς ἐψήσεως τῶν μεταλλικῶν βαφῶν, διότι ὅπως σήμερον βάφονται τὰ μέταλλα ἄνευ ἐψήσεως, λ.χ. αἱ κλῖναι, εἶνε ἀηδῆ.

Κυριώτατον ἐργοστάσιον ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῶν μετάλλων εἶνε ἐν Πάτραις τὸ τῶν υἱῶν Τριάντη, ὅπερ ὁμῶς τελεῖ ἐκτὸς συναγωνισμοῦ, ὡς ἄνω ἐδηλώθη.

Πρῶτον βραβεῖον μετ' ἐπαίνου εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Γιαννακοπούλους ἐκθέσαντας παντοειδῆ προϊόντα τοῦ ἐργοστασίου αὐτῶν ἄριστα τὴν κατεργασίαν καὶ πρακτικῶς χρησιμώτατα. Ἐκ τούτων ἐξαίρομεν ἰδίως τοὺς ψεκαστήρας αὐτοῦ τελειοτάτους καὶ ἐφαμίλλους τῶν εὐρωπαϊκῶν. Ἡ μηχανὴ ἀποπάτου, ὁ ἐκ ψευδαργύρου λουτήρ καὶ αἱ ἐκ τσιμέντου πλάκες ἐπιστρώσεως εἰσὶν ἐκθέματα πολλοῦ λόγου ἄξια. Τὰ ἐκτεθέντα κάτοπτρα, ὧν τὰ μὲν κρύσταλλα εἶνε εὐρωπαϊκά, ἡ δὲ ἀργύρωσις ἐπιτίθεται ἐν Πάτραις, διακρίνονται διὰ τὴν διαύγειαν αὐτῶν καὶ τὴν καλὴν ἀπεικόνισιν τῶν ἀντικειμένων.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Χανιώτου σιδηρουργοὺς διὰ

τελειοτάτην δεκαδικήν πλάστιγγα ἐφάμιλλον τῶν πειραϊκῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Γηλιάτη σιδηρουργοὺς διὰ καλλίστην ψαλλίδα ράπτου καὶ διὰ χαλυβδίνας κοπίδας (φαλτσέτας) πρὸς χρῆσιν τῶν ὑποδηματοποιῶν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν Κωνσταντινόπουλον σιδηρουργόν διὰ τὰ εὐρωπαϊκοῦ σχεδίου κλεῖθρα τοῦ ἐργοστασίου αὐτοῦ κάλλιστα ὄντα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Χρήστον Σκουινόπουλον σιδηρουργόν διὰ καλῆς ποιότητος σιδηρᾶν κλίνην, ἃν καὶ ἐν γένει ἡ κλινοποιεῖα ἀπὸ ἀπόψεως κομψότητος καὶ πολυτελείας κατὰ πολὺ ὕστερεϊ τῶν λοιπῶν παραπλησίων τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Νικόλαον Παντελόπουλον ἐκθέσκαντα μηχανήμα μετὰλλινον χρήσιμον πρὸς διατρύπησιν τῶν πλαγίων παραστάδων τῶν ἐξωφύλλων τῶν παραθύρων, ἵνα τεθῶσι τὰ μικρὰ ξύλα τὰ σχηματίζοντα τὰς γρύλλιας εἰς τὰ λεγόμενα γαλλικὰ παράθυρα. Εἰς τὸν φιλόπονον καὶ φιλοπρόοδον κατασκευαστὴν δὲν ἀπονέμομεν μείζον βραβεῖον, διότι ἡ λειτουργία τοῦ μηχανήματος εἶνε πως βραδεῖα, καὶ ἐπομένως ἡ διαφορὰ ἡ χρονικὴ μεταξὺ διατρυπήσεως διὰ τῆς μηχανῆς καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἐλαχίστη.

Ἐπαινῶν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Μουδάκη διὰ κλωθοὺς κομπούς.

Ἐπαινῶν εἰς τὸν Μεγακλῆν Φωτόπουλον διὰ πέταλα.

Ἐπαινῶν εἰς τὸν Γεώργιον Βακαλόπουλον διὰ φανὸν σιδηροδρόμου, ὑδροχόην ἐκ ψευδαργύρου κομποῦ σχήματος καὶ σίφωνα νεροχύτου.

Ἐπαινῶν εἰς τὸν Σταῦρον Θεοδοσόπουλον διὰ σιδηρᾶν κλίνην.

Ἐπαινῶν εἰς τοὺς Σπυρίδην καὶ Τασόπουλον διὰ καρφοβελόνας.

Ἐπαινῶν εἰς τὸν Γεωρ. Παππανικολάου διὰ καρφοβελόνας.

Ἐπαινῶν εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν Κωνσταντινόπουλον διὰ σιδηροῦν μαγειρεῖον. Τοῦτο δὲν κρίνομεν ἄξιον μεγαλειτέρου βραβεῖου, διότι φέρει τὸ τεχνικὸν ἐλάττωμα, ὅτι ἡ ἄνω πλάξ εἶνε ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου, ὅστις ταχέως καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐκ χυτοσιδήρου, ὅστις ἀντέχει εἰς τὸ πῦρ. Ἀκομφοὶ δὲ καὶ κακῶς κατειργασμένοι εἶνε καὶ αἱ ἐσχάραι αὐτοῦ. Ἐν γένει δὲ συμβουλευόμεν τὸν τεχνίτην τοῦτον, οὐτινος ἀνομολογοῦμεν τὴν μεγάλην ἱκανότητα, ν' ἀπέχῃ τῆς κατασκευῆς μαγειρείων, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν μεγάλη κατανάλωσις τοῦ εἵδους τούτου οὔτε ἐν Πάτραις οὔτε ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι δύναται νὰ γείνη, καὶ ἔνεκα τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος καὶ ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀξίας τῆς μηχανῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κα-

τασκευὴ τοιούτων μαγειρείων ἀπαιτεῖ τεχνικὰ μέσα, ἅτινα δὲν διαθέτουσιν εὐκόλως οἱ ἐν Πάτραις σιδηρουργοί.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΠΕΜΠΤΗ — ΚΕΡΑΜΟΥΡΓΙΑ

Ἐγγύτατα τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν καὶ πρὸς τὸ βόρειον αὐτῆς πλευρὸν ὑπάρχει μέγας λόφος ἀπαρτιζόμενος ὁλόκληρος ἐκ πηλοῦ ἀρίστης ποιότητος μὴ περιέχοντος οὐδὲ κόκκον ἄμμου, ὅστις εἶνε καταλληλότερος πρὸς κατασκευὴν διαφόρων εἰδῶν κεραμικῆς. Ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἦσαν ἀνέκαθεν ἐγκατεστημένα τὰ κεραμεῖα τῶν Πατρῶν. Πρὸ χρόνων μάλιστα καὶ ἀλλοδαπή τις ἐταιρεία εἶχε προτείνει νὰ ιδρύσῃ ἐκεῖ ἐργοστάσιον μέγα κεραμοποιίας καὶ εἶχον γείνει μαστεῦσις τῶν πέριξ καταδείξασαι τὴν ἀρίστην ποιότητα τοῦ πηλοῦ.

Σήμερον πλὴν ποικίλων ἄλλων ἀγγείων κατασκευάζονται ἐκεῖ καὶ ἐπίπεδοι κέραμοι κατὰ τὸ γαλλικὸν σύστημα. Αὗται ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα ὅτι εἶνε ἐλαφρότεροι τῶν συνήθων κυρτῶν κεράμων, καὶ ὅτι δὲν ἔχουσι ἀνάγκην σаниδώματος ἐπὶ τῆς στέγης, ἀλλὰ τοποθετοῦνται ἐπὶ ἀπλῶν τινῶν ξύλων ἀπεχόντων ἀλλήλων ὅσον τὸ πλάτος τῆς κεράμου. Αἱ κέραμοι αὗται ἀρίστα κατασκευασμένοι καὶ ἐφ' αὐτοῖς τῶν γαλλικῶν οὐ μόνον ἐν Πάτραις καταναλίσκονται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξάγονται. Ὅμως καὶ ἐξαγωγή εἰς Γαλλίαν ἡδύνατο νὰ γείνη (σημειωτέον ὅτι ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ χρησιμοποιοῦνται πρὸς στέγασιν πλάκες σχιστολίθου), ἂν ἐγίνετο ἐνέργεια ἐκεῖ. Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι οὔτε ἡ Κυβέρνησις οὔτε οἱ ἰδιῶται ἐφρόντισαν, νὰ ιδρύσωσι σοβαρὸν τι καὶ ἄξιον τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ σύστημα τῶν λεγομένων *commis voyageurs*, οὕτω δὲ πολλὰ ἄξια λόγου ἐλληνικὰ προϊόντα μένουσιν ἐν Εὐρώπῃ ἀγνώστα ἢ ἥκιστα διαδεδομένα.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν ἐξ Εὐρώπης (τὰ $\frac{3}{4}$ ἐκ Γαλλίας) κέραμοι, τοῦθλα καὶ σωλῆνες 785000 κομμάτια, τὸ δὲ 1896 (τὸ $\frac{1}{2}$ ἐξ Ἰταλίας) 115000 κομμάτια.

Μετὰ λύπης παρετηρήθη ἡ ἔλλειψις ἐν τῇ ἐκθέσει πίθων καλῶς κατασκευασμένων καὶ ἐχρισμένων ἐσωτερικῶς διὰ καλῆς ἀλοιφῆς. Τοιούτων πίθων ὡς καὶ ἄλλων ἀγγείων γίνεται μεγάλη εἰσαγωγή ἐξ Εὐρώπης. Οὕτω κατὰ τὸ 1890 εἰσῆχθησαν 512000 ὀκάδες κατὰ δὲ τὸ 1896 ὀκάδες 318000.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Γεώργιον Ρηγόπουλον διὰ κέραμους. Δεύτερον βραβεῖον εἰς ἀδελφοὺς Ροζάλους διὰ πινάκια, λαγήνους.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Ἀριστ. Ψιλιάκον κεραμέα διὰ πῆλινα ἀρχιτεκτονικὰ κοσμήματα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Δελέρμαν διὰ κατεργασίαν μαρμάρων.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἰωάννην Καθρέπταν μαρμαρογλύφον διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα θυρεὸν φέροντα τὸ ἔμβλημα τῆς Β. Ε. Π. σχεδιασθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς τῶν Πατρῶν ἀρχιτέκτονος κ. Θάλη.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΕΚΤΗ.—ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τοὺς Ἀθανάσιον Αἰσορίτην καὶ Ἰωάννην Δημόπουλον ἔχοντας τὸ Φωτογραφεῖον ὁ Παρθενῶν, ἐκθέσαντας δὲ καλλίστας φωτογραφίας.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Σακελλαρόπουλον φωτογράφον.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Διονύσιον Παρλαπᾶν φωτογράφον.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς Κούκουαν καὶ Γιαννῖκον κοσμηματογράφους διὰ τὰ σχετικὰ αὐτῶν ἐκθέματα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ι. Διακίδην λιθογράφον.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἡρακλέα Εὐμορφόπουλον τυπογράφον διὰ τὸ καλῆς τυπογραφικῆς τέχνης διάγραμμα τῆς ἐκθέσεως. Σημειωτέον ὅτι ἡ τυπογραφία ἐν Πάτραις μὴ εὐρίσκουσα εὐρὺ στάδιον ἐργασίας μικρὰς ἐποίησατο σχετικῶς προόδους. Ὡσαύτως καὶ ἡ βιβλιοδετικὴ παρουσιάζει μεγάλας ἀτελείας ἀκριβῶς διότι καὶ αὕτη ἐλαχίστας ἐργασίας ἔχει, καθόσον σχεδὸν ἅπαντα τὰ βιβλία τῆς ὁπωσοῦν πολυτελείας βιβλιοδετοῦνται ἐν Ἀθήναις.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΕΒΔΟΜΗ —ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Ν. Διδάχον φαρμακοποιὸν διὰ τὰς κάψας αὐτοῦ τὰς περιεχούσας δύσσομα ἔλαια, καθόσον αὗται πληροῦσι σπουδαίαν ἀνάγκην τῆς καταναλώσεως. Τῶν καψῶν τούτων γίνεται ἐξαγωγή καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ζεβερίνον ὀδοντοίατρὸν διὰ διάφορα ἐκθέματα ὀδοντοιατρικὰ.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Β. Δαδιώτην διὰ φαρμακευτικούς οἶνους.

» » » Ν. Βενετσανόπουλον » »

Ἐπαινον εἰς τὸν Κολαίτην διὰ τὰ ὀρθοπεδικὰ αὐτοῦ ἦτοι πόδα καὶ στηθόδεσμον.

Καὶ ἀναγνωρίζομεν μὲν τὴν μεγάλην ἱκανότητα τοῦ τεχνίτου τούτου, ἀλλὰ προτρέπομεν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπέροχον αὐτοῦ ἱκανότητα χρησιμοποίησιν εἰς ἔργα πρακτικῶς χρησιμώτερα. Ἡ κατασκευὴ τῶν ὀρθοπεδικῶν ὀργάνων γιγνομένη ἐν Εὐρώπῃ ἐν εἰδικαῖς ἐργαστασίαις ὑπὸ τὴν τεχνικὴν διεύθυνσιν ἐντελῶς εἰδικῶν ἀνδρῶν καὶ κατὰ τὰ ὑποδείγματα εἰδικῶν καὶ ἐξόχων ἱατρῶν εἶναι καὶ ἔσται ἀείποτε κρείττων τῆς ἐν Ἑλλάδι γινομένης. Ἀφ' ἑτέρου ἡ μεγάλη τιμὴ τῶν ὀργάνων τούτων καὶ ἡ σχετικῶς μικρὰ κατανάλωσις ἐν Ἑλλάδι καθιστῶσιν οἰκονομικῶς ἐπιζήμιον τὴν ἐνταῦθα κατασκευὴν τοιούτων. Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι, ἂν ἐβραβεύομεν τὸν Κολαίτην διὰ πρῶτον βραβεῖον, ἠθέλομεν ἐν γνώσει βλάψει αὐτὸν συντελοῦντες εἰς ἐπίρρωσιν τῆς ἰδέας παρ' αὐτῷ ὅτι ἡ κατασκευὴ ὀρθοπεδικῶν ὀργάνων δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν Ἑλλάδι.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΟΓΔΟΝ.—ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Σεραφεῖμ Κυριώτην ἔχοντα ἄτμοκίνητον βαφεῖον ἐν Πάτραις ἐκθέτην κάλλιστα βεβαμμένων νημάτων διαφόρων ἀποχρώσεων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Χρ. Παπαθεοδώρου ἔχοντα μῦλον τριβῆς χρωμάτων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Δημ. Ἀνδρικόπουλον ἔχοντα μῦλον τριβῆς χρωμάτων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Ν. Γκούσιον διὰ μελαίνας βαφὰς ὑποδημάτων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Α. Οἰκονομόπουλον διὰ βερνίκια ὑποδημάτων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Α. Ἀτσάβακον διὰ βερνίκια ὑποδημάτων.

Ἐπαινον εἰς τὸν Χρ. Δουβανᾶν διὰ τρύγα κρυσταλλικὴν.

Ἐπαινον εἰς τὸν Ἀθανάσιον Ἀναγνωστόπουλον διὰ ἰλλύχνια (λουμίνια).

Ἐπαινον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Μικρούτσικον διὰ ἰλλύχνια (λουμίνια).

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Νικόλαον Ἀγγελόπουλον κηροπλάστην διὰ τὰς κάλλιστα κατεργασμένας λαμπάδας αὐτοῦ.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Γ. Α. Παναγιωτόπουλον κηροπλάστην διὰ διάφορα εἶδη κηροπλαστικῆς.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΕΝΑΤΗ —ΤΕΧΝΙΤΑ ΑΝΘΗ.—ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Κ. Δημητρακόπουλον ἐκθέτην ἀρίστων τεχνιτῶν ἀνθέων.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Β. Σακελαρόπουλον διὰ τεχνιτὰ ἄνθη.

» » εἰς τὸν Κ. Φεφέν » »

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Κοντοπαναγόπουλον διὰ μουσικὰ ἔγχορδα ὄργανα.

*Ἐπαινον εἰς τὸν Ἰωάννην Φινόπουλον διὰ μουσικὰ ὄργανα.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΕΚΑΤΗ —ΚΑΠΝΟΣ

Καπνὸς ἐν Πάτραις δὲν καλλιεργεῖται, ἀλλ' εἰσάγεται ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ἐπομένως οἱ πατρινοὶ καπνοπῶλαι περιορίζονται εἰς τὴν ἀνάμιξιν καὶ τὴν κοπὴν τοῦ καπνοῦ, ἥτις καὶ αὕτῃ δὲν γίνεται πολὺ καλή, διὰ τοῦτο δὲ πολλάκις εἰσάγεται καπνὸς κεκομμένος ἐκ Πύργου.

*Ἐπαινον εἰς τὸν Δημήτριον Σοῦλον καπνοπώλην

» εἰς τὸν Ἰωάν. Παναγιωτόπουλον »

» εἰς τὸν Μαρκέτον »

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀν. Καραβαγγέλην διὰ ταμβάκον λίαν εὖοσμον.

*Ἐπαινον εἰς τὸν Μεγακλῆν Ραβαζούλαν διὰ ταμβάκον.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ.—ΣΤΑΦΙΣ

Ἡ ἔκθεσις ἀποφασισθεῖσα κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ἀνοιχθεῖσα ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου μετὰ τὴν προκήρυξιν δὲν παρείχεν εὐκολίαν εἰς τοὺς παραγωγοὺς σταφίδος, ὅπως ἐκθέσωσι τοιαύτην. Οὕτω δὲ πλὴν τοῦ κ. Ἀμβουργερ οὐδεὶς ἄλλος ἐξέθηκε σταφίδα. Ἐντεῦθεν οἱ ἑλλανοδίκαὶ νομίζουσιν ὡς ἐπιβαλλόμενον αὐτοῖς ν' ἀπόσχωσι πάσης κρίσεως ἐπὶ τῆς σταφίδος πεπεισμένοι ὅτι κατὰ τὴν μέλλουσαν πελοποννησιακὴν ἔκθεσιν, ἥτις ὡς εἰκὸς προκηρυχθήσεται ἐγκαίρως, θέλει πλουσίως ἀντιπροσωπευθῇ ἡ σταφίς, ἐπαινοῦσιν ὁμῶς τὴν προθυμίαν τοῦ κ. Ἀμβουργερ πρὸς ἔκθεσιν.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ.—ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Νικόλαον Κυριακόπουλον ζαχαροπλά-

στην διὰ τὰ παντοδαπὰ γλυκίσματα αὐτοῦ καὶ ἰδίως διὰ τὰ ἄριστα αὐτοῦ ζαχαρᾶτα.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Παῦλον Βουρδέρην ἐκθέτην ποικιλοτάτων γλυκισμάτων ἐξαίροντες τὰ κάλλιστα αὐτοῦ bonbons.

Ἐπαινον εἰς τὸν Περικλῆ Τσουκαλᾶν ζαχαροπλάστην διὰ σακχαροπήκτους καρπούς.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀναστάσιον Ἀγγουρόπουλον ἔχοντα ἐργοστάσιον χαλβάδων ζαχαροπήκτων καὶ λουκουμίων ἐκθέτην τῶν προϊόντων τούτων τοῦ ἐργοστασίου αὐτοῦ.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Τσουρῆ διὰ τὸν ἐκ σταφιδίνης χαλβᾶν αὐτῶν καὶ τὰ κάντια.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ.—ΕΔΩΔΙΜΑ

Τὸ εὐχραές τῆς Ἑλλάδος κλίμα παρέχει εἰς τὰ ἐγχώρια ἐδώδιμα φυσικὴν λεπτότητα γεύσεως οὐ τὴν τυχοῦσαν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ τέχνη ἐν πολλοῖς καθυστερεῖ τῆς φύσεως οὕτως, ὥστε ὀλίγιστα τῶν ἐδωδίων τῶν παρασκευαζομένων ἐν Ἑλλάδι δύνανται νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὰ εὐρωπαϊκά.

Ἀλλὰ καὶ αἱ τιμαὶ τῶν ἐλληνικῶν ἐδωδίων εἰσὶ λίαν ὑψηλαί. Οὕτω λ. χ. ἐν Εὐρώπῃ ἐν χιλιόγραμμον (312 δρ.) βουτύρου πρώτης ποιότητος τιμᾶται 2 ½ φρ. ἐνῷ παρ' ἡμῖν ἡ ὁκᾶ τοῦ πρώτης ποιότητος βουτύρου εἶνε ἄνω τῶν 5 δρ. Τὸ χιλιόγραμμον τοῦ κοινοῦ χοιρομηνίου τιμᾶται ἐν Εὐρώπῃ τὸ μὲν ἄβραστον μετὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν ὀστέων 2 φρ. τὸ δὲ βρασμένον ἥτοι ἄνευ ὀστέων καὶ δέρματος 4 φρ., ἐνῷ παρ' ἡμῖν τὸ μὲν ἄβραστον τιμᾶται 5 δρ. ἡ ὁκᾶ, τὸ δὲ βρασμένον 12 δρ. καὶ δὴ τὸ ἐγχώριον τὸ ὄν χειρίστης ποιότητος. Ἡ ἀρίστη μορταδέλλα τῆς Βολωνίας τιμᾶται 2 ½ φρ. τὸ χιλιόγραμμον, ἐνῷ παρ' ἡμῖν τὰ χερίστα ἐγχώρια σαλτσιτσότα τιμῶνται 6 δρ. ἡ ὁκᾶ.

Μὴ εἴπη δέ τις, ὅτι αἱ τιμαὶ αὗται ἐν Εὐρώπῃ εἰσὶν εἰς χρυσᾶ φράγκα, ἐνῷ παρ' ἡμῖν εἶνε εἰς χάρτινα ἄρα ἀνώτερα, διότι αἱ τιμαὶ τῶν εἰδῶν τούτων ἦσαν αἱ αὗται καὶ πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ διαρκούσης ταύτης. Εἶνε λοιπὸν ἀπόλυτος ἀνάγκη, ἵνα ἡ ἐλληνικὴ βιοτεχνία καὶ γεωργία μεταχειρισθῇ τὰ μέσα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐν Εὐρώπῃ κατέστησαν τὰ κοινότερα ἐδώδιμα εὐωνα.

Δυστυχῶς ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία τέλεον παρ' ἡμῖν παραμελήθησαν. Τοῦτο δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν ἀβελτηρίαν τῶν προ-

τέρων ἑλληνικῶν κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐπιζητεῖ πανταχοῦ τὸ ταχὺ καὶ μέγα κέρδος μὴ ὀρρωδῶν πρὸ τῶν παραβολωτάτων ἐπιχειρήσεων, ἵνα τύχη τοῦτου. Διὰ τοῦτο οἱ εὐφυστάτοι τῶν ἑλλήνων ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἡ δὲ γεωργία παρημελήθη. Τότε δὲ μόνον οἱ Ἕλληνες ἐστράφησαν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου καὶ εὐτυχοῦς μεθοδικότητος εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ὅταν ἡ γεωργία ἐφάνη δυναμένη νὰ πορίσῃ ταχέα καὶ ἄφθονα κέρδη ὅμοια πρὸς τὰ τῆς ἐμπορίας. Οὕτως ἐξηγεῖται ἐν Ἑλλάδι ἡ ταχίστη ἐξάπλωσις καὶ τελειοτάτη καλλιέργεια τῆς σταφίδος. Αἱ εὐφοροὶ πεδιάδες τῆς Ἀμαλιάδος καὶ τοῦ Πύργου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔμενον σχεδὸν ἀκαλλιεργῆτοι, χωρὶς οἱ ὄρεινοὶ κάτοικοι τῶν Καλαβρύτων καὶ τῆς Γορτυνίας νὰ κατέλθωσι καὶ καλλιεργήσωσιν αὐτάς. Μολὶς ὅμως διεδόθησαν ἀνὰ τὰ χωρία τῆς Γορτυνίας καὶ τῶν Καλαβρύτων τὰ μεγάλα κέρδη, ἅτινα ἔφερον οἱ σταφιδῶνες, ἀμέσως οἱ χωρικοὶ ἐγκατέλιπον τὰ ὄρεινὰ αὐτῶν χωρία καὶ κατῆλθον εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀμαλιάδος καὶ τοῦ Πύργου, ὡς ἐντὸς εἰκοσαετίας μετέβαλον αὐτόχρημα εἰς κήπους. Σήμερον ἡ Μανωλάς, ἡ Γαστούνη, ἡ Πηνεῖα καίπερ ἔχουσαι ἀρίστους ἀροσίμους γαίας κάκιστα καλλιεργοῦνται. Καὶ ὅμως καὶ χεῖρες ὑπάρχουσι, διότι οἱ ὄρεινοὶ χωρικοί, οἵτινες ἄλλοτε ἐπὶ τῆς εὐτυχοῦς περιόδου τῆς σταφίδος κατήρχοντο καὶ ἐκαλλιεργοῦν τοὺς σταφιδῶνας, σήμερον μένουσιν ἀργοί. Καὶ οὔτε εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ἡ καλλιέργεια τῶν κτημάτων τούτων δὲν ἀποφέρει τι κέρδος· ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἀποφέρει κέρδη, οἷα ἡ σταφὶς ἀπέφερεν ἄλλοτε.

Δυστυχῶς καὶ ὁ κλάδος οὗτος τῆς γεωπονίας ἦτοι ἡ σταφιδοκομία ὑπέστη μέγιστον κλονισμόν καὶ φθισιν σήμερον. Ἡ ἔνεκεν ἀπρόοπτου καὶ προσωρινοῦ περιστατικοῦ ἦτοι τῆς φυλλοξήρας ἐν Γαλλίᾳ ἐπελθοῦσα ἔκτακτος ζήτησις ἐν Γαλλίᾳ (οὕτω κατὰ τὸ 1890 ἡ Γαλλία εἰσέγαγεν ἐξ Ἑλλάδος 90,000,000 ἐνετ. λίτρ. ἐνῶ κατὰ τὸ 1895 μόνον 4,000,000 καὶ κατὰ τὸ 1896 πάλιν 23,000,000 λίτρας) καὶ ἡ συνεπιεία ταύτης μεγίστη αὐξήσις τῶν τιμῶν ἐξελήφθη ὑπὸ τοῦ σταφιδικοῦ κόσμου ὡς τακτικὴ κατὰστασις ὀφειλομένη εἰς τὰ σπάνια προτερήματα τῆς σταφίδος καὶ ἠὔξησεν ὑπερμέτρως τὴν παραγωγὴν. Ὅταν ὅμως ἐξέλιπεν ἡ ἔκτακτος ἐκείνη αἰτία, τὰ πράγματα ἐπανῆλθον εἰς τὸν φυσικὸν αὐτῶν ροὺν καὶ ὑπαρχούσης ὑπερμέτρου παραγωγῆς καὶ ἐλαφρᾶς ζητήσεως αἱ τιμαὶ σημαντικῶς ἐξέπεσον (ἐνῶ μέχρι τοῦ 1880 ἡ ἐτήσια παραγωγὴ ἦτο ἐλάσσων τῶν 200,000,000 λίτρων, σήμερον ὑπερβαίνει τὰ 300,000,000 λίτρων, ἐν ᾧ ἡ κατανά-

λωσις τῆς Ἀγγλίας, ἥτις εἶνε ἡ μόνη σταθερά, περιστρέφεται ἐτησίως περὶ τὰ 100,000,000 λίτρων). Ἐννοεῖται ὅτι σήμερον εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος μεγάλης ζητήσεως τῆς σταφίδος ἄνευ ἐκτάκτου τινὸς περιστατικοῦ, ὅπερ ὁμως ἔνεκα τοῦ ἐκτάκτου θέλει εἶνε καὶ προσωρινὸν (οὕτω λ. χ. ἡ Ρωσσία ἥτις κατὰ τὸ 1890 εἰσήγαγε 800,000 λίτρας σταφίδος, κατὰ τὸ 1895 εἰσήγαγε 54,000,000 καὶ κατὰ τὸ 1896 εἰσήγαγε 82,000,000, ἀλλὰ νῦν διὰ τῶν βαρέων εἰσαγωγικῶν δασμῶν ἡ εἰσαγωγή θέλει περιορισθῇ).

Οὕτω λοιπὸν ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος θέλει πάθει ὅ,τι ἔπαθε κατὰ τὸν πόλεμον τῶν βορείων καὶ νοτίων Ἀμερικανῶν ἡ καλλιέργεια τοῦ βαμβάκος ἐν Ἑλλάδι. Ἐπειταθεῖσα ὑπερμέτρως ἔνεκα τῆς μεγάλης ζητήσεως καὶ τῶν ὑπερόγκων τιμῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον περιεστάλη κατόπιν. Ἀλλ' ὅπως ἡ βαμβάκοφυτεία δὲν ἐξέλιπε τέλεον ἐν Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος θέλει ἐξακολουθῇ ὑφισταμένη ἐν στενωτέρῳ κύκλῳ.

Ἐκ τῶν ἐκθετῶν εἰδῶν φυραματοποιίας, ἅτινα φθάνουσιν εἰς τοιαύτην τελειότητα ἐν Πάτραις, ὥστε εἶνε τὰ πρωτεύοντα τῆς Ἑλλάδος, γίνεται δὲ καὶ ἐξαγωγή εἰς τὴν Ἱταλίαν, ἀπονέμομεν τὰ ἐπόμενα βραβεῖα.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Δ. Κοντοπαῆνον ἔχοντα μέγα ἐν Πάτραις ἀτμοκίνητον ἐργοστάσιον φυραματοποιίας.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὸν Θάνον Σταμπολόπουλον ἔχοντα μικρότερον τοῦ πρώτου ἀτμοκίνητον ἐργοστάσιον.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Βασιλείου ἔχοντας ἐργοστάσιον κατασκευῆς τυρίων καὶ βουτύρου ἐν Πάτραις καὶ ἐν Μανωλάδι ἐκθέσαντας δὲ ἀρίστους τὴν γεῦσιν τυροὺς καὶ ἐκλεκτότατον βούτυρον. Εἰς τοὺτους συνιστῶμεν νὰ ἰδρύσῃσι τὸ τυροκομεῖον αὐτῶν ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους, διότι μόνον ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ λίαν ταπεινὴ θερμοκρασία ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς ζύμωσιν τοῦ τυροῦ.

Σημειωτέον ὅτι ἐξ Ἑλλάδος ἐξάγεται ἀρκετὸς τυρὸς. Οὕτω κατὰ τὸ 1896 εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα τυρὸς 50,000 ὀκάδων, ἐξήχθη δὲ κυρίως εἰς τὴν Ἱταλίαν 240,000 ὀκάδες, ἐνῶ κατὰ τὸ 1895 εἶχον ἐξαχθῇ 365,000 ὀκάδες.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τοὺς Σπηλιωτόπουλον καὶ Ζῆκον ἀλαντοποιοὺς ἐκθέσαντας χοιρομήρια καὶ ἄλλα εἶδη ἀλαντοποιίας τεχνικῶς κατεσκευασμένα καὶ εὐγευστα.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Γεώργιον Γεωργόπουλον δι' ἑλαῖον ἄριστον τὸ χρῶμα καὶ τὴν γεῦσιν.

"Επαινον εἰς τὸ ἀτμοκίνητον ἐλαιοτριβεῖον τοῦ Βασιλείου Ποτοῦ.

"Επαινον εἰς τὸ ἀτμοκίνητον ἐλαιοτριβεῖον τοῦ Σπήλιου Γαζελᾶ.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ—ΟΙΝΟΙ

"Ενεκα τῆς κλιματολογικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος οἱ οἶνοι οἱ περιέχοντες μείζον ποσὸν οἰνοπνεύματος ἢτοι οἱ γλυκεῖς καὶ γλυκάζοντες (ἐπιδόρπιοι vins de dessert κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν φρασεολογίαν) δύνανται εὐκόλως νὰ διατηρηθῶσιν. Ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐκτεθειμένα εἰς τὸν ἥλιον ὅσον χρόνον ἀπαιτεῖται τὰ βαρέλια τοιούτων οἶνων ὠριμάζουσι κάλλιον, ὥς ἤδη διδάσκει ὁ παλαιὸς Ἕλλην συγγραφεὺς Ἀθήναιος. Τοῦναντίον οἱ αὐστηροὶ οἶνοι πράμνιοι, κοινῶς μπροῦσκοι, κατὰ δὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν φρασεολογίαν ἐπιτραπέζιοι (vins de table) ἅτε φυσικῶς περιέχοντες μικρότερον ποσὸν οἰνοπνεύματος δυσχερῶς διατηροῦνται ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ἔνεκεν ἐλλείψεως μέσων τῶν οἰνοποιῶν δὲν ὑπάρχουσι καὶ αἱ βαθεῖαι καὶ κατὰλληλοι οἶναποθῆκαι αἱ ἀπαντῶσαι ἐν Εὐρώπῃ. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲ Ἕλληνες εἶχον οἶναποθήκας εἰς μέγα βάθος γῆς καὶ ψυχροτάτας· μνημονεύει μάλιστα ὁ Ἀθήναιος, ὅτι ἐν Κιμῳλφ ὑπῆρχον βαθεῖαι σκαπταὶ ἀποθῆκαι, ἐν αἷς ἡ πλήρης θερμοῦ ὕδατος εἰσαγομένη ὕδρις ἐξήρχετο ψυχροτάτη ὥσει τεθεῖσα ἐντὸς χρόνος.

Ἐν γένει δὲ οἱ οἶνοι οἱ περιέχοντες μικρὸν ποσὸν οἰνοπνεύματος καὶ ἐν τοῖς θερμοῖς καὶ ἐν τοῖς ψυχροῖς κλίμασι δυσκόλως διατηροῦνται ἄνευ ἰδιαίτερας μερίμνης, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐπενοήθησαν διάφοροι μέθοδοι πρὸς διατήρησιν τοῦ οἴνου, ὧν τελευταία εἶνε ἡ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ.

Πρὸς διατήρησιν τῶν ἐπιτραπέζιων οἶνων (ἐνίοτε δὲ σπανιώτατα καὶ τῶν ἐπιδορπίων) ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι ἡ συνήθεια τῆς ἀναμίξεως ῥητινῆς ἐν τῷ οἴνῳ ἐν ποικίλαις ἀναλογίαις (οὕτω λ. χ. ἐν Ἀθήναις μέχρι 8 0/0). Ὁ δὲ ῥητινίτης οἶνος κατέκτησεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὁλόκληρον τὸ ἐλληνικὸν κοινόν, ὥστε τοῦτο προτιμᾷ αὐτὸν παντὸς ἄλλου ἐλληνικοῦ οἴνου. Ἡ ἀνάμιξις τῆς ῥητινῆς ἐν τῷ οἴνῳ παρουσιάζεται ὡς συνήθεια ἐν Ἑλλάδι ἤδη κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μ. Χ. Ὁ τότε περιβόητος πρέσβυς τοῦ Πάπα Luidprand μεταβαίνων εἰς Κων(σταντινὴν καὶ διελθὼν διὰ τῆς Ἑλλάδος τὸ 968 ἀναφέρει μετ' ἀγανακτῆσεως, ὅτι οἱ μὲν διάσημοι οἶνοι τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος οἶον ὁ Θάσιος, ὁ Λέσβιος, ὁ Χίος δὲν ὑφίσταντο πλέον, ἀντ' αὐτῶν δὲ κατεσκευάζετο μόνος ὁ κακόγευστος ῥητινίτης. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαιό-

τητι φαίνεται ὅτι κατεσκευάζετο ρητινίτης· καὶ ὅπερ περιεργότατον ὁ ρητινίτης κατεσκευάζετο ἐν μεγάλῃ ποσότητι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Γαλλίᾳ τιθεμένης τῆς ρητίνης πρὸς συντήρησιν τοῦ οἴνου, ὅστις ὑφίστατο ἐκεῖ συχνὰ ὀξύνισιν ἕνεκα τοῦ ἁώρου τῶν σταφυλῶν (*). Καὶ οἱ Ρωμαῖοι δὲ αὐτοὶ ἐγίνωσκον τὸν ρητινήτην οἶνον ὑπὸ τὸ ὄνομα vinum resinatum ἐξ οὗ τὸ παρ' ἡμῖν σήμερον ὄνομα ρετσινάτο. Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει σήμερον ὁ λεγόμενος vin de copeaux ὅστις γίνε-
ται τιθεμένων ἐντὸς τοῦ οἴνου τεμαχίων ξύλου ἐλάτης.

Τὸν τρόπον τῆς διὰ ρητίνης συντηρήσεως τοῦ οἴνου δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὡς τὸν ἀτυχεστάτον, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἀρνούμεθα τὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ὑγιεινὴν ἐπίδρασιν τοῦ ρητινήτου. Θὰ συνεβουλευόμεν ὁμως, ὁ ρητινίτης οἶνος νὰ ἐναποθηκεύετο πρὸς διατήρησιν καὶ μάλιστα ἐν φιάλαις, καθόσον παρατηρήθη ὅτι διὰ τοῦ χρόνου ἀπομένει μόνον ἡ ὁσμὴ τῆς ρητίνης.

Οἱ σημερινοὶ κοινοὶ ἐπιτραπέζιοι ἑλληνικοὶ οἶνοι μεγάλως ἤθελον βελτιωθῇ κατὰ ποιότητα, ἂν ἐδίδετο μεγαλειτέρα προσοχὴ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σταφυλῶν οὕτως, ὥστε οὔτε ἄωροι οὔτε σεσηπυῖαι ῥάγες νὰ τίθενται ἐντὸς τοῦ πατητῆρος. Καὶ συνεπάγεται μὲν τοῦτο δαπάνην τινά, ἀλλὰ προφυλάττει ἀπὸ μεγάλης ζημίας ἥτοι τῆς ὀξύσεως ὀλοκλήρου βαρελίου.

Κοινῶς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα παρὰ τοῖς πολλοῖς, ὅτι πάντες οἱ οἶνοι παλαιότεροι γιγνόμενοι καθίστανται κρείττονες. Τοῦτο δὲν εἶνε διὰ πάντας τοὺς οἶνους ἀληθές.

Οἱ οἶνοι δὲν ὀριμάζουσιν ἥτοι δὲν ἀποκτῶσι πάντα τὰ προσόντα ἀρώματος καὶ γεύσεως πρὸ τῆς παρελεύσεως χρόνου τινὸς ἀπὸ τοῦ τρύγου. Ὅσῳ ἰσχυρότεροι καὶ οἰνοπνευματώδεστεροι εἶνε οἱ οἶνοι, τοσούτῳ ἡ ὀρίμανσις εἶνε βραδυτέρα. Ὁ οἶνος μετὰ τὴν ὀρίμανσιν ὁ μὲν γενναῖος διατηρεῖται ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὁ δὲ ἀδύνατος ἐπὶ βραχὺν χρόνον. Οἱ ἑλληνικοὶ ἐπιτραπέζιοι οἶνοι ἕνεκα τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος καὶ τῆς ἐλλείψεως ψυχρῶν ἀποθηκῶν ἐλαχίστον διατηροῦνται.

(*) Ἴδου τὸ χωρίον τοῦ Διοσκουρίδου (Βιβλ. Ε' κεφ. μγ'). «Ὁ ρητινίτης καὶ κατὰ τὰ ἔθνη σκευάζεται· πλεονάζει δὲ ἐν Γαλατίᾳ διὰ τὸ ἀποξύνεσθαι τὸν οἶνον ἀπεπάντου μενούσης τῆς σταφυλῆς διὰ τὸ φύχειν, εἰ μὴ περιπλακῇ πευκίνη. Πλὴν τούτου ἀναφέρει ὁ Διοσκουρίδης (Βιβλ. Ε' κεφ. μδ') καὶ οἶνον στροβιλίτην ἥτοι περιέχοντα σπασμένας κουκουνάρας πύκων· «στροβιλίτης δὲ σκευάζεται ἐναποβερχομένων τῶν γλεύκει στροβίλων προσφάτων καὶ τεθλασμένων». Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ καὶ νῦν ἔτι ὀνομάζεται στροφι-
λιά ὁ κῶνος τῆς πίτυος καὶ στροφίλι τὸ ἐκ πιτύων δάσος.

οὕτω κοινοί τινες οἶνοι πρὸ τῆς παρόδου ἐνὸς ἔτους φθείρονται ἐντελῶς.

Δὲν παρατηρεῖται δὲ πάντοτε ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι οἶνων τῶν κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς μεθόδους κατασκευαζομένων ὁ ἴδιος τύπος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μεγάλα τινὰ οἰνοποιεῖα, οἶον ἡ Ἀχαΐα ἐν Πάτραις, τὸ τοῦ Τοῦλ ἐν Κεφαλληνίᾳ, τὸ τοῦ Σκουζέ ἐν Μαραθῶνι κτλ. κατασκευάζουσιν οἶνους φέροντας ἴδιον τύπον, καίπερ ἴσως ὅχι ἐντελῶς πρῶτότυπον, καὶ πάντοτε τὸν αὐτόν. Ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἑλληνικὰ οἰνοποιεῖα παράγουσιν ἀπομιμήσεις τῶν εὐρωπαϊκῶν οἶνων παραλλήλως κατὰ τὰ διάφορα ἔτη. Ἡ κυριωτάτη αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ὅτι τὰ πλεῖστα ἑλληνικὰ οἰνοποιεῖα δὲν διαθέτουσιν ἰδίου ἀμπελῶνας ὁμοιομόρφως πεφυτευμένους καὶ προσηκόντως καλλιεργουμένους, ἀλλὰ μεταχειρίζονται τὸ γλεῦκος διαφόρων ἐκάστοτε ἀμπελώνων, ὅπερ ἀγοράζουσιν ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἰδιοκτητῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν σταφίδα, ἣν πολλὰ οἰνοποιεῖα χρησιμοποιοῦσι χλωρὰν πρὸς κατασκευὴν οἶνου· ἀντὶ δὴλον ὅτι τὰ οἰνοποιεῖα ταῦτα νὰ ἔχωσιν ἰδίους σταφιδῶνας καὶ νὰ λαμβάνωσι σταφίδα ἀχαράκωτον, ἥτις θὰ ἦτο πολὺ εὐχυμωτέρα, λαμβάνουσι σταφίδα χαράκωμένην.

Τῶν ἑλληνικῶν οἶνων γίνεται ἀρκοῦσα ἐξαγωγή εἰς τὴν Εὐρώπην. Οὕτω κατὰ τὸ 1890 ἐξήχθησαν γλεῦκος (εἰς Γαλλίαν ἐκ Σκοπέλου;) 400,000 ὀκ. οἶνος εἰς βαρέλια (εἰς Γαλλίαν καὶ Αὐστρίαν) 13,450,000 ὀκάδ. οἶνος εἰς φιάλας 15,000 ὀκάδες.

Κατὰ τὸ 1896 ἐξήχθησαν γλεῦκος (εἰς Ἱταλίαν) 405,000 ὀκάδ. οἶνος εἰς βαρέλια (κυρίως εἰς Ἱταλίαν) 18,150,000 ὀκάδ. οἶνος εἰς φιάλας 14,850 ὀκάδες.

Οἱ οἶνοι οὗτοι χρησιμοποιοῦνται κυρίως ὡς οἶνοι ἀναμίξεως (vins de coupage) ἥτοι ἀναμιγνύονται πρὸς ἄλλους χειροτέρους οἶνους, ἵνα βελτιώσωσι τούτους καὶ ἰδίως κατὰ τὸ χρῶμα· οἱ δὲ ἐκ τῆς ἀναμίξεως παραγόμενοι οἶνοι εἶνε πάντοτε μέτριοι.

Σημειωτέον ὅτι ἡ πόλις τῶν Πατρῶν σχετικῶς ὀλιγίστους ἐξάγει οἶνους ἥτοι κατὰ μὲν τὸ 1890 ἐξήγαγεν οἶνον εἰς βαρέλια 380,000 ὀκάδ. μόνον (ἐνῶ ἡ Λευκὰς ἐξήγαγε 5,550,000 ὀκάδ.) εἰς φιάλας δὲ 4000 ὀκάδ. Κατὰ δὲ τὸ 1895 εἰς βαρέλια μὲν 700,000 ὀκάδ. (ἐνῶ ἡ Κύμη 370,000 ὀκάδ.) εἰς φιάλας δὲ 8600 ὀκάδ. τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ πατραῖκοι οἶνοι δὲν εὐρίσκουσι κατανάλωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς vins de coupage, ἀλλὰ καταναλίσκονται ὡς ἔτοιμοι οἶνοι οἱ τῶν διαφόρων οἰνοποιεῖων τῶν Πατρῶν.

Τοὺς ἐκτεθέντας οἶνους ἐξητάσαμεν πάντας δι' οἰνογευσίας (de-

gustation) καθόσον μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται προσηκόντως νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ γεῦσις καὶ ἡ οἶνοσμία (bouquet de vin). Ἡ ἀπόσταξις μόνον τὸ ποσὸν τοῦ οἶνοπνεύματος δύναται νὰ προσδιορίσῃ. Ἡ δὲ χημικὴ ἀνάλυσις προσδιορίζει μὲν τὰ συστατικὰ τοῦ οἴνου, ἀλλ' οὐδεμίαν παρέχει γεῦσιν τῆς οἶνοσμίας καὶ τῆς γεύσεως, ἥτοι ἀκριβῶς ἐκείνων τῶν ιδιοτήτων τοῦ οἴνου, αἵτινες εἶνε αἱ μᾶλλον προσπίπτουσαι ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ καταναλωτοῦ.

Πρῶτον βραβεῖον εἰς τὴν οἶνοποιητικὴν Ἑταιρείαν Ἀχαίαν διὰ τὸν ἐρυθρὸν ἐπιτραπέζιον οἶνον αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Καλάβρυτα» καὶ τοὺς λευκοὺς ἐπιδορπίους καταναλισκομένους κυρίως ἐν Γερμανίᾳ. Κατώτερος τῶν λοιπῶν οἴνων τῆς ἐταιρείας ταύτης εἶνε ὁ ἀφρόεις (ἡ ὑφ' ἡμῶν ἀνοιχθεῖσα φιάλη οὔτε ἀφρόν ἀλλ' οὔτε γεῦσιν καλοῦ καμπανίτου εἶχεν· ἴσως ὅμως ἕνεκα τῆς κακῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως εἶχε διαφθαρῇ).

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Λεωνίδα Σύνψωμον διὰ τοὺς ἐπιτραπέζιους αὐτοῦ οἶνους καὶ ἰδίως τὸν λευκόν.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Σωτήριον Χαιρέτην διὰ τὸν ἐπιδορπίον αὐτοῦ οἶνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζαφλεγῆς.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ἀμβουργερ διὰ τοὺς ἐπιτραπέζιους αὐτοῦ οἶνους.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Ἀνδρέαν Μηλάκην διὰ μοσχᾶτον οἶνον.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Π. Ζυγόπουλον διὰ σταφιδίτην.

Ἐκ τῶν ἐκθετῶν ρητινίτου:

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Βασίλειον Δαδιώτην.

Δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Δ. Μπούκλαν.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Βασίλ. Λυκουργιώτην.

Ἐπαινὸν εἰς τὸν Π. Ζυγόπουλον.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ—ΗΔΥΠΟΤΑ

Ἡδύποτα (γαλλιστὶ liqueurs γερμανιστὶ Liköre) καλοῦνται γενικῶς τὰ ποτὰ τὰ παρασκευαζόμενα ἐξ οἶνοπνεύματος σακχάρου καὶ ἀρωματικῶν οὐσιῶν. Εἶνε δὲ κυρίως τριῶν εἰδῶν. I) ἡδύποτα κύρια (cremes ἢ liqueurs surfines γαλλιστὶ) τὰ περιέχοντα μέγα ποσὸν σακχάρου· οἷον τὸ curacao—τὸ rosolio—τὸ maraschino—II) ἡδύποτα πηκτὰ (γαλλιστὶ liqueurs fines ἢ huiles) ἅτινα παρέχουσιν ὀλιγώτερον ποσὸν σακχάρου, καὶ ἀρωματικά, οἷον ἡ anisette, ἡ huile de rose, ἡ huile de vanille). III) ἡδύποτα ἀραιά, ἅτινα

περιέχουσιν ελάχιστον ποσόν σακχάρου, ὀλίγον οἰνόπνευμα καὶ ἐλαφρὸν ἄρωμα (γαλλιστὶ liqueurs simples ἢ ratafias), οἷον ἡ ἀγγέλικα (angelique ἐκ τοῦ ὁμώνυμου καρποῦ), ὁ καφές, τὸ κυδώνιον κτλ.

Τὰ ἡδύποτα ἦσαν ἄγνωστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἡ δὲ κατασκευὴ αὐτῶν ἤρχισε νὰ γίνηται μετὰ τὴν ἐφευρέσιν τῆς ἀποστάξεως κατὰ τὸν 14 αἰῶνα μ. χ. Πρῶτοι οἱ Ἰταλοὶ ἐπέδοθησαν συστηματικῶς εἰς τὴν κατασκευὴν ἡδυπότων, ἐκείθεν δὲ εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἐν Εὐρώπῃ σήμερον τὰ ἡδύποτα πίνονται κυρίως μετὰ τὸ γεῦμα διευκολύνοντα πῶς τὴν χώνουσιν.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι νῦν κατασκευαζόμενα ἡδύποτα (ἐν Πειραιεῖ, ἐν Ἀθήναις, ἐν Καλάμαις, Πάτραις, Κεφαλληνίᾳ κτλ.) καταναλίσκονται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ μὴ γινομένης σχεδὸν ἐξαγωγῆς εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ἐκ τῆς ἄλλοδαπῆς εἶνε μικρά, διότι κατὰ τὸ 1896 εἰσῆχθησαν μόνον 950 ὀκάδ. ἡδυπότων ἐνῶ κατὰ τὸ 1890 εἶχον εἰσαχθῆ 2600 ὀκάδες.

Ἡ chartreuse εἶνε ἡδύποτον σακχαρῶδες μᾶλλον (crème) οὕτως ὥστε κατὰ τὴν ἐκροὴν ἐκ τῆς φιάλης παρουσιάζει ἐλαιώδη πυκνότητα, κατὰ δὲ τὴν γεῦσιν ἔχει μεγάλην ἐνότητα καὶ πυκνότητα καὶ εὐοσμίαν. Ἡ chartreuse εἶνε ἡδύποτον ἐφευρεθὲν τὸ πρῶτον καὶ κατασκευαζόμενον ἐν τῇ μονῇ τῆς Grande Chartreuse τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῶν μοναχῶν· ἀλλὰ σήμερον κατασκευάζεται ἀπανταχοῦ. Εἶνε δὲ δύο κυρίως εἰδῶν ἡ κιτρίνη (chartreuse jaune) καὶ ἡ πρασίνη (chartreuse verte) ἅτινα διαφέρουσιν οὐ μόνον κατὰ τὸν χρωματισμὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ οἰνοπνεύματος. Τὸ ποτὸν τοῦτο ὡς τελείως ἄλλοδαπὸν ὡς καὶ τὰ ἄλλα, ὅταν τὸ κατασκευάζωμεν ἐν Ἑλλάδι, ὀφείλομεν νὰ ἀπομιμώμεθα αὐτὸ καὶ κατὰ τὸν χρωματισμὸν καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν καὶ κατὰ τὸ ἄρωμα. Καὶ ὅμως ἐξέτεθη chartreuse ἔχουσα χρῶμα βαθύ ἐρυθρῶπὸν ἄλλη δὲ ἄρωμα κανέλλας.

Ἐκ τῶν ἐκθετῶν chartreuse ἀπονέμομεν δεύτερον βραβεῖον εἰς τὸν Ν. Ἀσημακόπουλον.

Ἐπαινον εἰς τὸν Γαζετᾶν καὶ Σπαγαδῶρον.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ—ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ

Ἐνῶ κατὰ τὸ 1890 ἡ Ἑλλὰς εἰσῆγαγε μὲν ἐκ τῆς ἄλλοδαπῆς οἰνόπνευμα ἄνω τῶν 70 βαθμῶν μετρικῶς ὀκάδας 85,000, οἰνόπνευ-

μα κτλ. κάτω τῶν 70 βαθμῶν 124,000 μετ. ὀκάδ. ἐξήγαγε δὲ οἰνόπνευμα 50,000 ὀκάδ. καὶ πνευματώδη ποτὰ 80,000 ὀκάδες, τοῦναντίον κατὰ τὸ 1896 εἰσέγαγεν οἰνόπνευμα ἄνω τῶν 70 βαθμῶν ὀκάδ. μετρ. 510,000, οἰνόπνευμα κάτω τῶν 70 βαθμῶν ὀκάδ. 72,000 ἐξήγαγε δὲ κονιάκ 320,000, οἰνόπνευμα δὲ 14,000 ὀκάδες.

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται ὅτι ἡ ἐξαγωγή κονιάκ ἐποίησαντο ἐν Ἑλλάδι μεγάλας προόδους. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κατανάλωσις σημαντικώτατα ἐπεξετάθη, ὥστε σήμερον καὶ εἰς τὰ μικρότατα καφενεῖα καὶ πανδοχεῖα τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκεται κονιάκ, ἐνῶ ἄλλοτε πρὸ δεκαετίας μόλις εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἐγίνετο μετρία χρήσις. Βεβαίως ὅμως ἡ αὐξησις αὕτη τῆς καταναλώσεως τοῦ κονιάκ, ἥτις ἐν μέρει προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο ἀντικατέστησεν ἐν μέρει τὴν ρακὴν καὶ τὴν σοῦμαν, ἐν κλίματι θερμῷ οἶον τὸ ἐλληνικὸν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόοδος.

Διὰ τοῦ νόμου τῆς παρακρατήσεως ἀπηγορεύθη ἡ ἀπόσταξις οἰνοπνεύματος ἐξ ἄλλης ὕλης πλὴν σταφυλῶν καὶ σταφίδος. Οὐχ ἦττον ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπιτρέπεται ἡ εἰσαγωγή οἰνοπνεύματος ἐξ ἀμυλούχων οὐσιῶν (ὅπερ κοστίζει ἐκεῖνῶν 37 φρ. χρ. τὰ 100 χιλιόγραμ.) ὅπερ μένει ἀτελεὲς ὡσάκισ πρόκειται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ἀναμιχθῇ ἐνταῦθα πρὸς οἶνον καὶ ἐξαχθῇ ὁ οἶνος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν. Οὕτω δὲ συμβαίνει πρῶτον ὅτι ἀντὶ νὰ καταναλίσκωμεν ἐγγώριον οἰνόπνευμα διὰ τοὺς οἶνους μας εἰσάγομεν ἔξωθεν καὶ δεύτερον ἂντὶ οἱ ἐλληνικοὶ οἶνοι νὰ περιέχωσιν οἰνόπνευμα σταφυλῆς ἤτοι πρώτης ποιότητος καὶ ὡς οἶον τε ἀβλαβὲς περιέχουσιν ἀμυλῶδες οἰνόπνευμα. Οὐχ ἦττον ἂν ἀπηγορεύετο ἡ εἰσαγωγή ἀλλοδαποῦ οἰνοπνεύματος εἰς Ἑλλάδα ἥθελε παύσει ἐν μέρει ἡ ἐξαγωγή τῶν οἴνων, διότι τὸ ἐλληνικὸν οἰνόπνευμα στοιχίζει τουλάχιστον 1 δρ. κατ' ὅκῃ ἐνῶ τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐκ γεωμήλων ἢ τεύτλων εἶνε εὐθηνότατον.

Τὸ γεγονός τοῦτο καταδεικνύει πρὸς τοῦτοίς, ὅτι ἡ ἀπόσταξις εἰς οἰνόπνευμα τοῦ παρακρατήματος εἶνε ἂν μὴ ἀδύνατος οἰκονομικῶς, ὅμως δυσχερεστάτη.

Μεταξὺ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν κατατάσσονται ἡ μαστίχα καὶ τὸ οὖζο, ὧν ἡ χρήσις νῦν μεγάλως ἐπεξετάθη ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μαστίχα κατὰ κανόνα εἶνε ποτὸν ἀσαρκώζον, οἰνοπνευματώδες, ἔχον ἀρωματικὰς τινὰς οὐσίας καὶ μάλιστα μαστίχαν καὶ ἄνισον. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι ἐν Πάτραις τὸ κοινὸν ἀρέσκεται μᾶλλον εἰς γλυκάζουσαν μαστίχαν, διὰ τοῦτο αἱ πλείεσται τῶν ἐκτεθεισῶν μαστιχῶν παρουσιάζουσι γεῦσιν μᾶλλον ὑπόγλυκον.

Πρώτον βραβεῖον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ἀγουρίδην διὰ μαστίχαν.

Πρώτον βραβεῖον εἰς τὸν Ἰωάννην Ἀσημακόπουλον διὰ μαστίχαν καὶ οὔζον.

Πρώτον βραβεῖον εἰς τὸν Giovanni Massari διὰ anisette καὶ μιστρά καὶ τὴν τρύγα αὐτοῦ.

Ἐπαινον εἰς τὸν Ἀθαν. Ν. Κανελλόπουλον διὰ μαστίχαν.

Ἐπαινον εἰς τὸν Π. Ἀντωνακόπουλον διὰ μαστίχαν.

Ἐπαινον εἰς τὸν Λεωνίδα Σύνψωμον διὰ ποτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα εὐκάλυπτος.

Σημείωσις.—Ἐπὶ τοῦ κονιάκ, τοῦ καθαροῦ οἶνοπνεύματος καὶ τῶν λοιπῶν ἡδυπότων πλὴν τῆς Chartreuse οἱ ἑλλανοδίκαὶ οὐδεμίαν ἐκφέρουσι γνώμην, καθόσον ταῦτα δὲν ἐξητάσθησαν ἐλλείψει χρόνου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τοιαῦτα ἐν συνόλῳ τὰ ὑφ' ἡμῶν κριθέντα βραβεύσεως ἄξια ἐκθέματα. Καὶ προσεπαθήσαμεν μὲν ὑποκειμενικῶς νὰ καταστήσωμεν ὡς οἶόν τε δικαίαν τὴν κρίσιν, ἂν ὁμῶς καὶ ἀντικειμενικῶς εἶνε τοιαύτη, καὶ δὲν εἰσεχώρησαν λάθη, ἀφιέμεθα ὡς εἰς ἀνώτερον κριτήριον εἰς τὴν κοινὴν τῶν Πατρῶν γνώμην.

Αἱ πρῶται βιομηχανικαὶ ἐκθέσεις ὑπῆρξαν τοπικαί.

Ἐγένετο δὲ ἡ πρώτη πασῶν τὸ 1756 ἐν Λονδίῳ, εἴτα τὸ 1791 ἐν Πράγῃ τῆς Βοημίας καὶ τὸ 1798 ἐν Παρισίοις. Ἡ πρώτη παγκόσμιος ἐκθεσις ἐγένετο τὸ 1851 ἐν Λονδίῳ (14000 ἐκθέται,) ἡ δευτέρα ἐν Παρισίοις τὸ 1855 (21000 ἐκθέται), ἡ τρίτη τὸ 1862 ἐν Λονδίῳ (24,800 ἐκθέται), ἡ τετάρτη τὸ 1867 ἐν Παρισίοις (42,200 ἐκθέται), ἡ πέμπτη τὸ 1873 ἐν Βιέννῃ (39,200 ἐκθέται), ἡ ἕκτη

τὸ 1875 ἐν Φιλαδελφίᾳ τῆς Ἀμερικῆς (14,400 ἐκθέται) καὶ κατό-
πιν ἄλλαι. Τοπικαὶ ἐκθέσεις γίνονται σήμερον εἰς πλείστα τῆς Εὐρώ-
πης μέρη καὶ ἐπαναλαμβάνονται κατὰ τακτικὰ χρονικὰ διαστή-
ματα.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ ἐρίτιμος πατριώτης Εὐάγγελος Ζάππας κατὰ
τὸ 1858 διὰ γενναίας προσφορᾶς 400 μετοχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτ-
μοπλοίας καὶ 3000 χρυσῶν φλωρίων παρεκάλεσε τὴν Ἑλληνικὴν
Κυβέρνησιν νὰ ἰδρῦσιν βιομηχανικὴν πανελλήνιον ἐν Ἀθήναις.
Πράγματι διὰ Β. Δ. τοῦ 1858 ἰδρῦθη τοιαύτη ἐκθεσις ὑπὸ τὸ ὄνομα
Ὀλύμπια τελούμενη κατὰ τετραετίαν. Καὶ οὕτω κατὰ τὸ 1859
ἐγένετο ἡ πρώτη ὀλυμπιακὴ ἐκθεσις ζώντος τοῦ ἀγωνοθέτου Εὐαγ-
γέλου Ζάππα καὶ μεγάλως τιμηθέντος τότε. Κατόπιν ἀποθανὼν ὁ
Εὐάγγελος Ζάππας κατέλιπε τὴν κολοσσαίαν αὐτοῦ περιουσίαν εἰς τὸ
ἔθνος διὰ τὸν σκοπὸν τῆς Ἑκθέσεως. Συμφώνως πρὸς τὴν διαθή-
κην αὐτοῦ ἐγένετο ὁ Νόμος τοῦ 1869 δι' οὗ διατάσσεται ἡ ἀνέγερσις
τοῦ Ζαππείου μεγάρου. Μετ' ὀλίγον κατὰ τὸ 1870 ἐγένετο ἡ δευ-
τέρα ὀλυμπιακὴ ἐκθεσις. Ἐπειτα κατὰ τὸ 1875 ἐγένετο ἡ τρίτη
ὀλυμπιακὴ ἐκθεσις διαρκέσασα τέσσαρας ἐβδομάδας, ἐν ἣ παρουσιά-
σθησαν 1200 ἐκθέται ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ 72 ἐκθέται ἐκ τοῦ ἐξω-
τερικοῦ (Ἑλληνες) ἐκθέσαντες 7797 ἐκθέματα. Ταύτην ἐπηκολούθη-
σεν ἡ τετάρτη κατὰ τὸ 1888.

Ἡ διοργάνωσις τοπικῆς ἐκθέσεως ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἔργον δυσχε-
ρέστατον, ἅτε ἔχον νὰ παλαίσῃ πρὸς πολλὰ δυσυπέρβλητα προσ-
κόμματα. Ἡ ἑλλειψὶς κεφαλαίων ἐν τῇ ἀρτιπαγεῖ ἡμῶν βιομηχανίᾳ
καθιστᾷ δυσχερῆ εἰς τοὺς βιομηχάνους ἡμῶν τὴν διάθεσιν ἐπαρκῶν
χρημάτων διὰ τὴν βιομηχανικὴν διαρῆμιν ἐν γένει καὶ δὴ διὰ τὰς
ἐκθέσεις. Ἐνῷ δὲ ἀλλαχοῦ οἱ ἐκθέται ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὶ ὅλας τὰς
δαπάνας τῆς μεταφορᾶς καὶ τοποθετήσεως τῶν ἐκθεμάτων αὐτῶν, καὶ
πάντες οἱ βιομήχανοι φιλοτιμοῦνται νὰ ἐκθῶσιν εἰδικὰ εἶδη μετ'
ἰδιαζούσης ἐπιμελείας ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐκθεσιν κατασκευασθέντα, ἐν
Ἑλλάδι ἀπαιτοῦνται μέγιστα προσπάθειαι, ἵνα πεισθῶσιν οἱ ἐκθέται
νὰ ἐκθῶσιν, καὶ μάλιστα φρονοῦσιν ὅτι ἡ διοργανωτικὴ τῆς ἐκθέσεως
ἐπιτροπεία ὀφείλει αὐτοῖς ἰδιαζούσαν εὐγνωμοσύνην, διότι ἐξέθηκαν,
ἐνίοτε δὲ εἰς τινὰς ἐκθέσεις ἀπαιτοῦσιν ἵνα καὶ τὰ ἐξόδα τῆς μετα-
φορᾶς καὶ τῆς τοποθετήσεως βαρύνωσι τὴν ἐκθεσιν. Ἀξίον δὲ παρα-
τηρήσεως δεικνύον τὴν ἑλλειψιν κεφαλαίων τῶν βιομηχάνων εἶνε, ὅτι
ἐν Πάτραις πλείστα ὅσα ἐκθέματα ἦσαν παραγγεῖλια πελατῶν πρὸς

τοὺς κατασκευαστὰς διὰ τὴν συνήθη κατανάλωσιν, ἅτινα κατόπιν παρεκκλῆσαν τοὺς πελάτας ὅπως ἐπιτρέψωσι καὶ ἐκτεθῶσιν.

Ἐξ ἐτέρου ὅπως ἐπιτύχῃ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκθέσεως ἦτοι ἡ προσέλευσις πολυαρίθμων ἐπισκεπτῶν καὶ ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου διάδοσις παρὰ τῷ κοινῷ τῶν ὀνομάτων καὶ τίτλων τῶν ἐκθετῶν καὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἐκθεμάτων, ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ ἔκθεσις παρέχῃ καὶ τινὰς διασκεδάσεις προσελκυούσας τὸ κοινόν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο, ἐννοεῖται, πρέπει νὰ δαπανηθῶσιν ἄρκετὰ χρήματα, ἵνα ἐγερθῶσι τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοιαύτας διασκεδάσεις κτίρια. Εἶνε δὲ τοσαύτη ἡ δαπάνη, ὥστε καίπερ τῶν διοργανωτῶν τῶν ἐκθέσεων παντοῖα μηχανωμένων πρὸς ἐξεύρεσιν χρημάτων, οὐχ ἥττον ἀναγκάζονται καὶ αἱ Κυβερνήσεις καὶ οἱ δῆμοι νὰ προσέρχωνται συνεπίκουροι διὰ σημαντικὰ ποσὰ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας.

Ἡ ἐν Πάτραις ἔκθεσις οὐδεμίαν ἄλλην χρηματικὴν ὑποστήριξιν ἔσχε πλὴν τῆς ἐκ 2000 δρ. ἐπιχορηγήσεως τοῦ δήμου Πατρέων, ἥτις ὅμως μᾶλλον τὴν φιλοτιμίαν τοῦ δήμου τιμᾷ, ὅστις καίπερ κατὰ χρεὼς ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τοῦ ἔργου, ἢ σημαντικὴν βοήθειαν παρέσχε τῇ Ἐκθέσει. Ἐντεῦθεν δὲ οὐδὲ κατάλληλα κτίρια ἐγένετο δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσιν, ἵνα ἐν αὐτοῖς πλὴν τῶν πρὸς ἔκθεσιν αἰθουσῶν ὑπάρχῃ καὶ χώρος διὰ συναυλίας καὶ ἄλλας τέρψεις δυναμένων νὰ προσελκύωσι τὸ κοινόν.

Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα κατωρθώθη 400 μὲν ἐκθέται νὰ ἐκθέσωσι, 10000 δὲ περίπου ἐπισκέπται νὰ προσέλθωσιν.

Ὅπόσον δὲ μέγα εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς παρούσης Ἐκθέσεως πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῆς πόλεως Πατρῶν κατὰ τὰ Ὀλύμπια τοῦ 1875. Τότε ὁλόκληρος ἡ ἐπαρχία Πατρῶν ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ 40 μόνον ἐκθετῶν ὀλίγιστα εἶδη ἐκθεσάντων, ἐνῷ σήμερον παρίστανται 400 ὅλοι ἐκθέται ποικιλώτατα ἐκτιθέντες ἐκθέματα. Τοῦτο δεικνύει τὴν ἐν τῷ μεταξύ γενομένην μεγάλην πρόοδον τῆς πατραϊκῆς βιομηχανίας, ἥτις αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην, ὅπως διὰ τῆς ἐν ταῖς ἐκθέσεσι γινομένης διαφημίσεως προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὴν τοὺς καταναλωτὰς, καθόσον ἐν τῇ σημερινῇ διαμορφώσει τῆς ἐμπορίας τὸ κύριον καὶ πρῶτιστον μέλημα τοῦ παραγωγοῦ καὶ τοῦ βιομηχάνου εἶνε ἡ ἐξεύρεσις καταναλωτῶν.

Ἡ σχετικῶς ἔκτακτος αὕτη ἐπιτυχία τῆς πατραϊκῆς ἐκθέσεως ὀφείλεται βεβαίως εἰς τὰς μεγάλας προσπάθειας τοῦ Διευθυντοῦ κ. Γερ. Κόγκκου, ἀνδρὸς ἔχοντος μοναδικὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα αὐστηρό-

τητα καὶ ἐπίγνωσιν καθήκοντος, καὶ τῆς Ἐφορείας καὶ τῆς πρὸς διοργάνωσιν καὶ συλλογὴν ἐκθεμάτων ἐπιτροπείας.

Ἡ γενικὴ ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐντύπωσις εἶνε, ὅτι ἡ Ἑλλὰς κατέχει σμικρὰ μὲν ἄλλ' ὑγιᾶ τὰ σπέρματα κρείττονος οἰκονομικοῦ μέλλοντος καὶ ἐπομένως δυνάμεθα προματεύοντες διὰ τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς χώρας νὰ χρησιμοδοτήσωμεν τὸ τοῦ προγόνου ἡμῶν ποιητοῦ

Θαρσεῖν χρὴ τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

Οἱ Ἑλλανοδῖκαι

Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Δ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

Γ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ (εἰσηγητής)

ΒΡΑΒΕΙΑ

ΑΠΟΝΕΜΗΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΚΘΕΤΑΣ

ΤΗΣ Α' ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

1898

ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

Αὐτ. ἀριθ.	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα	Ἐκθέματα
1	Κ. Δ. Παναγιωτόπουλος	Βυρσοδέψης	διὰ Κατεργασμένας βύρσας
2	Γεώργιος Ζαφειρόπουλος	»	» » »
3	Σπυρίδων Δεσινιώτης	Ὑποδηματοποιὸς	» Ὑποδήματα διάφορα
4	Ἀναστάσιος Μαραγκὸς	Ἐργοστασιάρχης	» Ὑποδ. καὶ εἶδη ἐκ δέρμ.
5	» »	»	» Χρηματοφυλ. ἐκ δέρμ.
6	Κωνστ. Μακεδῶν	Σελοποιὸς	» Τουρκικὸν ἐρίππιον
7	Ἀγγελικὴ Μαρκεσίνη	Ταπητουργὸς	» Τάπητας
8	Ὁλγα Μάρκου	»	» »
9	Καλ. Βελανικοπούλου	»	» »
10	Ἀντ. Γιαννακόπουλος	Ὑφαντουργὸς	» ὕφασμ. ἐκ βάρμ. καὶ λινοῦ
11	Σωτ. Σ. Γαζετόπουλος	»	» Ὑφάσμ. λευκὰ ἐκ βάρμ.
12	Αναστ. Δ. Ἀναστασόπ.	Ἐργοστασιάρχης	» Διάφορα εἶδη πλεκτικῆς
13	N. Κλ. Παπαθεοδώρου	»	» » » νημάτων
14	Ἰωάννης Ἀντωνιάδης	»	» » » σχοινίων
15	Φώτ. Κοκκινόπουλος	Μεταξουργὸς	» Κρῶσσοὺς καὶ ταινιο- πλέγματα ἐκ μετὰξης
16	Διονυσία Εὐσταθίου	Ράπτρια ἄσπρορ.	» Ἀσπρόρ. ἀνδρῶν καὶ γυν.
17	Ἀναστασία Ροδοπούλου	Κεντήτρια	» Μανδήλια κεντημένα
18	Διονυσία Καλέκα	Ράπτρια γυν. φορ.	» ἐξωτερ. ἐνδύμ. γυναικειᾶ
19	Πανταζῆς Πανταζῆς	Ράπτρης	» Γυναικειὸν ἐπενδύτην
20	» »	»	» Ἐνδυμασίαν ἀνδρικήν
21	Ἀδελφοὶ Παπαϊωάννου	Ράπτται	» ἐνδυμασ. ἀνδρικήν χοροῦ
22	Χαράλ. Χασαπόπουλος	Ἐπιπλοποιὸς	» Διάφορα ἐπιπλά
23	» »	»	» Πρωτότυπον σταφιδομη- χανὴν καθαριστήριον
24	Ἐμμανουὴλ Κρίνου	Βαρελοποιὸς	» Βαρέλια διάφορα
25	Δημήτρ. Χρ. Κοντιᾶδης	Χρυσοχόος	» χρυσᾶ κοσμήμ. διάφορα
26	Δημητρ. Μπέλλος	Ὁρειχαλκεὺς	» μέγα κώδωνα ἐκκλησίας
27	Ἀδελφοὶ Γιαννακόπουλοι	Ἐργοστασιάρχαι	» Ψεαστῆρας, μηχανὰς καὶ λουτῆρας
28	» »	»	» Πλάκας ἐκ τσιμέντου
29	» Χανιώτου	Σιδηρουργοὶ	» Πλάστιγγας δεκαδικᾶς
30	» Γκλιᾶτη	»	» Ψαλίδας ραπτῶν καὶ χα- λυβδίνας κοπίδας

Αὐτ. ἀριθ.	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα	Ἐκθίματα
31	Γεώργιος Ρηγόπουλος	Ἐργοστασιάρχης	διὰ Κεράμους γαλλικὰς
32	Ἄθαν. Ἀτσορίτης καὶ Ἰωάννης Δημόπουλος	Φωτογράφοι	» Φωτογρ. καλλιτεχνικὰς
33	Νικόλαος Διδάχος	Φαρμακοποιοὺς	» Κάψας περιεχοῦς. ἔλαια
34	Σεραφεῖμ Κοριώτης	Βαφεὺς	» Βεβαμμένα νήματα καὶ ὑφάσματα
35	Νικόλ. Ἀγγελόπουλος	Κηροπλάστης	» Λαμπάδας ἐκ κηροῦ
36	Κ. Δημητράκοπουλος	Ἐργοστασιάρχης	» Τεχνητὰ ἄνθη
37	Σταμ. καὶ Κυριακόπουλ.	Ζαχαροπλάσται	» Διάφορα γλυκίσματα καὶ ζαχαρᾶτα
38	Παῦλος Βουρδέρης	»	» » » » καὶ bonbons
39	Δ. Κοντοπάνου	Φυραματοποιοὺς	» Φυράματα διάφορα
40	Θᾶνος Σταμπουλόπουλος	»	» » »
41	Ἀδελφοὶ Βασιλείου	Ἐργοστασιάρχαι	» Εἶδη διάφορα τυροῦ καὶ βουτύρου
42	Σπηλιωτόπουλ. καὶ Ζήκος	Ἀλαντοποιοὶ	» Χοιρομήρια διάφορα εἶδη ἀλάντων
43	Οἰνοποιητικὴ Ἑταιρεία « Ἀχαΐα »		» Ἐπιτραπεζίους καὶ ἐπι- δορπίους οἶνους
44	Κωνστ. Ἀγουρίδης	οἰνοπνευματοποιοὺς	» Διάφορα εἶδη οἰνοποιίας
45	Ἰ. Ἀσημακόπουλος	»	» » » »
46	Giovanni Massari	»	» Anisette, μιστρά καὶ τρύγα

ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

1	Δρόσος Μέγκος	Βυρσοδέψης	» Βύρσας κατεργασμένας
2	Παν. Παπαϊωάννου	ὑποδηματοποιοὺς	» ὑποδήματα διάφορα
3	Σπυρ. Δεμαρτίνος	»	» » »
4	Γεώργ. Σπηλιόπουλος	Τσαρουχᾶς	» Τσαρούχια καὶ σελάχια
5	Στέφ. Γκολφινόπουλος	»	» » »
6	Νικόλαος Γρίτσος	»	» » »
7	Γεώργ. Γεωργίου	Σκυτοποιοὺς	» Χρηματοφυλάκ. καὶ λοι- πὰ εἶδη ἐκ δέρματος

Αὐτ. ἀριθ.	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα		Ἐκθέματα
8	Χαραλ. Κάτρης	Κιβωτοποιός	διὰ	Κιβώτια ἐκ δέρματος
9	Νικόλ. Σπινούλης	»	»	» ταξιδ. »
10	Παν. Ξενογιάννης	»	»	Βαλίζας »
11	Ἰωάννης Μπίκοιλας	Σελοποιός	»	Ἐφίππια
12	Ἀλεξ. Σταματόπουλος	Σαγματοποιός	»	Σάγματα
13	Ἐλένη Σουβαλιώτου	Ταπητουργός	»	Τάπητας μαλλίνους
14	Ἀριστέα Βερνιτσιώτου	»	»	» »
15	Βιργινία Σουβαλιώτου	»	»	» »
16	Εὐαγγελία Χριστοδουλ.	»	»	» »
17	Θεώνη Ευγκάκη	»	»	» »
18	Ζωή Ραπτάκη	»	»	» »
19	Ἀναστ. Παναγοπούλου	Ὑφάντρια	»	Ὑφαντὰ λινὰ παραπε- τάσματα
20	Εὐαγγελία Χριστοδουλ.	»	»	Ὑφάσματα ἐκ βάμβακος καὶ στρωματοπάνα
21	Ἐλένη Σουβαλιώτου	»	»	» »
22	Μαρία Δρακίτου	»	»	Ταινίας (κορδέλλας)
23	Ἀνδρέας Μπαλάσης	Ἐργοστασίτης	»	Διφόρα εἶδη πλεκτικῆς
24	Παν. Ἀναγνωστόπουλος	»	»	» » »
25	Γιαννᾶκης Μιχαλόπουλος	Μεταξουργός	»	Κροσσούς καὶ ταινιο- πλέγματα ἐκ μετάξης
26	Εὐστάθιος Πετράκης	»	»	» » »
27	Σοφία Νικολοπούλου	Ράπτρια	»	Ἀσπρόρρουχα γυναικεῖα μετὰ κεντημάτων
28	Ἀγγελικὴ Παπαδάκη	»	»	» » »
29	Διονυσία Νιάρχου	»	»	Βαπτιστικὰ
30	Ἀριστείδης Μαχαίρας	Ράπτης	»	Ἐνδυμασίας ἀνδρ. χοροῦ
31	Ἀδελφοὶ Ρηγάδης	»	»	Ἀνδρικὰς ἐνδυμασίας
32	Δημήτρ. Πητουρᾶς	Ἐφαπλωματοπ.	»	Μεταξωτὰ ἐφαπλώματα
33	Γεώργιος Γκαλέκας	Πιλοποιός	»	Θερινούς πῖλους
34	Ἀδελφοὶ Γατόπουλοι	»	»	» »
35	Ἀδελφοὶ Γεροπούλου	»	»	Γυναικεῖους πῖλους
36	Ἐρρίκος Μικέλης	Πλαισιοποιός	»	Πλαίσια ἐπίχρυσα
37	Πέτρος Σταυράκης	Βαρελοποιός	»	Βαρέλια

Αὐτ. ἀριθ.	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα	Ἐκθέματα
38	Χρῆστος Κυριακόπουλος	Ἐργοστασιάρχης	διὰ Κεκομμένους φελλούς
39	Μαυραδῆς Μουτσόπουλ.	Χρυσοχόος	» Διάφορα κοσμήματα ἐξ ἀργύρου
40	Γεώργιος Λαίνης	»	» Χρυσὰ κοσμήματα
41	Τιμολέων Μαχαίρας	Ὁρολογιοποιὸς	» Ὁρολόγιον σύνθετον
42	Κωνστ. Μπέλλος	Ὁρειοχαιεύς	» Κώδων. μικροὺς εὐήχους
43	Ἀναστ. Δημόπουλος	»	» Λαμπαδοστάτας (μανου- άλια)
44	Ἐπ. Κωνσταντινόπουλος	Σιδηρουργὸς	» Κλεῖθρα καὶ ἐργαλεῖα ἐκ σιδήρου
45	Χρῆστος Σκουνόπουλος	»	» Κλίνας
46	Νικόλ. Παντελόπουλος	Μηχανουργὸς	» Μηχάνημα πρὸς διατρύ- πησιν παραθύρων
47	Ἀδελφοὶ Ροζάτη	Κεραμεῖς	» Πινάκια καὶ λαγήνους
48	Ἀλέξανδρ. Δελέρμας	Μαρμαρογλύπτης	» Κατεργασία μαρμάρων
49	Ἰωάννης Καθρέπτας	»	» Θυρεὸν γύψινον
50	Ἀλ. Σακελλαρόπουλος	Φωτογράφος	» Φωτογραφίας καλλιτεχ.
51	Κούκουνας-Γιαννίκος	Κοσμηματογράφοι	» Ἔργα κοσμηματογραφ.
52	Ἰωάννης Διακίδης	Λιθογράφος	» Λιθογρ. εἰκόνας καλλιτ.
53	Ἡρακλ. Εὐμορφόπουλος	Τυπογράφος	» Διάφορα ἔργα τυπογραφ.
54	Φρατζ. Ζεβερίνος	Ὁδοντοίατρος	» Ὁδοντοιατρικὰ
55	Βασίλ. Σακελλαρόπουλος	Ἐργοστασιάρχης	» Τεχνητὰ ἄνθη
56	Κωνστ. Φεφές	»	» » »
57	Γ. Κοντοπαναγόπουλος	Ὁργανοποιὸς	» Μουσικὰ ἔγχορδα ὄργανα
58	Ἀνδρ. Καραβαγγέλης	Ταμβακοποιὸς	» Ταμβάκους
59	Ἀναστ. Ἀγουρόπουλος	Χαλβαδοποιὸς	» Χαλβάδες ζαχαροπή- κτους καὶ λουκούμια
60	Ἀδελφοὶ Τσουρή	»	» Χαλβάδες ἐκ σταφιδίνης καὶ κέντια
61	Γεώργιος Γεωργόπουλος	Δικηγόρος	» Ἐλαιον
62	Λεωνίδας Σύψωμος	οἶνοπνευματοποιὸς	» Ἐπιτραπεζίους οἶνους
63	Σωτήριος Χαιρέτης	Γεωπόνος	» Ἐπιδορπίους οἶνους
64	«Ἐταιρία Ἀμβουργερ καὶ Σας»		» Ἐπιτραπεζίους καὶ ἐπι- δορπίους οἶνους

Αὐτ. ἀριθ.	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα	Ἐκθέματα
65	Βᾶσιλειος Δαδιώτης	Φαρμακοποιὸς	διὰ Ῥητινήτην οἶνον
66	Δ. Μπούκλιας	οἶνοπνευματοποιὸς	» Οἶνοπνευματώδη ποτὰ καὶ chartreuse
67	Νικόλ. Ἀσημακόπουλος	»	» » »
68	Γ. Α. Παναγιωτόπουλος	Κηροπλάστης	» Λαμπάδας καὶ ἄλλα ἐκ κηροῦ εἶδη

ΕΠΑΙΝΟΣ

1	Βιοτεχν. Σχολή Πατρῶν	—	» Ἔργα ἱερογραφίας τοῦ τμήματος τῶν τεχνιτῶν
2	Κωνστ. Κόκκαλης	Μεταξουργὸς	» Κλωστής, σειρήτ., κρωσ- σοὺς καὶ μετᾶξιν εἶδη
3	Ἀλεξ. Δημακόπουλος	»	» » » »
4	Ἀδελφοὶ Παπαδημητρ.	Ἐμποροὶ πολυτ.	» Λαιμοδέτας
5	Γεώργ. Γκαλέκας	» »	» »
6	» »	» »	» Γυναικείους πῖλους
7	Τάσης Ἀρβανιτόπουλος	Πιλοποιὸς	» Πῖλους ἀνδρικοὺς
8	Διονύσιος Πιτουρᾶς	Ἐφαπλωματοπ.	» Ἐφαπλώματα
9	Βασίλ. Γκίκας	Πιλοποιὸς	» Χειμ. καὶ θερινοὺς πῖλους
10	Γεώργ. Γκαλέκας	»	» Χειμερινοὺς πῖλους
11	Εὐσταθ. Μπουρδόπουλος	Ἐπιπλοποιὸς	» Ἐπιπλά ἐκ λευκοῦ ξύλου
12	Βασίλ. Μακρῆς	Λεπτοξύλογλύπτ.	» Ἐπιπλά καὶ εἶδη λεπτ.
13	Γεώργιος Φραγκούλης	Ξυλουργὸς	» Ξυλίνη κυψέλη
14	Γεώργιος Παπανικολάου	Ἐργοστασιάρχης	» Κιβώτια σταφίδος
15	Ἰωάννης Μαμμάκης	»	» »
16	Γεώργιος Ραβάνης	Χαλκεὺς	» Χαλκὰς χύτρας καὶ χαλ- κοῦν ψυκτῆρα
17	Ἀδελφοὶ Μουδάκη	Φανοποιοὶ	» Φανούς καὶ κλωβοὺς ἐκ σύρματος
18	Μεγακλῆς Φωτόπουλος	Σιδηρουργὸς	» Πέταλα
19	Γεώργιος Βακαλόπουλος	Φανοποιὸς	» Φανούς σιδηροδρόμου καὶ ἄλλα ἐκ λευκοσιδ. εἶδη
20	Σταῦρος Θεοδωσόπουλος	Σιδηρουργὸς	» Κλίνας
21	Σπυρίδης καὶ Τασσόπ.	Ἐργοστασιάρχει	» Καρφοβελόνας

Αὐτῶν	Ἐκθέται	Ἐπάγγελμα	Ἐκθέματα
22	Γεώργ. Παπανικολάου	Ἐργοστασιάρχης	διὰ Καρφοβελόνας
23	Ἐπαμ. Κωνσταντινός	Σιδηρουργός	» Σιδηροῦν μαγειρεῖον
24	Ἡρακλῆς Ψιλιάκος	Κεραμεὺς	» Πήλινα ἀρχιτεκτ. ἀγγεῖα
25	Διονύσιος Παρλαπᾶς	Φωτογράφος	» Εἰκόνας φωτογραφικὰς καλλιτεχνικὰς
26	Βασίλειος Δαδιώτης	Φαρμακοποιὸς	» Φαρμακευτικοὺς οἶνους
27	Νικ. Βενετσανόπουλος	Φαρμακοποιὸς	» Φαρμακευτικοὺς οἶνους
28	Νικ. Κολαίτης	Ἐργοστασιάρχης	» Τεχνητὸν πόδα καὶ στηθόδεσμον
29	Χαρίλ. Παπαθεοδώρου	»	» Χρώματα
30	Δημ. Ἀνδρικόπουλος	»	» »
31	Νικόλ. Γκούσιος	»	» Μελάνιας βαφὰς ὑποδημ.
32	Α. Οἰκονομόπουλος	»	» Βερνίκια ὑποδημάτων
33	Α. Ἀτσαβάκος	»	» » »
34	Χρ. Δουβανᾶς	»	» Τρύγα κρυσταλλικὴν
35	Ἀθ. Ἀναγνωστόπουλος	»	» Ἑλλύχνια (λουμίνια)
36	Κωνστ. Μικρούτσικος	»	» » »
37	Δημ. Σοῦλος	»	» Καπνὰ καὶ σιγάρα
38	Διονύς. Μαρκέτος	»	» » »
39	Μεγακλῆς Ραβαζούλας	Ταμβακοποιὸς	» Τάμβάκους
40	Πέτρος Θανόπουλος	Ἐργοστασιάρχης	» Τεχνητὰ ἄνθη
41	Ἰω. Παναγιωτόπουλος	»	» Καπνὰ καὶ σιγαρέτα
42	Περικλῆς Τσουκαλᾶς	Ζαχαροπλάστης	» Ζαχαροπῆκτ. καρπούς
43	Βασίλειος Ποτὸς	Ἐργοστασιάρχης	» Ἑλαιον
44	Σπῆλιος Γαζετᾶς	»	» »
45	Ἀνδρ. Μιλᾶκης	Οἶνοποιὸς	» Οἶνους μοσχάτους
46	Π. Ζωγόπουλος	οἶνοπνευματοποιὸς	» Σταφιδίτην οἶνον
47	Βασίλ. Λουκουργιώτης	»	» Ρητινίτην οἶνον
48	Π. Ζωγόπουλος	»	» » »
49	Γαζετᾶς καὶ Σπαγαδῶρος	»	» Ἡδύποτα
50	Ἀθ. Ν. Κανελλόπουλος	»	» Οἶνοπνευματώδη ποτὰ
51	Π. Ἀντωνικόπουλος	»	» » »
52	Λεωνίδας Σύψωμος	Οἶνοποιὸς	» Ποτὸν «εὐκάλυπτος»

BIBLIOTHEK
M. GAATTE